

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΑΣΤΕΡΙΟΣ Δ. ΚΑΡΤΣΙΑΦΛΕΚΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

***“ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΩΝ ΑΡΟΤΡΑΙΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΗΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ”***

Βόλος, Ιανουάριος 2015

ΑΣΤΕΡΙΟΣ Δ. ΚΑΡΤΣΙΑΦΛΕΚΗΣ

**“ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΩΝ
ΑΡΟΤΡΑΙΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ”**

Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή

Επιβλέπων: Λέκτορας Γ.Π.Θ, Βλόντζος Γεώργιος

Μέλος: Καθηγητής Γ.Π.Θ, Δαναλάτος Νικόλαος

Μέλος: Αναπληρωτής Καθηγητής Γ.Π.Θ, Σφουγγάρης Αθανάσιος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον Λέκτορα κ. Γ. Βλόντζο ο οποίος ως επιβλέπων της εργασίας παρείχε πολύτιμη επιστημονική καθοδήγηση καθώς και διευκολύνσεις σε υλικοτεχνική υποστήριξη. Η αξιόλογη ερευνητική και εκπαιδευτική εμπειρία του και το υψηλό επίπεδο απαιτήσεων του, με βοήθησε ουσιαστικά στο να ξεπεράσω όλους τους σκοπέλους που παρουσιάστηκαν σε όλη τη διάρκεια της διατριβής.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής, τον καθηγητή κ. Δαναλάτο Νικόλαο και τον Αν. καθηγητή Σφουγγάρη Αθανάσιο.

Εκφράζω την ευγνωμοσύνη μου και στους παραγωγούς της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας για τη λήψη των απαραίτητων στοιχείων, χωρίς τα οποία δε θα ήταν δυνατό να διεξαχθεί αυτή η έρευνα.

Ευχαριστήσω θερμά τους φίλους, Ιωάννη Τζαμπύρα και Δημήτρη Σπυρόπουλο για τη πολύτιμη βοήθεια τους.

Τέλος, οφείλω να εκφράσω την απέραντη ευγνωμοσύνη στους γονείς μου, Δημήτρη και Σωτηρία και την αδελφή μου Αγαθή για την ηθική συμπαράσταση σε όλη τη διάρκεια της διατριβής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ</u> <u>ΕΓΧΩΡΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ.....</u>	 3
1.1. Γεωργική οικονομία της Ελλάδας.....	3
1.2. Γεωργικές εκμεταλλεύσεις και Καλλιεργήσιμη γεωργική γη	5
1.3. Γεωργικά προϊόντα της Ελλάδας	7
1.4. Η συμβολή του αγροτικού τομέα στην εγχώρια παραγωγή	9
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΚΑΠ)</u>	 12
2.1. Η Ελλάδα πριν την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)	12
2.2. Η υιοθέτηση και οι μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ	13
2.3. Πρόγραμμα δράσης 2000 ή “Agenda 2000”.....	16
2.4. Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ το 2004 και η εφαρμογή της	18
2.4.1 Ενιαία αποδεσμευμένη ενίσχυση	19
2.4.2 Πολλαπλή συμμόρφωση	22
2.4.3 Διαφοροποίηση.....	23
2.4.4 Σύστημα παροχής συμβούλων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις....	23
2.4.5 Η κατανομή των δαπανών της ΚΑΠ και οι άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις.....	24
2.5. Οι άμεσες ενισχύσεις στην Κοινή Αγροτική Πολιτική με ορίζοντα το 2020.....	26
2.5.1 Χρηματοδότηση της νέας ΚΑΠ (2015 – 2020).....	28
2.6. Καθεστώτα ενισχύσεων.....	29
2.6.1 Βασική ενίσχυση.....	29
2.6.2 Ενίσχυση για γεωργικές πρακτικές επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον (πρασίνισμα).....	30
2.6.3 Ενίσχυση για περιοχές με φυσικούς περιορισμούς.....	31
2.6.4 Ενίσχυση για νέους αγρότες.....	31

2.6.5	Προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη.....	32
2.6.6	Ειδική καλλιεργητική ενίσχυση για το βαμβάκι.....	32
2.6.7	Καθεστώς μικροκαλλιεργητών.....	33
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ.....</u>		34
3.1.	Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής αραβοσίτου ανά τον κόσμο.....	34
3.2.	Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής σύσπορου βαμβακιού ανά τον κόσμο.....	38
3.3.	Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής ηλιάνθου ανά τον κόσμο.....	41
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ.....</u>		44
4.1.	Η καλλιέργεια αραβοσίτου στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα.....	44
4.2.	Η καλλιέργεια βαμβακιού στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα.....	45
4.3.	Η καλλιέργεια ηλιάνθου στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα.....	47
4.4.	Η καλλιέργεια βιομηχανικής τομάτας στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα.....	48
4.5.	Η καλλιέργεια μηδικής στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα.....	50
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....</u>		52
5.1.	Ανάπτυξη της μεθοδολογίας.....	52
5.2.	Μεθοδολογία συλλογής των στοιχείων.....	52
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....</u>		54
6.1.	Οικονομική ανάλυση ενεργειακών και αντιπροσωπευτικών καλλιεργειών στην Κεντρική Ελλάδα.....	54
6.1.1	Χαρακτηριστικά των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.....	54
6.2.	Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του αραβόσιτου.....	54
6.3.	Ακαθάριστη πρόσδοος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του αραβόσιτου.....	57

6.4. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του αραβόσιτου.....	59
6.5. Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του βαμβακιού.....	60
6.6. Ακαθάριστη πρόσοδος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του βαμβακιού.....	63
6.7. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του βαμβακιού.....	65
6.8. Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του ηλίανθου.....	67
6.9. Ακαθάριστη πρόσοδος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του ηλίανθου.....	69
6.10. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του ηλίανθου.....	71
6.11. Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας της βιομηχανικής τομάτας.....	72
6.12. Ακαθάριστη πρόσοδος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας της βιομηχανικής τομάτας.....	72
6.13. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας της βιομηχανικής τομάτας.....	76
6.14. Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας της μηδικής.....	77
6.15. Ακαθάριστη πρόσοδος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας της μηδικής.....	78
6.16. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας της μηδικής.....	81
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....</u>	 83
7.1. Συγκριτικά αποτελέσματα ενεργειακών και αντιπροσωπευτικών αροτραίων καλλιεργειών στην Κεντρική Ελλάδα.....	83
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....</u>	 86

8.1. Συμπεράσματα.....	86
8.2. Προτάσεις.....	86
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	88
<u>ABSTRACT</u>	92
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι</u>	
Ερωτηματολόγιο της έρευνας.....	95

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο:

Πίνακας 4.1. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας αραβοσίτου στην Ελλάδα.....	44
Πίνακας 4.2. Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής αραβοσίτου στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012).....	45
Πίνακας 4.3. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας βαμβακιού στην Ελλάδα.....	46
Πίνακας 4.4. Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής σύσπορου βαμβακιού στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012)...	47
Πίνακας 4.5. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας ηλιάνθου στην Ελλάδα	48
Πίνακας 4.6. Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής ηλιάνθου στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012).....	48
Πίνακας 4.7. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας στην Ελλάδα.....	49
Πίνακας 4.8. Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής βιομηχανικής τομάτας στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012)...	50
Πίνακας 4.9. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας μηδικής στην Ελλάδα.....	51
Πίνακας 4.10. Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής μηδικής στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012).....	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο:

Πίνακας 6.1. Κατανομή των εκτάσεων στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	54
Πίνακας 6.2. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας αραβοσίτου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	56
Πίνακας 6.3. Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας αραβοσίτου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	57
Πίνακας 6.4. Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας αραβοσίτου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	58
Πίνακας 6.5. Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας	59

αραβοσίτου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	
Πίνακας 6.6. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας βαμβακιού στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	62
Πίνακας 6.7. Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας βαμβακιού στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	63
Πίνακας 6.8. Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας βαμβακιού στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	64
Πίνακας 6.9. Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας βαμβακιού στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	66
Πίνακας 6.10. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας ηλίανθου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	68
Πίνακας 6.11. Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας ηλίανθου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	69
Πίνακας 6.12. Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας ηλίανθου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	70
Πίνακας 6.13. Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας ηλίανθου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	71
Πίνακας 6.14. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας βιομηχ. τομάτας στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	73
Πίνακας 6.15. Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)	74
Πίνακας 6.16. Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)	75
Πίνακας 6.17. Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	77
Πίνακας 6.18. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας μηδικής στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	79
Πίνακας 6.19. Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας μηδικής στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	80
Πίνακας 6.20. Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας μηδικής στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	81
Πίνακας 6.21. Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας μηδικής στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013).....	82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο:

Πίνακας 7.1. Συγκριτικά αποτελέσματα καλλιεργητικών δαπανών των πέντε καλλιεργειών υπό εξέταση (2012-2013).....	83
Πίνακας 7.2. Συγκριτικά αποτελέσματα ακαθάριστης προσόδου των πέντε καλλιεργειών υπό εξέταση (2012-2013).....	84
Πίνακας 7.3. Συγκριτικά αποτελέσματα επιδοτήσεων των πέντε καλλιεργειών υπό εξέταση (2012-2013).....	84
Πίνακας 7.4. Συγκριτικά αποτελέσματα ακαθάριστου κέρδους των πέντε καλλιεργειών υπό εξέταση (2012-2013)	85

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο:

Γράφημα 1.1. Κατανομή καλλιεργήσιμης γης.....	7
Γράφημα 1.2. Κατανομή καλλιεργήσιμης γης ανά κλάδο προϊόντος (2012)...	7
Γράφημα 1.3. Εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης τη διετία 2011 -2012.....	8
Γράφημα 1.4. Συνεισφορά του αγροτικού τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, δασοκομία, αλιεία, θήρα στο συνολικό ακαθάριστο εθνικό προϊόν (ΑΕΠ))....	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο:

Γράφημα 2.1. Η σχέση δαπανών ανάμεσα στους τομείς της ΚΑΠ.....	24
Γράφημα 2.2. Μέσες ενισχύσεις ανά εκτάριο και ανά δικαιούχο	25
Γράφημα 2.3. Κατανομή των δαπανών της ΚΑΠ (2007-2009).....	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο:

Γράφημα 3.1. Διαχρονική εξέλιξη παραγωγής και καλλιεργούμενων εκτάσεων αραβοσίτου ανά τον κόσμο τα τελευταία πενήντα χρόνια.....	35
Γράφημα 3.2. Ποσοστά κατανομής καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής αραβόσιτου, ανά ήπειρο.....	35
Γράφημα 3.3. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής αραβοσίτου των κυριότερων χωρών τα τελευταία είκοσι χρόνια...	37
Γράφημα 3.4. Διαχρονική εξέλιξη παραγωγής και καλλιεργούμενων εκτάσεων σύσπορου βαμβακιού ανά τον κόσμο τα τελευταία πενήντα χρόνια.	39
Γράφημα 3.5. Ποσοστά κατανομής καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής σύσπορου βαμβακιού, ανά ήπειρο.....	39
Γράφημα 3.6. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων & παραγωγής σύσπορου βαμβακιού των κυριότερων χωρών τα τελευταία είκοσι χρόνια.....	40
Γράφημα 3.7. Διαχρονική εξέλιξη παραγωγής και καλλιεργούμενων εκτάσεων ηλιάνθου ανά τον κόσμο τα τελευταία πενήντα χρόνια.....	41
Γράφημα 3.8. Ποσοστά κατανομής καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής ηλιάνθου, ανά ήπειρο.....	42
Γράφημα 3.9. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής ηλιάνθου των κυριότερων χωρών τα τελευταία είκοσι χρόνια.....	43

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΧΑΡΤΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο:

Χάρτης 1.1 – Κατανομή χωρών Ε.Ε ανάλογα με τη συμμετοχή του αγροτικού τομέα στην εθνική οικονομία συγκριτικά με τον κοινοτικό μέσο όρο.....	11
--	----

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΞΜΕ: Ξένη μηχανική εργασία
ΞΑΕ: Ξένη ανθρώπινη εργασία
ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση
ΚΓΠ: Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΑΕΠ: Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν
Agenda 2000: Σχέδιο Δράσης 2000
ΚΓΠ: Κοινή Γεωργική Πολιτική
ΕΑΕ: Ενιαία Αποδεδειγμένη Ενίσχυση
Eurostat: Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή
Ε.Κ.Α.Χ. : Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα
ΕΟΚ: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΠΟΕ: Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου
Health Check: Διαγνωστικός Έλεγχος
Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.: Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων
Ο.Σ.Δ.Ε. : Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου
SAPS: Single Area Payment Scheme - Ενιαία Στρεμματική Ενίσχυση
Π.Δ.Π.: Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο
Α.Δ.Α.: Ανοιχτό δάνειο αγροτών
Π.Α.Α. : Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
Ε.Γ.Τ.Α.Α. : Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
FAO: Food and Agriculture Organization of the United Nations
ΕΛ.ΣΤΑΤ: Ελληνική Στατιστική Αρχή
Μ.Ο: Μέσος όρος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι η οικονομική ανάλυση ενεργειακών και αντιπροσωπευτικών αροτραίων καλλιεργειών στην Κεντρική Ελλάδα, έτσι ώστε στο τέλος της εργασίας να συζητηθεί και να συγκριθεί η οικονομικότητα και η βιωσιμότητα τους στην περιοχή μελέτης. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιείται το κέρδος ή η ζημία που σημειώνει ο κάθε παραγωγός σε κάθε ένα από τα αγροτεμάχια που εξετάζονται.

Για τον υπολογισμό του κέρδους ή της ζημίας συνυπολογίζονται οι επιδοτήσεις, όπως αυτές προβλέπονται από την εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της περιόδου 2007 – 2013, καθώς και τα έξοδα (λιπάσματα, ζιζανιοκτόνα, εντομοκτόνα, φυτορρυθμιστικές ουσίες, μυκητοκτόνα, πετρέλαιο, ενοίκιο, μεροκάματα, ξένη μηχανική εργασία (ΞΜΕ) κλπ. Έτσι, προκύπτει το κόστος παραγωγής για κάθε γεωργική εκμετάλλευση, το οποίο συγκρινόμενο με την ακαθάριστη πρόσοδο του παραγωγού μας δείχνει αν και κατά πόσο είναι συμφέρουσα η καλλιέργεια.

Η διατριβή αποτελείται από οκτώ κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται κάποια γενικά στοιχεία για τη αγροτική οικονομία της Ελλάδας και ειδικότερα για τα γεωργικά προϊόντα και τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις με ταυτόχρονη παρουσίαση της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η υιοθέτηση της κοινής αγροτικής πολιτικής και οι διαχρονικές μεταρρυθμίσεις της έως και σήμερα. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια ιστορική αναδρομή στις καλλιεργούμενες εκτάσεις και στην παραγωγή ανά τον κόσμο των τελευταίων πενήντα ετών, στα ποσοστά κατανομής τους, καθώς επίσης και στη διαχρονική εξέλιξη των κυριότερων χωρών στις καλλιέργειες: αραβοσίτου, βαμβακιού, και ηλίανθου. Επισημαίνεται ότι για τις καλλιέργειες της βιομηχανικής τομάτας και της μηδικής δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία από τη FAO, με αποτέλεσμα η ιστορική αναδρομή των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής, τα ποσοστά κατανομής τους και η διαχρονική εξέλιξη των κυριότερων χωρών να περιορίζεται στις προαναφερθείσες καλλιέργειες υπό εξέταση.

Στη συνέχεια, στο τέταρτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η σημερινή κατάσταση των καλλιεργειών υπό εξέταση στην Ελληνική Επικράτεια και στην Κεντρική Ελλάδα (συμπεριλαμβανομένου της Περιφέρειας Θεσσαλίας και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας).

Στο πέμπτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας, η οποία περιλαμβάνει τη μέθοδο συλλογής των στοιχείων. Το ερωτηματολόγιο βάση του οποίου συγκεντρώθηκαν τα στοιχεία, δίνεται στο παράρτημα Ι. Στο έκτο κεφάλαιο αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας για κάθε καλλιέργεια υπό εξέταση και γίνεται αναλυτικός διαχωρισμός των καλλιεργητικών δαπανών, της ακαθάριστης προσόδου, των επιδοτήσεων και του ακαθάριστου κέρδους, ενώ στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται αντιπαράθεση των συγκριτικών αποτελεσμάτων της έρευνας. Τέλος, στο όγδοο κεφάλαιο δίνονται τα συμπεράσματα της έρευνας, καθώς και προτάσεις πολιτικής διαχείρισης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που αφορούν τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική 2015 – 2020.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΓΧΩΡΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

1.1. Γεωργική οικονομία της Ελλάδας

Εδώ και 33 χρόνια, μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), η ελληνική γεωργία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της ευρωπαϊκής γεωργίας και διέπεται πλήρως από τους κανόνες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ). Στο πλαίσιο αυτό, έχουν επέλθει ριζικές ή ακόμα και δραματικές αλλαγές στη συνολική δομή της ελληνικής γεωργίας με αποτέλεσμα την προοδευτική μετατροπή του από κυρίαρχο τομέα στην ελληνική οικονομία σε τομέα με χαμηλή συμβολή στο ΑΕΠ.

Η Ελλάδα ήταν η πρώτη από τις χώρες της Μεσογείου που εντάχθηκε στην Κοινότητα. Η οικονομική της κατάσταση την εποχή της ένταξης βρισκόταν σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τις οικονομίες των τότε εννέα κρατών μελών. Ο γεωργικός τομέας, με καθαρά μεσογειακά χαρακτηριστικά και με αδύναμες δομές, είχε μια ιδιαίτερα υψηλή συμμετοχή στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

Ο πρωτογενής τομέας συνιστά παραγωγική δραστηριότητα, η οποία συμβάλλει σημαντικά στην οικονομία, την περιφερειακή ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και τη διατροφή του πληθυσμού. Ακόμη πρέπει να εξασφαλίζει την ποιότητα και την υγιεινή των τροφίμων καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος σε κάθε χώρα. Στην Ελλάδα ειδικότερα, είναι ένας τομέας με μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης, αφού η χώρα μας κατέχει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Η σημαντικότητα της γεωργίας και κτηνοτροφίας διαχρονικά εστιάζεται στη συμβολή: α) Της περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας, η οποία, με τη σειρά της, εξασφαλίζει την ισόρροπη ανάπτυξη της υπαίθρου με τα αστικά κέντρα. β) Στη διατήρηση και ανάπτυξη του φυσικού περιβάλλοντος, δεδομένου ότι ο αγροτικός τομέας είναι ο κύριος χρήστης των εδαφικών πόρων κάθε χώρας. γ) Στην εξασφάλιση της διατροφικής (επισιτιστικής) ασφάλειας και της ασφάλειας των τροφίμων για κάθε χώρα μέσω της διατήρησης της δυνατότητας εγχώριας παραγωγής των βασικών αγροτικών προϊόντων (Παχάκη 2006).

Παρόλα αυτά, τις τελευταίες δεκαετίες η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα παρουσιάζει μια σειρά αγκυλώσεων, των οποίων τα σημαντικότερα

χαρακτηριστικά τους είναι: α) Η εμμονή στην ανεξάρτητη λειτουργία της οικογενειακής γεωργικής εκμετάλλευσης που διαιώνίζει τον κατακερματισμό και τη χαμηλή και μειωμένη παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, β) η επιδίωξη ωφελημάτων με άμεση εξυπηρέτηση των εισοδηματικών και άλλων απαιτήσεων των αγροτών, και μάλιστα συχνά υπό την πίεση σημαντικών αντικοινωνικών κινητοποιήσεων καθώς και της απόσπασης πολιτικών ωφελειών μέσω παροχών στον αγροτικό τομέα, οι οποίες χρηματοδοτούνται όχι από την τρέχουσα φορολογία αλλά από τις μελλοντικές γενιές (Ευαγγελοδήμου Δ. 2009).

Στο πλαίσιο αυτό διαμορφώνεται και η επικέντρωση των επιδιώξεων των αγροτών και των Συνεταιριστικών τους Οργανώσεων στη μεγιστοποίηση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών και εθνικών επιδοτήσεων, επιχορηγήσεων και παροχών, αντί της γεωργικής εκμετάλλευσης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας μας για παραγωγή αγροτικών προϊόντων σε ανταγωνιστικό κόστος και με ικανοποιητική ζήτηση στην εγχώρια και τις ξένες αγορές.

Παρά την υψηλή ποιότητα και θρεπτική αξία που χαρακτηρίζει μια σειρά ελληνικών αγροτικών προϊόντων που διατίθενται στην εγχώρια και διεθνή αγορά και παρόλο που το ελληνικό φυσικό αγροτικό περιβάλλον έχει αναγνωριστεί ότι παρέχει μεγάλες δυνατότητες για παραγωγή γεωργικών προϊόντων ποιότητας, ο αγροτικός τομέας της χώρας δε μπορεί να κεφαλαιοποιήσει αυτά τα πλεονεκτήματα παραμένοντας σε χαμηλά επίπεδα επίτευξης εισοδήματος. (Βακάκης 2009).

Έως το 2005, βασική επιδίωξη των γεωργικών φορέων ήταν η σταθεροποίηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων στα επίπεδα της ιστορικής περιόδου 2000 – 2002, όπως είχε συμφωνηθεί στο πλαίσιο της Agenda 2000, καθώς οι παρεχόμενες επιδοτήσεις ήταν πλήρως συνδεδεμένες με την παραγωγική διαδικασία (compled payments).

Έτσι, η παραγωγή πολλών προϊόντων έφθασε σε υψηλά επίπεδα, χωρίς να δίδεται η δέουσα προσοχή στην εξασφάλιση σύγχρονης οργανωτικής δομής και στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Επίσης, δεν δόθηκε προσοχή στην εξασφάλιση των υψηλών ποιοτήτων χαρακτηριστικών της παραγωγής και στη δημιουργία δικτύων πωλήσεων στην Ελλάδα και σε ξένες αγορές, στη συνετή διαχείριση των φυσικών μας πόρων και της χρήσης των λιπασμάτων, ούτε στην προστασία του περιβάλλοντος (Alpha Bank 2009).

Γενικά, η ενσωμάτωση της ΚΓΠ στην εγχώρια γεωργική πολιτική είχε θετικά αποτελέσματα αλλά, μακροπρόθεσμα, και ορισμένες αρνητικές επιπτώσεις στην ελληνική γεωργία. Το υψηλό επίπεδο στήριξης και προστασίας της ΚΓΠ στην δεκαετία του '80 επέτρεψε στην ελληνική γεωργία να αποφύγει μian άμεση, μετά την ένταξη, έκθεσή της στον διεθνή ανταγωνισμό. Οι αποδόσεις αυξήθηκαν και χάρη στην εκμηχάνιση που προωθήθηκε μέσω ενισχύσεων στις επενδύσεις και προνομιακών δανείων, η παραγωγικότητα ορισμένων καλλιεργειών βελτιώθηκε, και μάλιστα ορισμένες φορές σε βάρος της απόδοσης κεφαλαίου. Επομένως, παρά τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες της χώρας, οι αγρότες είχαν σημαντική αύξηση του εισοδήματός τους σχετικά γρήγορα.

Με την αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) το 2006, ο τρόπος καταβολής των επιδοτήσεων άλλαξε. Με την νέα ΚΑΠ, και για τη μεταβατική περίοδο έως το 2013, υιοθετήθηκε η Ενιαία Αποδεσμευμένη Ενίσχυση (ΕΑΕ), σύμφωνα με την οποία οι Έλληνες, όπως και οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι αγρότες, λαμβάνουν ουσιαστικά το σύνολο της κοινοτικής επιδοτήσεως που ελάμβαναν στην περίοδο 2000-2002, ακόμη και εάν έχουν διακόψει πλήρως την παραγωγή των προϊόντων που παρήγαγαν έως το 2005.

Με αυτά ως βάση, έχουν τώρα τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις μεγάλες εκτάσεις που απελευθερώνονται για παραγωγή ανταγωνιστικών προϊόντων για πώληση στην εγχώρια ή τις ξένες αγορές, ώστε να επιτυγχάνουν περαιτέρω αύξηση των εισοδημάτων τους. Μέρος μόνο της επιδότησης για ορισμένα προϊόντα (π.χ. 35% για το βαμβάκι, 65% για τα εσπεριδοειδή) προσδιορίζεται ακόμη βάσει των καλλιεργούμενων στρεμμάτων και επομένως απαιτείται η παραγωγή τους.

Η νέα ΚΑΠ δίδει τη δυνατότητα για μία εκ βάθρων αναδιάρθρωση της ελληνικής αγροτικής παραγωγής, δηλαδή για εκθεμελίωση του μη βιώσιμου υποδείγματος αγροτικής ανάπτυξης της και την υιοθέτηση ενός άλλου μοντέλου το οποίο θα έχει ανταγωνιστική βάση (Alpha Bank 2009).

1.2. Γεωργικές εκμεταλλεύσεις και Καλλιεργήσιμη γεωργική γη

Η Ελλάδα έχει συνολική έκταση 131.957 km² και καταλαμβάνει τη νότια κατάληξη της Βαλκανικής Χερσονήσου. Το 80% της έκτασης βρίσκεται στην ηπειρωτική ενδοχώρα, ενώ το υπόλοιπο 20% κατανέμεται σε περίπου 3000 νησιά. Η

ελληνική ακτογραμμή πλησιάζει τα 15.000 km. Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από τον μεσογειακό τύπο εύκρατου κλίματος με ήπιους υγρούς χειμώνες και ζεστά ξηρά καλοκαίρια. Το κλίμα της χώρας μπορεί να διαιρεθεί σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

- ✓ υγρό μεσογειακό (δυτική Ελλάδα, δυτική Πελοπόννησος, πεδινά και ημιορεινά της Ηπείρου)
- ✓ ξηρό μεσογειακό (Κυκλάδες, παραλιακή Κρήτη, Δωδεκάνησα, ανατολική Πελοπόννησος, Αττική, πεδινές περιοχές Ανατολικής Στερεάς)
- ✓ ηπειρωτικό (δυτική Μακεδονία, εσωτερικά υψίπεδα ηπειρωτικής Ελλάδας, βόρειος Έβρος)
- ✓ ορεινό (ορεινές περιοχές με υψόμετρο περίπου >1500μ στη βόρεια Ελλάδα, >1800μ στην κεντρική Ελλάδα και >2000μ στην Κρήτη)

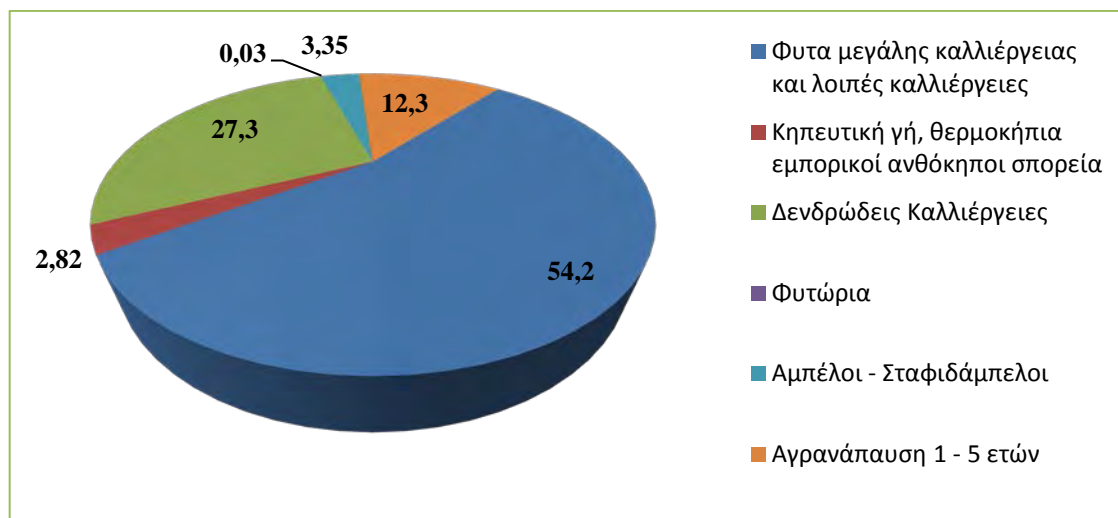
Η καλλιεργούμενη γεωργική γη στην Ελλάδα εκτιμάται σε περίπου 3,82 εκατ. εκτάρια (στοιχεία 2009), με 750.000 αγροτικές εκμεταλλεύσεις μικρού ή μεσαίου μεγέθους (4,7 εκ.), που υπολείπεται αισθητά του μέσου όρου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στην Ε.Ε. (12,6 εκ.).

Κατά την διάρκεια της περιόδου 1990 - 2008 η χρησιμοποιούμενη καλλιεργήσιμη γη δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες μεταβολές. Η ελληνική γεωργική γη καλλιεργείται, κατά κύριο λόγο, με φυτά μεγάλης καλλιέργειας (δημητριακά, σιτηρά) (54,2% επί του συνόλου των καλλιεργειών για το έτος 2008) (Γράφημα 1.1). Μικρότερο ποσοστό της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης αφορά στις δενδρώδεις καλλιέργειες (27,3%) ενώ 3,35% αφορά σε εκτάσεις καλυμμένες με αμπέλια. (ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2008).

Περαιτέρω, το 49,6% της συνολικής χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης στην Ελλάδα αφορά σε καλλιέργειες με έκταση λιγότερο από 2 εκτάρια.

Λόγω της μεγάλης ανομοιομορφίας, τόσο στη γεωμορφολογία όσο και στο μικροκλίμα, παρουσιάζεται έντονη διαφοροποίηση στα είδη, ανά σημαντικών κλάδων καλλιεργειών ανά την επικράτεια. (Γράφημα 1.2). Για το έτος 2012 ο κλάδος σιτηρών για καρπό και ελαιοδέντρων καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις των καλλιεργούμενων εκτάσεων με 951.390 εκτάρια (ποσοστό 36%) και 934.376 εκτάρια (ποσοστό 35%) αντίστοιχα. Ακολουθούν οι κλάδοι βιομηχανικών – ελαιοδοτικών φυτών με 323.675 εκτάρια (ποσοστό 12%), ο κλάδος οπωρών με 184.597 εκτάρια (ποσοστό 7%), ο κλάδος αμπέλου 99.239 εκτάρια (ποσοστό 4%) και από 3% οι κλάδοι νωπών κηπευτικών και ενεργειακών καλλιεργειών.

Γράφημα 1.1. Κατανομή καλλιεργήσιμης γης (*)

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2008

Γράφημα. 1.2. Κατανομή καλλιεργήσιμης γης ανά κλάδο προϊόντος (2012) (*)

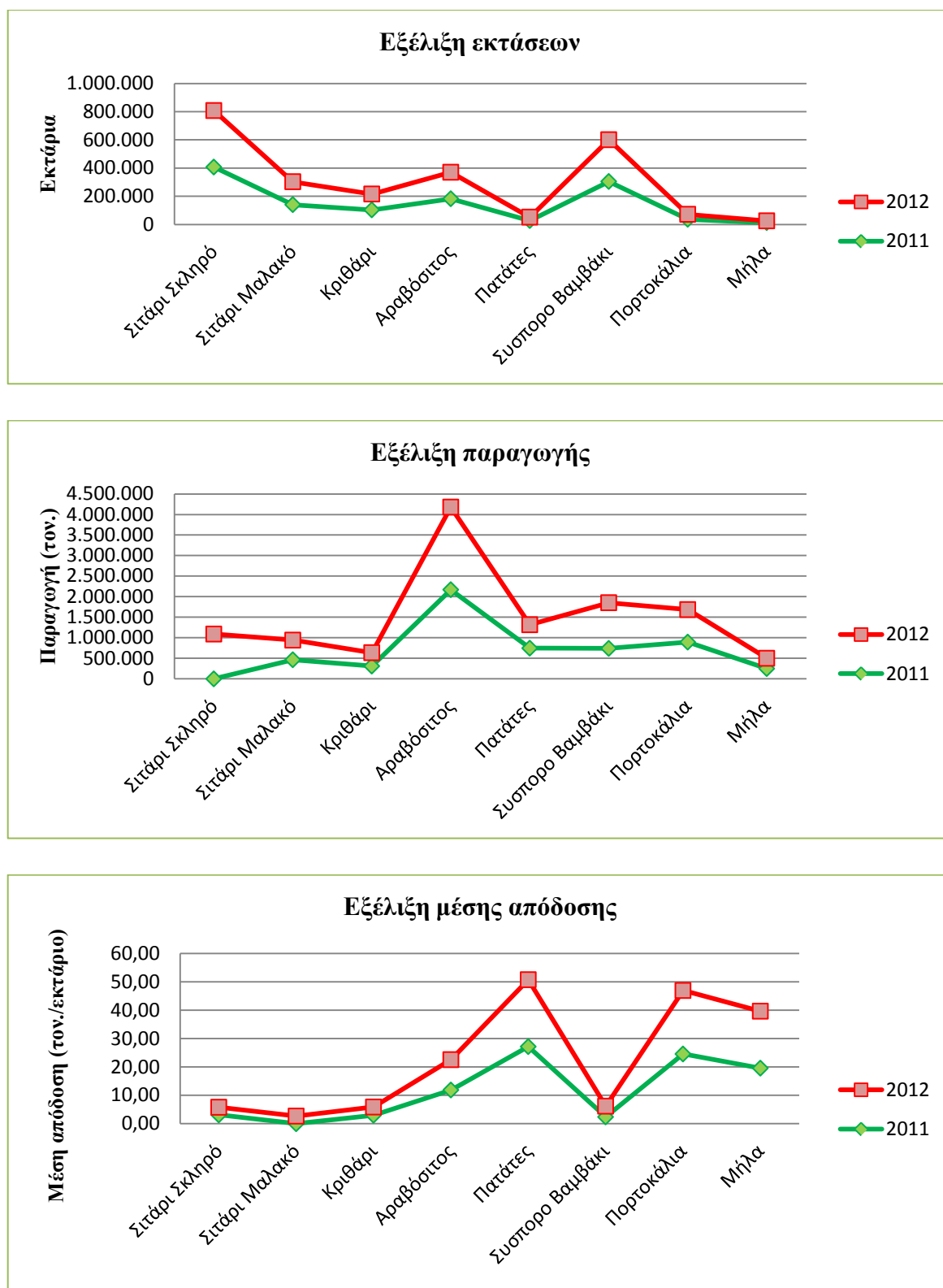

Πηγή: ΥπΑΑΤ, 2012

1.3. Γεωργικά προϊόντα της Ελλάδας

Οι βασικότερες καλλιέργειες (πλην ελιάς και αμπέλου), η παραγωγή τους κατά την διετία (2011-2012) καθώς και η ανάλυση πρόσφατων στοιχείων που αφορούν στις μεταβολές των γεωργικών εκτάσεων, στην παραγωγή και στις αποδόσεις, αποτυπώνονται στο Γράφημα 1.3.

Γράφημα 1.3. Εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης τη διετία 2011 -2012 (*)

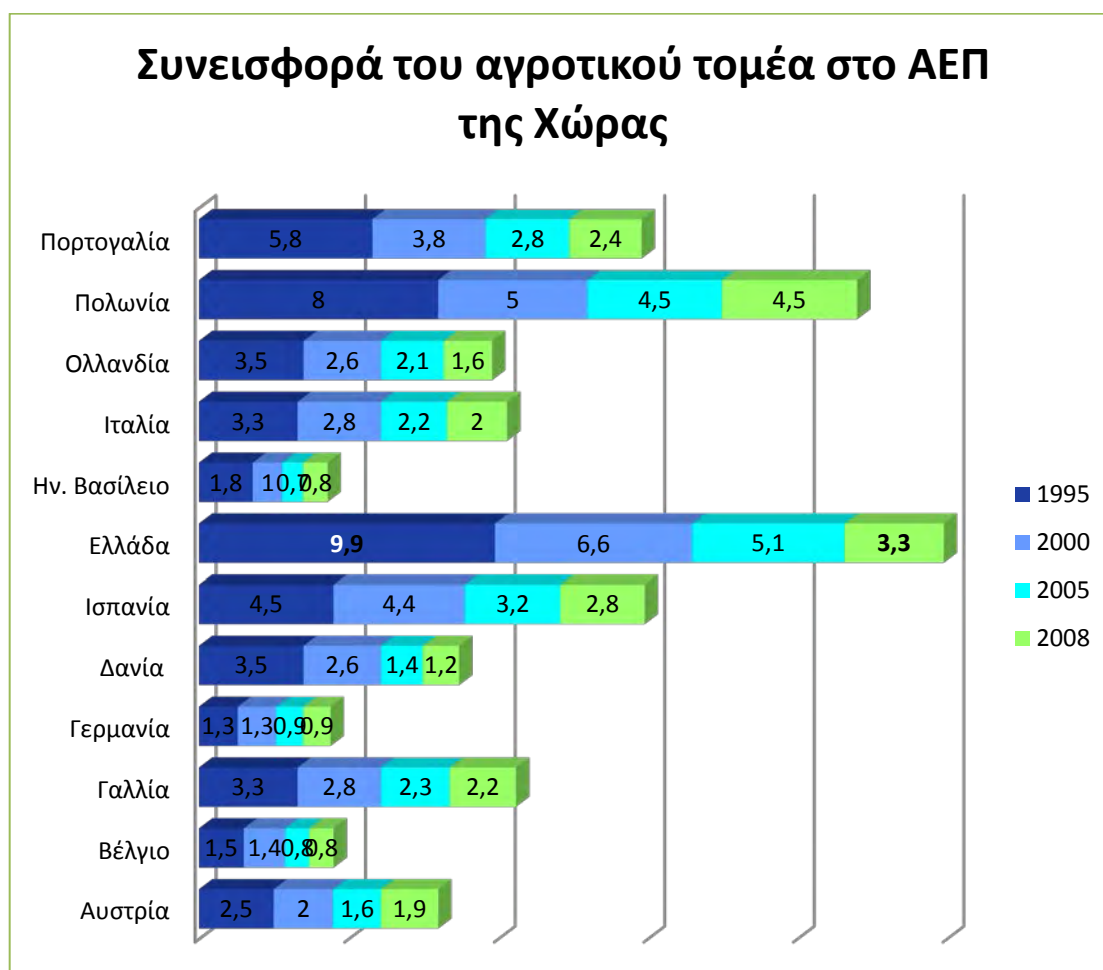

(*) Πηγή ΥπΑΑΤ, 2012

1.1. Η συμβολή του αγροτικού τομέα στην εγχώρια παραγωγή

Ο πρωτογενής τομέας στην Ελλάδα εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους βασικούς τομείς της οικονομίας, έχοντας ιδιαίτερο κοινωνικό και περιβαλλοντικό ρόλο. Παρ' όλα αυτά τα τελευταία χρόνια, ο ρόλος του συρρικνώνεται παρουσιάζοντας ταχεία μείωση τα τελευταία έτη, από 9,9% το 1995 στο 3,3% το 2008 (Γράφημα 1.4). Το μερίδιο του πρωτογενούς τομέα στην εγχώρια παραγωγή μειώθηκε κατά 6,6 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.) από το 1995 και κατά 3,3 π.μ. του ΑΕΠ από το 2000. Είναι εμφανές ότι η παραγωγή του γεωργικού τομέα φθίνει στην Ελλάδα με πολύ υψηλότερο ρυθμό σε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλη χώρα όπως παρουσιάζεται στο γράφημα 1.4.

Γράφημα 1.4. Συνεισφορά του αγροτικού τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, δασοκομία, αλιεία, θήρα στο συνολικό ακαθάριστο εθνικό προϊόν (ΑΕΠ) (*)

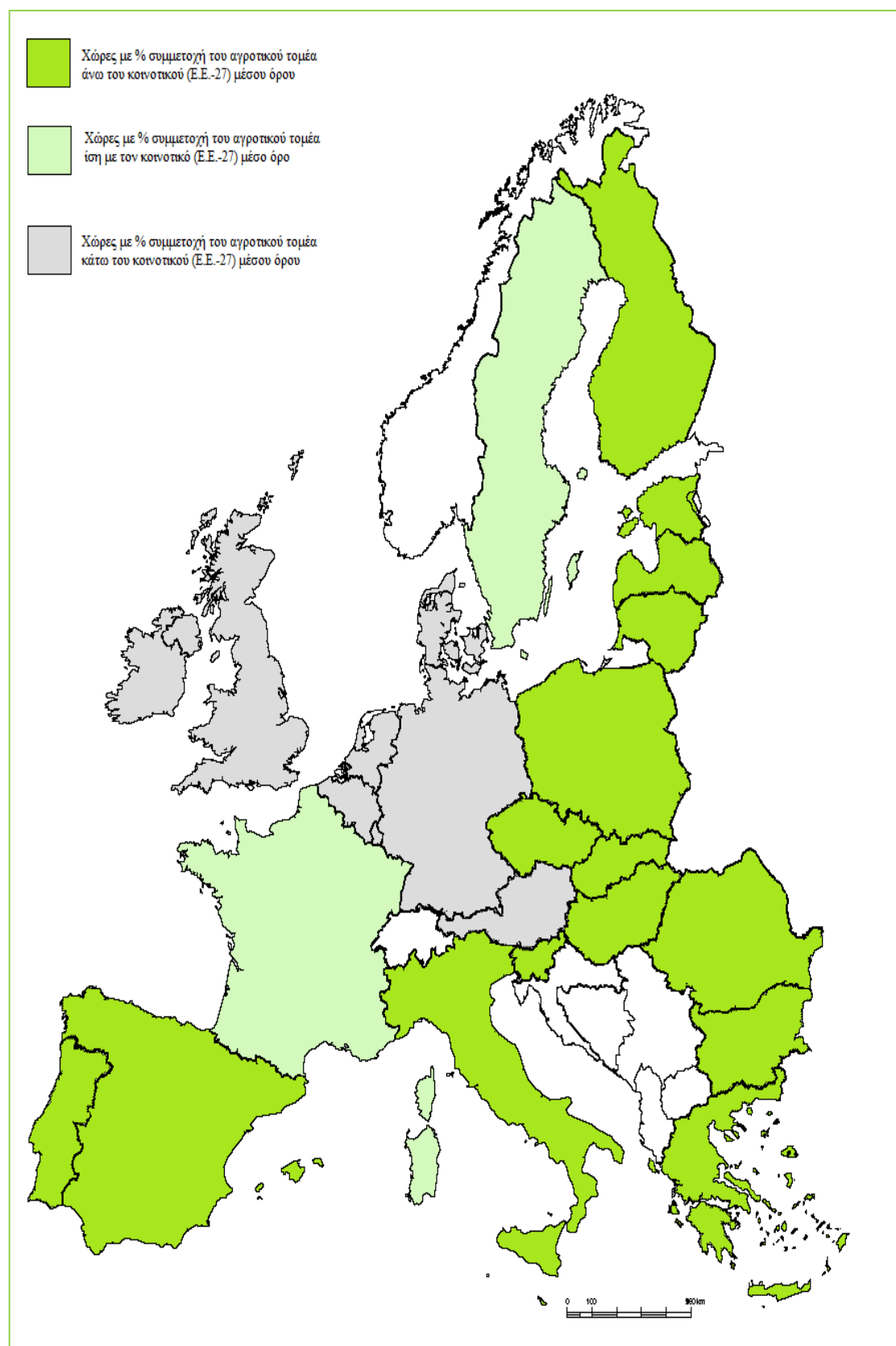

(*) Πηγή Eurostat, 2008

Εντούτοις, παρά την ανεξέλεγκτη πτώση του, ο αγροτικός τομέας εξακολουθεί να αποτελεί ένα από τους βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, στον οποίο η Ελλάδα κατέχει αξιόλογα συγκριτικά πλεονεκτήματα. Η συμβολή του στην εγχώρια παραγωγή μειώθηκε στο 3,3% το 2008, εξακολουθεί όμως να είναι υψηλότερη από ότι στα περισσότερα κράτη-μέλη της ΕΕ-27, στην οποία το μέσο μερίδιο του αγροτικού τομέα στην εγχώρια παραγωγή ανέρχεται στο 1,9%.

Η αξία της παραγωγής το 2008 εκτιμάται (Eurostat) σε € 11,1 δισ. (τρέχουσες τιμές) εκ των οποίων τα € 8,2 δισ. (74,04%) προέρχονται από τη φυτική παραγωγή και τα € 2,9 δισ. (25,96%) από τη ζωική παραγωγή. Έτσι, η αναλογία φυτικής και ζωικής παραγωγής μειώθηκε στο 2,85 το 2008, πλησιάζοντας τον μέσο όρο της ΕΕ-27. Το 2007, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις στη φυτική παραγωγή ανέρχονταν περίπου σε 3.280.600 Ha. Βασικές καλλιέργειες είναι: α) Οι αροτραίες καλλιέργειες (2.034.200 Ha, ή το 62% του συνόλου), που περιλαμβάνουν την παραγωγή σκληρού σιταριού (65.780 Ha), αραβοσίτου (23.630 Ha), καπνού (18.500 Ha), βαμβακιού (342.000 Ha), ζαχαροτεύλων (15.800 Ha) κ.ά., β) Οι δενδρώδεις καλλιέργειες (1.011.200 Ha ή, 30,8% του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων) που περιλαμβάνουν τους ελαιώνες (780.000 Ha), τους αμπελώνες (126.300 Ha) κ.ά., γ) Οι κηπευτικές καλλιέργειες (108.800 Ha). Στο χάρτη 1.1 φαίνεται η συμμετοχή του αγροτικού τομέα στις εθνικές οικονομίες συγκριτικά με τον κοινοτικό μέσο όρο.

Χάρτης 1.1 – Κατανομή χωρών Ε.Ε ανάλογα με τη συμμετοχή του αγροτικού τομέα στην εθνική οικονομία συγκριτικά με τον κοινοτικό μέσο όρο (*)

(*) Πηγή Eurostat

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΚΑΠ)

2.1. Η Ελλάδα πριν την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)

Η αγροτική οικονομία της Ελλάδας βρέθηκε εντελώς αποδυναμωμένη μετά την επανάσταση του 1821. Κατά την περίοδο μέχρι το 1830, ο αγροτικός πληθυσμός αποτελούσε το 70% του πληθυσμού της χώρας. Οι γεωργικές εκτάσεις που απελευθερώθηκαν αποτελούσαν ιδιοκτησία του κράτους και ονομάστηκαν «Εθνικές Γαίες». Ένα μέρος των εθνικών γαιών παραχωρήθηκε προς αποζημίωση αγωνιστών της Επανάστασης, αγροτών και αστών. Κατά την μεταπολεμική περίοδο το κράτος προσπάθησε να μοιράσει γεωργική γη στους αγρότες και να λάβει ορισμένα μέτρα που αφορούν τη γεωργία. (Παπαγεωργίου- Σπάθης, 2000, σελ.171).

Η λύση του Αγροτικού Ζητήματος αποκρυσταλλώθηκε σε Νομοθετικά Διατάγματα της Προσωρινής Κυβερνήσεως Θεσσαλονίκης, με τα οποία επιδιώχθηκε η αποκατάσταση όλων των ακτημόνων, σε όλη την έκταση της χώρας, με αναγκαστική απαλλοτρίωση των ιδιωτικών αγροκτημάτων που είχαν έκταση μεγαλύτερη από 1.000 στρέμματα, και με παραχώρηση δημόσιων κτημάτων, ώστε να δημιουργηθούν οικογενειακές ιδιοκτησίες καλλιεργούμενες αυτοπροσώπως από τα μέλη της οικογένειας. (Παπαγεωργίου- Σπάθης, 2000, σελ.172)

Κατά τα επόμενα έτη πραγματοποιήθηκαν πολλές μεταρρυθμίσεις και σε πολύ μεγάλη κλίμακα και αυτό αποτέλεσε σημαντικό γεγονός στην αγροτική πολιτική της Ελλάδας. (Παπαγεωργίου- Σπάθης, 2000, σελ.173). Η τραγωδία του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου άφησε στους Ευρωπαίους πολίτες πικρή γεύση των αποτελεσμάτων των συγκρούσεων και δημιούργησε την ιστορική αναγκαιότητα για συνεργασία προς αμοιβαίο όφελος. Πρώτη εκδήλωση του πνεύματος συνεργασίας αποτέλεσε η ίδρυση το 1951 της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (Ε.Κ.Α.Χ.) με σκοπό την άμεση συνεργασία σ' αυτούς τους αναπτυξιακούς συντελεστές (άνθρακα και χάλυβα). (Παπαγεωργίου – Σπαθής, 2000, σελ. 57).

Η γρήγορη ανάπτυξη και η ισχυροποίηση των μεγάλων δυνάμεων στον κόσμο και η οικονομική τους κυριαρχία ισχυροποίησαν και μορφοποίησαν τις τάσεις για διεύρυνση της συνεργασίας στον ευρωπαϊκό χώρο, όπου έγινε αντιληπτό ότι η

συσπείρωση των μικρών εθνικών προσπάθειών ήταν αναγκαία για τη διατήρηση της ανεξαρτησίας. (Παπαγεωργίου- Σπάθης, 2000, σελ.57)

Η υλοποίηση του στόχου συνεργασίας όλων των χωρών της Ευρώπης αλλά και η επέκταση της συνεργασίας των χωρών – μελών της ΕΟΚ αποδείχτηκαν στην πράξη αρκετά επίπονες και χρονοβόρες διαδικασίες. Η Ελλάδα προσχώρησε στην ΕΟΚ την 1.1.1981. Το ενδιαφέρον της Ελλάδας να συνδεθεί κατά κάποιο τρόπο με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα εκδηλώθηκε από τα μέσα του 1959.

Από το 1960 άρχισαν οι σχετικές διαπραγματεύσεις που αποσκοπούσαν στη σταδιακή υπαγωγή της Ελλάδας στο καθεστώς της τελωνειακής ένωσης και στην καθιέρωση ενός καθεστώτος «σύνδεσης» προς ενίσχυση της ελληνικής οικονομίας, ώστε ύστερα από ορισμένη περίοδο να υπάρξει η αναγκαία προσέγγιση για να γίνει η Ελλάδα πλήρες μέλος της ΕΟΚ. (Παπαγεωργίου- Σπάθης, 2000, σελ.58)

Μέχρι την επιβολή της δικτατορίας στην Ελλάδα, το 1967, είχε προχωρήσει η μείωση δασμών ορισμένων σημαντικών γεωργικών προϊόντων και είχαν χορηγηθεί χρηματοδοτήσεις για αναπτυξιακά έργα. Μετά τη δικτατορία η Ελλάδα εκδήλωσε το ενδιαφέρον της να ενταχθεί ως πλήρες μέλος στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Ύστερα από μακροχρόνιες και επίπονες διαπραγματεύσεις, διαμορφώθηκε η σχετική συμφωνία, που υπογράφηκε στην Αθήνα την 29η Μαΐου 1979. (Παπαγεωργίου- Σπάθης, 2000, σελ.58).

2.2. Η υιοθέτηση και οι μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ

Η ιδρυτική συνθήκη της ΕΟΚ προέβλεπε μια κοινή αγορά αγροτικών προϊόντων. Η αγορά αυτή, όμως, δε μπορούσε να υλοποιηθεί μόνο με τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος απαλλαγμένου από κάθε εμπόδιο στην ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων και με την υιοθέτηση κοινών κανόνων στο χώρο του ανταγωνισμού. Η αγορά των κοινοτικών αγροτικών προϊόντων έπρεπε να οργανωθεί συλλογικά. Έτσι, υιοθετήθηκε μια Κοινή Αγροτική Πολιτική, με στόχους την αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας, του εισοδήματος του γεωργού, τη σταθεροποίηση και τον ασφαλή εφοδιασμό της αγοράς με τρόφιμα, όπως και την εξασφάλιση λογικών τιμών για τους καταναλωτές. (Μάρδας, 2005, σελ.351).

Η εκτεταμένη και έντονη κρατική παρέμβαση που προϋπήρχε στον γεωργικό τομέα από τις εκάστοτε Κυβερνήσεις, με διάφορους τρόπους (εθνικά μονοπώλια,

εγγυήσεις τιμών, ενισχύσεις γεωργικών εισοδημάτων, επιδοτήσεις εξαγωγών, ποσοτικοί περιορισμοί εισαγωγών, δασμοί κλπ) δημιουργούσε την αίσθηση ότι η όλη προσπάθεια εγκαθίδρυσης μιας ΚΑΠ φαινόταν ιδιαίτερα δύσκολη υπόθεση, καθώς ήταν προβληματική εκ των προτέρων η εφαρμογή κοινών κανόνων ανταγωνισμού και στα αγροτικά προϊόντα. Πράγματι η ΚΑΠ αποτελούσε σε διάφορους χρόνους το κουτί της Πανδώρας της ΕΟΚ προκαλώντας σοβαρές ενδοκοινοτικές κρίσεις. (Μάρδας, 2005, σελ.351).

Η αρχή όλων των εξελίξεων στην κοινοτική γεωργία, ήταν το 1958. Μετά από πρόσκληση της Επιτροπής, η Σύνοδος των Υπουργών γεωργίας στη Στρέσσα της Ιταλίας το 1958 καθόρισε το χαρακτήρα της ΚΑΠ. Εκεί αποφασίστηκε να προστατευτεί η κοινή γεωργική αγορά από τον αθέμιτο εξωτερικό ανταγωνισμό, να συσχετιστεί η διαρθρωτική πολιτική με την πολιτική τιμών και το αγροτικό εισόδημα με το εισόδημα των άλλων παραγωγικών τομέων. Ως προς τις τιμές τελικά αποφασίστηκε ο ορισμός υψηλότερων τιμών εντός της ΕΟΚ, από αυτών της παγκόσμιας αγοράς, έτσι ώστε να γίνουν αποδοτικές οι εκμεταλλεύσεις και να διατηρηθεί ταυτόχρονα υψηλό το αγροτικό εισόδημα. (Μάρδας, 2005, σελ.351- 352).

Έτσι η ΚΑΠ είχε δυο πτυχές: α) Την πτυχή των αγορών, που θα εξασφάλιζε το εισόδημα εφοδιασμό των αγορών και υψηλές τιμές υπέρ των παραγωγών και β) την πτυχή των διαρθρώσεων που θα αύξανε την παραγωγικότητα και το βιοτικό επίπεδο των αγροτών. Ως προς την πτυχή των διαρθρωτικών τομών, με βάση το σχέδιο “Μάσχολτ” του 1968, η πρώτη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, έλαβε χώρα το 1972, με μέτρα σχετικά με τον εκσυγχρονισμό των εκμεταλλεύσεων, με ενισχύσεις προς τους γεωργούς που θα παρουσίαζαν σχέδια εκσυγχρονισμού για τη βελτίωση των αγρών τους, την εθελούσια έξοδο κάποιων κατηγοριών αγροτών, καθώς και την πληροφόρηση και την επαγγελματική εκπαίδευση των αγροτών. Μαζί μ’ αυτά τα μέτρα, υιοθετήθηκε κι ένα ακόμα, που αφορούσε στη γεωργία των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, όπως και ο Κανονισμός 355/77, ο οποίος προέβλεπε την επέκταση των κοινών δράσεων της πολιτικής υπέρ των αγροτικών διαρθρώσεων σε στάδια ενδιάμεσα μεταξύ της παραγωγής και της κατανάλωσης των αγροτικών προϊόντων, με την ενίσχυση σχεδίων επενδύσεων. (Μάρδας, 2005, σελ.352- 353)

Στη δεκαετία του 1980 η Ευρωπαϊκή Ένωση ήρθε αντιμέτωπη με σχεδόν μόνιμα πλεονάσματα αγροτικών προϊόντων. Παράλληλα τα όρια στην παραγωγή και οι αυτόματοι σταθεροποιητές των τιμών που διαμορφώθηκαν στα πλαίσια της ΚΑΠ

έρχονταν σε αντίθεση με το υπόβαθρο για την αγροτική πολιτική που αποφασίστηκε στο Γύρο της Ουρουγουάης.

Κατά τη δεκαετία του 1980 όμως, η διεύρυνση προς το Νότο της Κοινότητας, καθώς και οι διαρθρωτικές ανισορροπίες που εξακολουθούσαν να υπάρχουν, σε συνδυασμό με το νέο γεωργικό περιβάλλον, επέβαλλαν μια δεύτερη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ. Βασικοί στόχοι της μεταρρύθμισης ήταν ο έλεγχος της παραγωγής και των δαπανών και η ρευστοποίηση των αποθεμάτων των αγροτικών προϊόντων. Η διαδικασία της δεύτερης αναμόρφωσης της ΚΑΠ θεωρείται ότι άρχισε ουσιαστικά το 1984, όπου για πρώτη φορά το Συμβούλιο Υπουργών της γεωργίας μείωσε τις ονομαστικές θεσμικές τιμές στήριξης των αγροτικών προϊόντων. (Μάρδας, 2005, σελ.353) Μετά από αυτό, ακολούθησε η μεταρρύθμιση της παρέμβασης και της λειτουργίας των άλλων χρηματοδοτικών οργάνων της Κοινότητας. Όλα κατέληξαν στην εισαγωγή ενός συστήματος επιμερισμού των βαρών της χρηματοδότησης της ΚΑΠ ανάμεσα στην ΕΟΚ και τους αγρότες. (Μάρδας, 2005, σελ.353)

Οι μεταρρυθμίσεις της δεκαετίας του 1980 κινούνταν σε δύο βασικούς άξονες τη ραγδαία επιβάρυνση του προϋπολογισμού και τη συσσώρευση των πλεονασμάτων. Οι μεταρρυθμιστικές απόπειρες δεν αντιμετώπισαν τη ρίζα του κακού αλλά λειτούργησαν προς την κατεύθυνση της εξάλειψης μερικών εκ των συμπτωμάτων. Μεταξύ των κρατών μελών, η Μεγάλη Βρετανία και η Ολλανδία ήταν οι θερμότεροι υποστηρικτές της μεταρρύθμισης. Ενώ, η Γερμανία και η Γαλλία ήταν ριζικά αντίθετες στη μεταρρύθμιση. Οι αγρότες ήταν αντίθετοι επίσης στη διαδικασία και δεν υπήρχε ουσιαστική συμμετοχή άλλων ομάδων όπως οι φορολογούμενοι, οι καταναλωτές και οι οικολόγοι (Thurston 2002). Οι Ackrill και Kay (forthcoming) εύστοχα σημειώνουν ότι τα βασικά σημεία της ΚΑΠ στη δεκαετία του 1980 παρέμειναν αναλλοίωτα.

Η μεταρρύθμιση του 1992 γνωστή και ως μεταρρύθμιση MacSharry, από το όνομα του αρμόδιου επιτρόπου, ήταν έντονα επηρεασμένη από τα δομικά πλεονάσματα και από τις πιέσεις σε διεθνές επίπεδο για την επίτευξη συμφωνίας στο Γύρο της Ουρουγουάης.

Η Επιτροπή πρότεινε και το Συμβούλιο δέχθηκε μέτρα για την μη εντατικοποίηση χρήσης γεωργικών εκτάσεων (πάγωμα αρόσιμων γαιών, μείωση μεγάλων καλλιεργειών, αλλαγή χρήσης γεωργικών γαιών), και μέτρα υπέρ ποσοστρώσεων της παραγωγής για να μειωθούν έτσι τα υπερβολικά πλεονάσματα.

Σ' αυτό ακριβώς στόχευε και η πρόταση για ουσιαστική μείωση των ενδεικτικών τιμών, μια πολιτική που απέβλεπε στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των Κοινοτικών αγροτικών προϊόντων ενόψει του ανοίγματος της παγκόσμιας αγοράς των αγροτικών προϊόντων. Η μείωση που θα επέρχονταν στο εισόδημα των αγροτών θα αντισταθμιζόταν με πριμοδοτήσεις ανεξάρτητες του όγκου παραγωγής.

Το 1997, με το «Πρόγραμμα Δράσης 2000», η Επιτροπή πρότεινε ακόμη μεγαλύτερη εντατικοποίηση των μεταρρυθμίσεων του 1992, κυρίως με μειώσεις τιμών, ώστε αυτές να προσεγγίσουν τις τιμές της παγκόσμιας αγοράς αντισταθμιζόμενες με ακόμα μεγαλύτερες γεωργικές επιδοτήσεις. Η προσέγγιση αυτή είχε χαρακτήρα προετοιμασίας ενόψει ενδεχόμενων μελλοντικών ανισορροπιών, την προοπτική νέου Γύρου διαπραγματεύσεων στον ΠΟΕ και τη διεύρυνση της Ένωσης προς Ανατολάς, αλλά και την επίτευξη καλύτερων τιμών για τον καταναλωτή. (Μάρδας, 2005, σελ.365).

Η εφαρμογή της μεταρρύθμισης του 1992 απαιτούσε διαρθρωτικά μέτρα, την χρηματοδότηση των οποίων ανέλαβε το FEOGA. Αυτά περιελάμβαναν μέτρα όπως: καθεστώς προ σύνταξης στους μεγαλύτερους σε ηλικία γεωργούς, ώστε οι εκτάσεις που εγκαταλείπουν είτε να περάσουν σε νέους γεωργούς που θα άλλαζαν ευκολότερα την καλλιέργεια ανάλογα με το οικονομικό και φυσικό περιβάλλον, είτε να αλλάξουν χρήση. Άλλα μέτρα αφορούσαν στην ενθάρρυνση αγροαναπαύσεων και αναδασώσεων. Παράλληλα όμως, ενισχύθηκαν μέσω του FEOGA δράσεις γεωργικό - περιβαλλοντικού χαρακτήρα, με την προώθηση μεθόδων και ειδών καλλιέργειας και μέτρων που σέβονται το περιβάλλον. Με όλα αυτά τα μέτρα, η προτεινόμενη μεταρρύθμιση επεδίωκε να πετύχει αύξηση της παραγωγικότητας χωρίς αύξηση της παραγωγής. (Μάρδας, 2005, σελ.365).

2.3. Πρόγραμμα Δράσης 2000 ή “Agenda 2000”

Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο Πρόγραμμα δράσης 2000 μαζί με τις γνωμοδοτήσεις της για κάθε αίτηση προσχώρησης των υποψηφίων κρατών- μελών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, όπως και της Κύπρου, σκιαγραφούν τις θέσεις της για την αναμόρφωση των βασικών πολιτικών της ΕΕ, τη διεύρυνσή της και τον τρόπο της χρηματοδότησης της ΕΕ. Η ανακοίνωση αυτή που δημοσιοποιήθηκε το 1997, ήταν στην ουσία, η απάντηση της Επιτροπής στην εντολή που έλαβε κατά τη Σύνοδο κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης του Δεκεμβρίου του

1995, με θέμα την κατάρτιση ενός μεσοπρόθεσμου προγράμματος δράσης της Ένωσης, για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα. (Μάρδας, 2005, σελ.482).

Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997) επήλθε σημαντική πρόοδος στην εξωτερική και εσωτερική πολιτική της ΕΕ. Έτσι η Ένωση μπόρεσε να βελτιώσει την παρουσία της στη διεθνή σκηνή κατά τη δεκαετία του 2000. Ο προβληματισμός, όμως, σχετικά με το μεσοπρόθεσμο μέλλον της ΕΕ ήταν πάντοτε επίκαιρος. Η Ένωση έπρεπε να προσαρμοστεί στη συνεχή διαδικασία της παγκοσμιοποίησης. Έτσι, η Επιτροπή παρουσίασε το Πρόγραμμα Δράσης 2000, όπου εξέτασε συνοπτικά τις μελλοντικές προκλήσεις της Ένωσης. (Μάρδας, 2005, σελ.482- 483).

Η ΚΑΠ και οι διάφορες μεταρρυθμίσεις που δέχτηκε, από το 1992 και μετά, συμβατές με τις αποφάσεις του «Γύρου της Ουρουγουάης», ενθάρρυναν την ορθολογικότερη εκμετάλλευση της αγροτικής παραγωγής. Παράλληλα, οδήγησαν στην αύξηση του εισοδήματος των αγροτών κατά 4,5% από το 1992 έως το 1996, καθώς, παρά τις προσπάθειες για συμπίεση των τιμών των αγροτικών προϊόντων στους κόλπους της ΕΕ, αυτές εξακολουθούσαν να είναι υψηλότερες των διεθνών. Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ του 1992 έστρεψε την προσοχή της γεωργίας στην προστασία του περιβάλλοντος με μέτρα όμως που είχαν άλλοτε θετικές (ορθολογικότερη χρήση λιπασμάτων) και άλλοτε αρνητικές συνέπειες. Τέλος η μείωση των τιμών στήριξης και η εισαγωγή άμεσων πληρωμών ωφέλησαν τους καταναλωτές καθώς αυτοί απαλλάχθηκαν από ένα μέρος του βάρους της στήριξης της γεωργίας, που παλαιότερα γινόταν μόνο με την καθιέρωση υψηλών κοινών τιμών. (Μάρδας, 2005, σελ.486- 487).

Ως προς τις μακροπρόθεσμες προοπτικές της γεωργίας, η υψηλή ζήτηση τροφίμων θα προσέφερε νέες προοπτικές στο διεθνές εμπόριο. Προβλεπόταν στις αρχές του 2000 από διεθνείς οργανισμούς, μια αύξηση της παραγωγής. Κύριο ρόλο κατέχουν στο χώρο αυτό οι αναπτυσσόμενες χώρες. Παρά όμως το διεθνές ευνοϊκό περιβάλλον οι προοπτικές για τις κοινοτικές εξαγωγές δε φαίνονταν ιδιαίτερα ανθηρές. Βασικός παράγοντας, που ερμήνευε τη θέση αυτή ήταν οι διαφορές που εξακολουθούν να υπάρχουν ανάμεσα στις τιμές των αγροτικών προϊόντων της ΕΕ και τις διεθνείς. Επιπλέον οι προσπάθειες σε διεθνές επίπεδο, μετά το «Γύρο της Ουρουγουάης», με σκοπό την περικοπή της προστασίας της γεωργίας, τη μείωση των εξαγωγικών επιδοτήσεων κ.α., έθεταν σε άλλη διάσταση τη γεωργία της ΕΕ. Τέλος η

διεύρυνση προς Ανατολάς, που θα προσέθετε άλλα 100 εκ. καταναλωτές και ένα σύνολο αγροτικών εκμεταλλεύσεων με πολλά διαρθρωτικά προβλήματα, επέβαλλε τη λήψη μέτρων με σκοπό τη διαφοροποίηση της δομής της γεωργίας των νέων κρατών-μελών. (Μάρδας, 2005, σελ.487).

Καταλήγοντας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τόνισε ότι η γεωργία στην ΕΕ για να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που προσφέρει η παγκόσμια οικονομία, επιβάλλεται να αυξήσει αρχικά την ανταγωνιστικότητά της. Βέβαια, οι τιμές αποτελούν το ένα σκέλος του προβλήματος. Η ασφάλεια και η ποιότητα των τροφίμων είναι εξίσου σημαντικές. Από την άλλη, η σταθερότητα του αγροτικού εισοδήματος και η δημιουργία συμπληρωματικών ή εναλλακτικών ευκαιριών εισοδήματος και απασχόλησης για τους αγρότες βρίσκονται στο επίκεντρο κάθε προσπάθειας στο πλαίσιο της αναθεώρησης της ΚΑΠ σύμφωνα με τις επιλογές στρατηγικών που εκφράστηκαν στο «έγγραφο για τη γεωργική στρατηγική» της Επιτροπής, του Δεκεμβρίου του 1995. (Μάρδας, 2005, σελ.487).

2.4. Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ το 2004 και η εφαρμογή της

Η μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής το 2003 {Καν. (ΕΚ) 1782/2003} σηματοδότησε μια νέα φάση στις ενισχύσεις για τη στήριξη του εισοδήματος των αγροτών, εισάγοντας την έννοια της Ενιαίας Αποδεδειγμένης Ενίσχυσης (ΕΑΕ) στον πρώτο πυλώνα της ΚΑΠ, και ενισχύοντας το δεύτερο πυλώνα με τη μεταφορά πόρων από τον πρώτο (Διαφοροποίηση)

Οι λόγοι που οδήγησαν στη ριζική μεταρρύθμιση της ΚΑΠ σχετίζονται με τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), τις διαπραγματεύσεις στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), τις αυξημένες απαιτήσεις των Ευρωπαίων φορολογούμενων για διαφάνεια και έλεγχο των δαπανών του κοινοτικού προϋπολογισμού, τις απαιτήσεις των καταναλωτών για ασφαλή τρόφιμα και την όλο μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος (Πέζαρος Π., 2011).

Στο πλαίσιο της συμφωνίας για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ το 2003, είχε προβλεφθεί ότι η Επιτροπή δύο χρόνια μετά την έναρξη της εφαρμογής της Ενιαίας Αποδεδειγμένης Ενίσχυσης ή το αργότερο έως 31 Δεκεμβρίου 2009, θα υποβάλλει

έκθεση προς το Συμβούλιο, συνοδευόμενη από σχετικές προτάσεις, γνωστή ως «Διαγνωστικός Έλεγχος» (Health Check).

Με τον «Διαγνωστικό Έλεγχο» η Επιτροπή είχε ως στόχο τη βελτίωση της λειτουργίας και τον περαιτέρω εκσυγχρονισμό της ΚΑΠ, καθώς και την προσαρμογή της στις νέες προκλήσεις και δυνατότητες που παρουσιάζονται μετά το 2009 στην ΕΕ των 27 κρατών μελών. Οι προτάσεις της Επιτροπής κινήθηκαν σε τρεις βασικούς άξονες:

- Με ποιο τρόπο η ΕΑΕ θα γίνει περισσότερο αποτελεσματική, αποδοτική και απλή.
- 2. Πως θα βελτιωθεί ο προσανατολισμός των αγροτικών προϊόντων στην αγορά λαμβανομένης υπόψη της παγκοσμιοποίησης.
- Πως θα αντιμετωπιστούν οι μεγάλες προκλήσεις που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή μέχρι τα βιοκαύσιμα και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων

2.4.1 Ενιαία αποδεσμευμένη ενίσχυση

Η πιο σημαντική αλλαγή της μεταρρύθμισης της ΚΑΠ το 2003 ήταν η εφαρμογή του μέτρου της Ενιαίας Αποδεσμευμένης Ενίσχυσης (EAE-SPS Single Payment Scheme ή SFP Single Farm Payment) με την αποσύνδεση της πλειοψηφίας των άμεσων ενισχύσεων από την παραγωγή. Τα κράτη μέλη ανέλαβαν να θέσουν σε εφαρμογή το νέο μέτρο το αργότερο έως και το 2006, έχοντας την ευελιξία να επιλέξουν ανάμεσα στο ιστορικό, το περιφερειακό και το υβριδικό μοντέλο υπολογισμού των άμεσων ενισχύσεων.

Στο ιστορικό μοντέλο, η Ενιαία Ενίσχυση υπολογίζεται βάσει ιστορικών κριτηρίων και υποδιαιρείται σε ατομικά δικαιώματα. Το ατομικό δικαίωμα αποτελεί την ενίσχυση που θα λαμβάνει ο παραγωγός ανά εκτάριο γης. Η αξία του υπολογίζεται διαιρώντας το μέσο όρο της ενίσχυσης που έλαβε ο παραγωγός τα έτη 2000, 2001 και 2002 με το μέσο όρο της έκτασης που καλλιεργήθηκε κατά την ίδια τριετία για την είσπραξη των συγκεκριμένων ενισχύσεων.

Τα ατομικά δικαιώματα (συνολικά ή μέρος αυτών) μπορούν να μεταβιβάζονται με ή χωρίς την αρχική γεωργική γη, αλλά εντός της χώρας. Για να γίνει μεταβίβαση χωρίς γεωργική γη, θα πρέπει ο γεωργός να έχει χρησιμοποιήσει το 80% των δικαιωμάτων του κατά τη διάρκεια ενός τουλάχιστον ημερολογιακού έτους. Τα

δικαιώματα επίσης μπορούν να ενοικιάζονται, αλλά με γεωργική έκταση. Γενικά, η αξιοποίηση των δικαιωμάτων μπορεί να γίνεται σε γεωργική έκταση διαφορετική από την αρχική, αλλά ίση με την αρχική. Επίσης, προβλέπονται ειδικά δικαιώματα για τους κτηνοτρόφους εκείνους που δεν διαθέτουν ή δεν έχουν δηλώσει κατά την περίοδο αναφοράς καθόλου έκταση π.χ. βοσκοτόπων ή η αξία της ΕΑΕ που τους αναλογεί είναι μεγαλύτερη των 5.000 ευρώ ανά εκτάριο. Για την ενεργοποίηση του ειδικού δικαιώματος, ο κτηνοτρόφος υποχρεούται να διατηρήσει τουλάχιστον το 50% της παραγωγικής του δραστηριότητας όπως αυτή ασκήθηκε κατά την περίοδο αναφοράς, εκφρασμένη σε ζωικές μονάδες.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003, η αξία όλων των δικαιωμάτων μειώνεται έως 3% για τη δημιουργία του εθνικού αποθέματος. Το εθνικό απόθεμα χρησιμοποιείται για την παροχή δικαιωμάτων σε νέους γεωργούς που αρχίζουν τη γεωργική τους δραστηριότητα από το 2002 και μετά. Τα δικαιώματα που αποκτώνται από το εθνικό απόθεμα δεν μεταβιβάζονται πριν την παρέλευση πενταετίας, και χάνονται εάν δεν ενεργοποιηθούν έστω και ένα χρόνο στη διάρκεια των πέντε πρώτων ετών. Επίσης, εάν τα ατομικά δικαιώματα μείνουν ανενεργά πέραν της τριετίας, μεταβιβάζονται στο εθνικό απόθεμα. Τέλος, στο εθνικό απόθεμα μεταβιβάζονται και τα δικαιώματα που δεν ενεργοποιήθηκαν τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του καθεστώτος.

Στον Κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 προβλέπεται επίσης σύστημα μερικής αποσύνδεσης από την παραγωγή για τους τομείς των αροτραίων καλλιεργειών, των αιγοπροβάτων, του βόειου κρέατος, του καπνού, του ελαιολάδου και άλλους τομείς.

Η Ελλάδα επέλεξε να εφαρμόσει την πλήρη αποσύνδεση των προϊόντων, με μόνη εξαίρεση τους σπόρους σποράς. Για τον τομέα των οπωροκηπευτικών, επέλεξε να παρακρατηθεί και να δοθεί ως μερική σύνδεση, για την βιομηχανική τομάτα το 30% της συνιστώσας του εθνικού ανώτατου ορίου για μια μεταβατική τριετία (έως 31-12-2010), και για τα μεταποιημένα εσπεριδοειδή προς χυμοποίηση το 60% της συνιστώσας που αντιστοιχεί στο προϊόν για όλη τη μεταβατική πενταετία έως 31-12-2012 (Πέζαρος Δ. Παύλος, 2008).

Ως επιμέρους κίνητρο διατήρησης ή/και προώθησης ορισμένων καλλιεργειών, θεσπίστηκαν επίσης ειδικές ενισχύσεις δεσμευμένες με την παραγωγή, που χορηγούνται επιπλέον της ΕΑΕ, για το σκληρό σιτάρι, τις πρωτεϊνούχες καλλιέργειες, το ρύζι, τις ενεργειακές καλλιέργειες, τους καρπούς με κέλυφος και τις αποξηραμένες

ζωοτροφές (Πέζαρος Δ. Παύλος, 2008).

Επίσης, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να παρακρατούν έως και 10% του συνολικού ποσού των ενισχύσεων που αντιστοιχεί σε κάθε τομέα προϊόντος (Ποιοτικό Παρακράτημα), προκειμένου το ποσό αυτό να διατίθεται για τη χορήγηση πρόσθετων ενισχύσεων για συγκεκριμένους τύπους γεωργίας που έχουν σημασία για προστασία ή την βελτίωση του περιβάλλοντος, ή για τη βελτίωση της ποιότητας και της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (άρθρο 69, Κανονισμός 1782/2003). Με το άρθρο 68 του Κανονισμού (ΕΚ) 73/2009, επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής του Ποιοτικού Παρακρατήματος.

Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 73/2009 εντάσσονται στο καθεστώς της Ενιαίας Αποδεδειγμένης Ενίσχυσης οι μερικώς συνδεδεμένες ενισχύσεις για τους τομείς των αροτραίων καλλιεργειών, του ελαιόλαδου και του λυκίσκου από το 2010. Έτσι, με την εφαρμογή του «Διαγνωστικού Ελέγχου», οι μόνες συνδεδεμένες ενισχύσεις έως το 2013 θα είναι οι πριμοδοτήσεις για τις θηλάζουσες αγελάδες και τα αιγοπρόβατα, καθώς και η ενίσχυση για το βαμβάκι.

Οι παραγωγοί προκειμένου να λάβουν την ΕΑΕ, αλλά και κάθε είδους άμεσες ενισχύσεις, πρέπει κάθε χρόνο να υποβάλλουν Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης στον φορέα πληρωμής (ΟΠΕΚΕΠΕ) μέσω του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ). Το ολοκληρωμένο σύστημα περιλαμβάνει ηλεκτρονική βάση δεδομένων, σύστημα αναγνώρισης αγροτεμαχίων, σύστημα προσδιορισμού και καταγραφής δικαιωμάτων ενίσχυσης, αιτήσεις παροχής ενίσχυσης, ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου και μοναδικό σύστημα καταγραφής της ταυτότητας κάθε γεωργού που υποβάλει αίτηση για παροχή ενίσχυσης.

Επίσης, με τον Κανονισμό (ΕΚ) 73/2009, δίνεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν το ιστορικό μοντέλο να προβούν προαιρετικά σε ανακατανομή της αξίας των δικαιωμάτων σε επίπεδο χώρας ή γεωγραφικής περιφέρειας. Επιπλέον, εισάγονται ελάχιστα όρια για την καταβολή των άμεσων ενισχύσεων, τα οποία για τη χώρα μας καθορίστηκαν στα 400 ευρώ ή 0,4 εκτάρια.

Στην περίπτωση της περιφερειακής εφαρμογής της Ενιαίας Ενίσχυσης, δεν γίνεται ατομικός υπολογισμός της αξίας των δικαιωμάτων ανά δικαιούχο, αλλά υπολογίζεται ο λόγος του συνόλου των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν σε κάθε περιφέρεια, δια του συνόλου των εκταρίων της περιφέρειας που επιδοτήθηκαν κατά

την περίοδο 2000-2002, ώστε τα ατομικά δικαιώματα της περιφέρειας να έχουν την ίδια αξία.

Συγκεκριμένα, το Λουξεμβούργο, η Σουηδία, και η Βόρεια Ιρλανδία του Ηνωμένου Βασιλείου, επέλεξαν να εφαρμόσουν ένα «στατικό υβριδικό» μοντέλο, δηλαδή ένα συνδυασμό των δύο μοντέλων (π.χ. 20% της ενίσχυσης βασισμένη στο περιφερειακό μοντέλο και 80% με ιστορική βάση). Από την άλλη πλευρά, η Δανία, η Γερμανία, η Φινλανδία και η Αγγλία του Ηνωμένου Βασιλείου, επέλεξαν ένα «δυναμικό υβριδικό» μοντέλο, δηλαδή συνδυασμό των δύο μοντέλων, αλλά με προοδευτική αύξηση του ποσοστού που αναλογεί στο περιφερειακό μοντέλο.

Όσον αφορά τα νέα κράτη μέλη, πλην της Μάλτας και της Σλοβενίας, αυτά κατανέμουν τις ενισχύσεις στους παραγωγούς με βάση το καθεστώς της Ενιαίας Στρεμματικής Ενίσχυσης-SAPS (Single Area Payment Scheme). Τα νέα αυτά κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να εφαρμόζουν το εν λόγω καθεστώς μέχρι το τέλος του 2013 ή να μεταβούν στο καθεστώς της Ενιαίας Ενίσχυσης πριν από αυτή την ημερομηνία, όπως η Ουγγαρία). Τα κράτη μέλη που θα μεταβούν από το ένα καθεστώς ενίσχυσης στο άλλο, θα πρέπει να υιοθετήσουν την περιφερειακή εφαρμογή της Ενιαίας Ενίσχυσης.

Η εφαρμογή της ΕΑΕ εξασφαλίζει συμβατότητα με τον ΠΟΕ («πράσινο κουτί»), ωστόσο το καθεστώς αυτό δέχεται πολλές κριτικές, όπως η αδυναμία του να αντιμετωπίσει την αστάθεια στην αγορά και την επισιτιστική ανασφάλεια. Επίσης, δέχεται κριτικές για την διοικητική επιβάρυνση (τόσο από την ΕΑΕ, όσο και από την Πολλαπλή Συμμόρφωση), για το γεγονός ότι συμβάλλει ελάχιστα στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της ΚΑΠ για την άνιση κατανομή των ενισχύσεων και το μεγάλο τμήμα του κοινοτικού προϋπολογισμού που δαπανάται στην ΕΑΕ.

2.4.2 Πολλαπλή συμμόρφωση

Επίσης, βασικό στοιχείο της μεταρρύθμισης αποτέλεσε η σύνδεση της καταβολής των ενισχύσεων με την υποχρέωση των παραγωγών να τηρούν την Πολλαπλή Συμμόρφωση, δηλαδή να τηρούν την κοινοτική νομοθεσία (Οδηγίες και Κανονισμούς) για τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων και των φυτών, την προστασία του περιβάλλοντος και την καλή διαβίωση των ζώων, καθώς και να

ακολουθούν τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές πρακτικές με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

Στις περιπτώσεις που δεν εφαρμόζονται οι κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης ή οι ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, επιβάλλεται στον δικαιούχο παραγωγή μείωση του συνολικού ποσού ενίσχυσης ή και αποκλεισμός από την ενίσχυση. Τα ποσά που προκύπτουν από την εφαρμογή των παραπάνω, πιστώνονται στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Το κράτος μέλος μπορεί όμως να παρακρατεί ποσοστό 25% αυτών. Με το «Διαγνωστικό Έλεγχο» της ΚΑΠ, στις υποχρεώσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης προστίθενται δύο νέα πρότυπα που αφορούν στην προστασία και διαχείριση των υδάτων, και στην προστασία των υδάτων από τη ρύπανση και τις επιφανειακές απορροές και τη διαχείριση της χρήσης των υδάτων.

2.4.3 Διαφοροποίηση

Με την εισαγωγή της Διαφοροποίησης, δηλαδή με τη μεταφορά πόρων από τον πρώτο στον δεύτερο πυλώνα, ισχυροποιείται η πολιτική της Αγροτικής Ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003, οι άμεσες ενισχύσεις υφίστανται προοδευτικές μειώσεις κατά 3% για το 2005, 4% για το 2006 και 5% για το 2007 και για τις επόμενες περιόδους ως το 2012. Οι παραγωγοί που λαμβάνουν ενισχύσεις κάτω των 5.000 ευρώ εξαιρούνται της μείωσης. Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τουλάχιστον 80% των συνολικών ποσών που παρήχθησαν στο εν λόγω κράτος μέλος λόγω της διαφοροποίησης. Το υπόλοιπο ποσό αναδιανέμεται μεταξύ των κρατών μελών με κριτήρια την γεωργική έκταση, την γεωργική απασχόληση και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε αγοραστική δύναμη. Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 73/2009, οι παραπάνω μειώσεις διαμορφώνονται ως εξής: 7% για το 2009, 8% για το 2010, 9% για το 2011 και 10% για το 2012. Οι μειώσεις αυτές αυξάνονται κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες για τις εκμεταλλεύσεις που λαμβάνουν άμεσες ενισχύσεις μεγαλύτερες των 300.000 ευρώ.

2.4.4 Σύστημα παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις

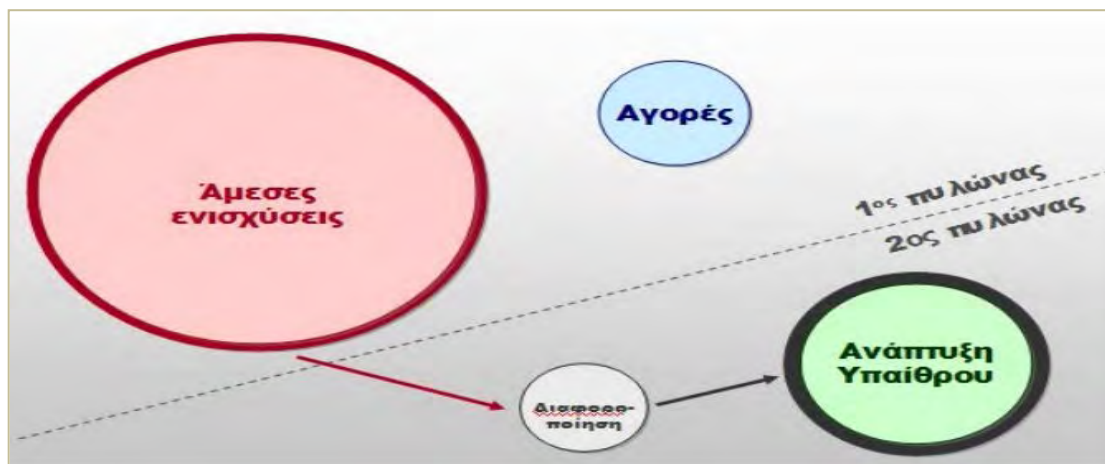
Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1782/2003 προέβλεπε την δημιουργία συστήματος παροχής συμβουλών στους αγρότες, (που δυστυχώς μέχρι το πέρας και του 2013

έμεινε ανεκμετάλλευτο από τις αρμόδιες υπηρεσίες και αρχές) το αργότερο έως την 1 η Ιανουαρίου 2007, το οποίο θα κάλυπτε τουλάχιστον τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης για τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων και των φυτών, την προστασία του περιβάλλοντος και την καλή διαβίωση των ζώων, καθώς και τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές πρακτικές. Η συμμετοχή των παραγωγών στο σύστημα ήταν εθελοντική. Με τον κανονισμό (ΕΚ) 73/2009, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να καθορίζουν με αντικειμενικά κριτήρια, τις κατηγορίες προτεραιότητας όσον αφορά τους γεωργούς που θα είχαν πρόσβαση στο σύστημα παροχής γεωργικών συμβουλών.

2.4.5 Η κατανομή των δαπανών της ΚΑΠ και οι άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις

Το κόστος της ΚΑΠ στον συνολικό προϋπολογισμό της ΕΕ έχει μειωθεί σταδιακά από την δεκαετία του '60 μέχρι το 2010. Έτσι, ενώ η ΚΑΠ αντιπροσώπευε το 86,9% των πραγματοποιηθέντων πληρωμών στην ΕΕ το 1968, το 2010 το ποσοστό της στο συνολικό προϋπολογισμό αντιστοιχούσε στο 45,8%. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, του 2011 ο πρώτος πυλώνας της ΚΑΠ, δηλαδή οι άμεσες ενισχύσεις και τα μέτρα ρύθμισης της αγοράς, αντιπροσωπεύει το 36,3% των συνολικών πιστώσεων πληρωμών για το 2010. Προκύπτει επίσης ότι για το 2010, ο πρώτος πυλώνας αντιστοιχεί στο 79,2% των δαπανών της ΚΑΠ, ενώ ο δεύτερος πυλώνας, δηλαδή η αγροτική ανάπτυξη, αντιστοιχεί στο 20,8%. Η σχέση αυτή αποτυπώνεται στο γράφημα 2.1.

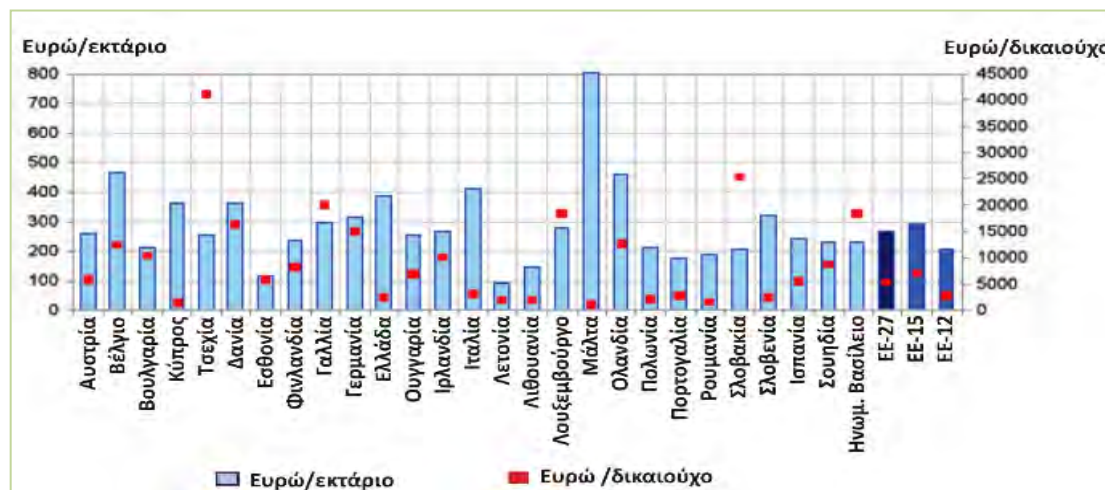
Γράφημα 2.1. Η σχέση δαπανών ανάμεσα στους τομείς της ΚΑΠ (*)

(*) Πηγή Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011

Ωστόσο, οι διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά στα επίπεδα των ενισχύσεων είναι σημαντικές. Στο γράφημα 2.2 απεικονίζεται η υφιστάμενη κατανομή των άμεσων ενισχύσεων, δείχνοντας ταυτόχρονα τη μέση ενίσχυση ανά εκτάριο επιλέξιμης έκτασης και ανά εκμετάλλευση, δηλαδή ανά δικαιούχο.

Γράφημα 2.2. Μέσες ενισχύσεις ανά εκτάριο και ανά δικαιούχο (*)

(*) Πηγή Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011

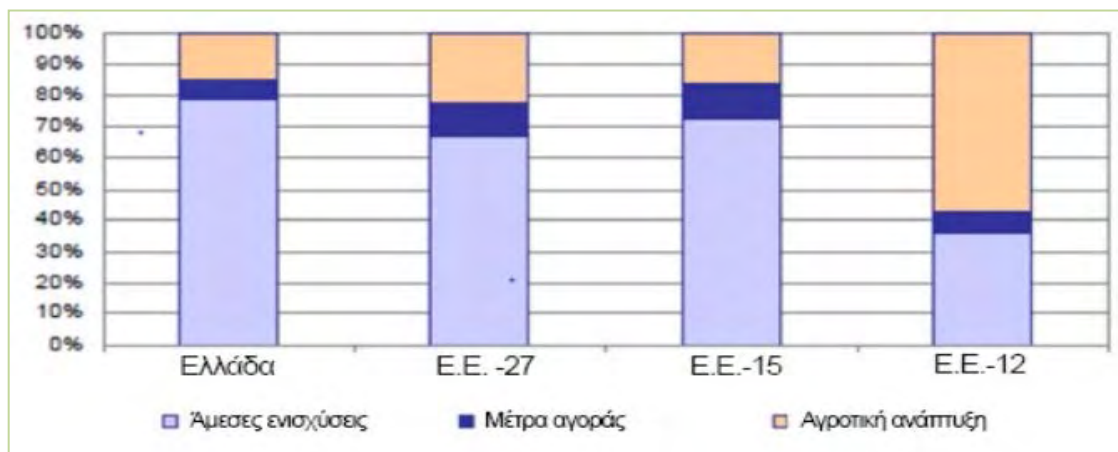
Στην Ελλάδα το μέσο μέγεθος των αγροτικών εκμεταλλεύσεων είναι 4,7 εκτάρια, και υπολείπεται αισθητά του μέσου μεγέθους των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στην ΕΕ των 27 κρατών μελών που είναι ίσο με 12,6 εκτάρια (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011). Έτσι, η μέση ενίσχυση ανά δικαιούχο στη χώρα είναι μικρότερη της τάξης των 5.000 ευρώ, και επίσης μικρότερη της μέσης ενίσχυσης ανά δικαιούχο στην ΕΕ των 27 και των 15 κρατών μελών.

Από την άλλη πλευρά όμως, η Ελλάδα αυτή τη στιγμή απολαμβάνει μία μέση ενίσχυση ίση με 384,4 ευρώ ανά εκτάριο επιλέξιμης έκτασης όταν ο μέσος όρος της ΕΕ των 27 κρατών μελών είναι 271 ευρώ ανά εκτάριο επιλέξιμης έκτασης, της ΕΕ των 15 κρατών μελών 294,5 ευρώ ανά εκτάριο επιλέξιμης έκτασης και της ΕΕ των 12 κρατών μελών ίση με 208,6 ευρώ ανά εκτάριο επιλέξιμης έκτασης.

Στο γράφημα 2.3 που ακολουθεί, απεικονίζεται η κατανομή των δαπανών της ΚΑΠ για την τριετία 2007-2009 στην Ελλάδα και την ΕΕ των 27, των 15 και των 12 κρατών μελών, αντίστοιχα. Διαπιστώνουμε ότι στην Ελλάδα, το μεγαλύτερο μέρος των πόρων της ΚΑΠ δαπανήθηκε στις άμεσες ενισχύσεις, σε ποσοστό μεγαλύτερο από τα αντίστοιχα ποσοστά της ΕΕ των 27 και των 15 κρατών μελών. Συγκεκριμένα,

το 78,6% των δαπανών της ΚΑΠ για την Ελλάδα διοχετεύθηκαν στις άμεσες ενισχύσεις, το 6,4% στα μέτρα αγοράς και το 15% στην αγροτική ανάπτυξη (http://ec.europa.eu/agriculture/publi/ms_factsheets/2011/gr_en.pdf). Αντίθετα, στην ΕΕ των 12 κρατών μελών, οι δαπάνες για την αγροτική ανάπτυξη ήταν μεγαλύτερες από τις δαπάνες για τις άμεσες ενισχύσεις.

Γράφημα 2.3. Κατανομή των δαπανών της ΚΑΠ (2007-2009) (*)

(*) Πηγή Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011

2.5. Οι άμεσες ενισχύσεις στην Κοινή Αγροτική Πολιτική με ορίζοντα το 2020

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις αρχές του 2010 διοργάνωσε εκτεταμένο δημόσιο διάλογο για την ΚΑΠ μετά το 2013, ο οποίος ολοκληρώθηκε με τη διοργάνωση διάσκεψης τον Ιούλιο του 2010. Κατά τη διάρκεια της δημόσιας συζήτησης έγιναν 5.600 εισηγήσεις, ενώ στη διάσκεψη συμμετείχαν πάνω από 600 ενδιαφερόμενοι {Ευρωπαϊκή Επιτροπή, COM (2010) 672/5}.

Η συμμετοχή ξεπέρασε κάθε προσδοκία και κατέδειξε ότι πάνω από το 90% των ευρωπαίων πολιτών θεωρούν ότι η γεωργία είναι σημαντική για το μέλλον και ότι η ΚΑΠ πρέπει να παραμείνει μια ισχυρή κοινή πολιτική που θα οικοδομείται γύρω από τους δύο πυλώνες της. Επίσης, πάνω από το 90% των Ευρωπαίων επιθυμούν η γεωργία να τους παρέχει ασφαλή, υγιή και καλής ποιότητας τρόφιμα, να προστατεύει τα τοπία και να συμβάλλει στην ανάπτυξη της οικονομίας (Πολύζου Π., ΥπΑΑΤ, 2011).

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής «Η ΚΑΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος» {COM (2010) 672/5}, η ΚΑΠ πρέπει να ανταποκριθεί σε νέες προκλήσεις όπως είναι:

1. Η επισιτιστική ασφάλεια τόσο στην ΕΕ όσο και παγκοσμίως.
2. Η απαίτηση των πολιτών της ΕΕ για τρόφιμα που ανταποκρίνονται σε υψηλές προδιαγραφές ασφάλειας, ποιότητας και καλής μεταχείρισης των ζώων.
3. Η βελτίωση της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων όπως το νερό, ο αέρας, η βιοποικιλότητα και το έδαφος.
4. Η διατήρηση και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας σε ένα κόσμο ολοένα μεγαλύτερης παγκοσμιοποίησης και αυξανόμενης διακύμανσης των τιμών, με ταυτόχρονη διατήρηση της αγροτικής παραγωγής σε όλη την ΕΕ.
5. Η συμβολή στη μείωση της κλιματικής αλλαγής μέσω των γεωργικών πρακτικών.
6. Η καλύτερη αξιοποίηση της ποικιλομορφίας των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των συστημάτων παραγωγής στην ΕΕ, διατηρώντας τον κοινωνικό, περιφερειακό και διαρθρωτικό της ρόλο.
7. Η ενίσχυση της εδαφικής και κοινωνικής συνοχής των αγροτικών περιοχών της ΕΕ, κυρίως μέσω της προώθησης της απασχόλησης και της διαφοροποίησης.
8. Η ανάγκη ώστε η στήριξη της ΚΑΠ να καταστεί δίκαιη και ισόρροπη προς τα κράτη μέλη και τους αγρότες, μέσω της μείωσης των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών και να στοχοθετηθεί καλύτερα προς τους «ενεργούς» αγρότες.

Ανταποκρινόμενη σε αυτές τις προκλήσεις, η ΚΑΠ θα συμβάλλει επίσης στην στρατηγική «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και συμμετοχική ανάπτυξη. Κατά συνέπεια, οι τρεις κύριοι στόχοι της ΚΑΠ στο μέλλον πρέπει να είναι:

1. Η βιώσιμη παραγωγή τροφίμων, ώστε να συμβάλλει στα αγροτικά εισοδήματα και να περιορίσει τη μεταβλητότητά τους, να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα του αγροτικού τομέα και να αυξήσει το μερίδιο προστιθέμενης αξίας στην τροφική αλυσίδα, και τέλος να αντισταθμίσει τα προβλήματα παραγωγής στις περιοχές με φυσικούς περιορισμούς προς αποφυγή της εγκατάλειψης.
2. Η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και δράση για την κλιματική αλλαγή, ώστε να εξασφαλίσει βιώσιμες μεθόδους παραγωγής και βελτιωμένη παροχή

δημόσιων περιβαλλοντικών αγαθών, να ευνοήσει την πράσινη ανάπτυξη μέσω της καινοτομίας, και να ακολουθήσει τις ενέργειες μετριασμού της κλιματικής αλλαγής.

3. Η ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη, ώστε να στηρίζει την αγροτική απασχόληση και διατήρηση του κοινωνικού ιστού στις αγροτικές περιοχές, να βελτιώσει την αγροτική οικονομία και να προωθήσει την διαφοροποίηση, και τέλος να επιτρέψει την ανάπτυξη της διαρθρωτικής ποικιλομορφίας στα συστήματα καλλιέργειας, να βελτιώσει τις συνθήκες στις μικρές εκμεταλλεύσεις και να αναπτύξει τις τοπικές αγορές {Ευρωπαϊκή Επιτροπή, COM (2010) 672/5}.

2.5.1 Χρηματοδότηση της νέας ΚΑΠ (2015 – 2020)

Η χρηματοδότηση της ΚΑΠ προβλέπεται στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο ¹. Οι προτάσεις της Επιτροπής για το ΠΔΠ της περιόδου 2014-2020 δημοσιεύτηκαν στις 29 Ιουνίου 2011. Συγκεκριμένα, η πρόταση της Επιτροπής είναι να παγώσουν οι δαπάνες της ΚΑΠ στα σημερινά ονομαστικά τους επίπεδα. Σε τρέχουσες τιμές, προτείνεται να διατεθούν 317,2 δις ευρώ στον πρώτο πυλώνα και 101,2 δις ευρώ στον δεύτερο πυλώνα για την περίοδο 2014-2020. Οι πιστώσεις για τους δύο πυλώνες συμπληρώνονται από μια πρόσθετη χρηματοδότηση 17,1 δις ευρώ (5,1 δις ευρώ για την έρευνα και την καινοτομία, 2,5 δις ευρώ για την ασφάλεια των τροφίμων, 2,8 δις ευρώ για το πρόγραμμα διανομής τροφίμων στους απόρους, 3,9 δις ευρώ σε ένα νέο αποθεματικό για την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα της γεωργίας και έως 2,8 δις ευρώ στο Ευρωπαϊκό Ταμείο για την Παγκοσμιοποίηση) εκτός του ΠΔΠ, με αποτέλεσμα ο συνολικός προϋπολογισμός να ανέρχεται σε 435,6 δις ευρώ για την περίοδο 2014-2020 {COM(2011) 625/3}.

¹ Το ΠΔΠ, γνωστό επίσης ως «Δημοσιονομικές Προοπτικές», είναι η συμφωνία μεταξύ των οργάνων της Ένωσης (Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκή Επιτροπή) που προβλέπει τις δαπάνες για τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών, συνήθως για μια επταετία. Το πολυετές αυτό σχέδιο μεταφράζει σε οικονομικούς όρους τις πολιτικές προτεραιότητες της Ένωσης.

2.6. Καθεστώς ενισχύσεων

2.6.1 Βασική ενίσχυση

Η βασική ενίσχυση, η οποία θα αντικαταστήσει το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης και το καθεστώς ενιαίας εκταρικής ενίσχυσης από το 2014, στοχεύει στη στήριξη του γεωργικού εισοδήματος. Θα χορηγείται στους γεωργούς με τη μορφή δικαιωμάτων και θα καταβάλλεται για όλες τις επιλέξιμες εκτάσεις κατά το πρώτο έτος εφαρμογής, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. Δηλαδή, τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν, πριν την 1^η Αυγούστου 2013, να εφαρμόσουν το καθεστώς της βασικής ενίσχυσης σε περιφερειακό επίπεδο.

Σε αυτήν την περίπτωση, θα προσδιορίσουν τις περιφέρειες με αντικειμενικά και αμερόληπτα κριτήρια, όπως τα γεωπονικά και οικονομικά χαρακτηριστικά τους και το περιφερειακό γεωργικό δυναμικό ή τη θεσμική ή διοικητική δομή τους.

Στο πλαίσιο της εν λόγω ενίσχυσης θα χορηγηθεί στήριξη στους γεωργούς, οι οποίοι θα αποκτήσουν δικαιώματα ενίσχυσης: α) μέσω της πρώτης χορήγησης, β) από το εθνικό απόθεμα ή γ) βάσει μεταβίβασης. Ως προς τα σημεία α) θα χορηγηθούν δικαιώματα ενίσχυσης κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του καθεστώτος βασικής ενίσχυσης στους «ενεργούς» αγρότες, οι οποίοι ενεργοποίησαν τουλάχιστον ένα δικαίωμα ενίσχυσης κατά το 2011. Κατ' εξαίρεση, δικαιώματα ενίσχυσης θα αποκτήσουν και αγρότες, οι οποίοι δεν ενεργοποίησαν κανένα δικαίωμα ενίσχυσης το 2011, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις (π.χ. εφόσον παρήγαγαν αποκλειστικά οπωροκηπευτικά και/ή καλλιεργούσαν αποκλειστικά αμπελώνες). Έως το 2019 όλα τα δικαιώματα σε κάθε κράτος μέλος ή περιφέρεια θα πρέπει να έχουν ίση αξία. Για το σκοπό αυτό, και ειδικότερα για τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν το ιστορικό μοντέλο, προτείνεται η εφαρμογή ενός υβριδικού μοντέλου, δηλαδή για κάποια χρόνια να λαμβάνονται υπόψη τα ιστορικά κριτήρια. Έτσι, το 2014 το 50% της βασικής ενίσχυσης ενός γεωργού θα πρέπει να υπολογιστεί σε μια ενιαία βάση, ενώ το υπόλοιπο σε ιστορική βάση (Matthews A., 2011).

2.6.2 Ενίσχυση για γεωργικές πρακτικές επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον (πρασίνισμα).

Το «πρασίνισμα» αποτελεί το πιο καινοτόμο στοιχείο της πρότασης κανονισμού για τις άμεσες ενισχύσεις και συμβαδίζει με τη δέσμευση της Επιτροπής για σύνδεση των μέτρων του πρώτου πυλώνα με την παροχή περιβαλλοντικών δημόσιων αγαθών (Matthews A., 2011).

Για τη λήψη της εν λόγω ενίσχυσης, οι γεωργοί οφείλουν να ασκούν στα επιλέξιμα εκτάριά τους τις ακόλουθες γεωργικές πρακτικές που είναι επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον, και οι οποίες θα βαίνουν πέραν των υποχρεώσεων της Πολλαπλής Συμμόρφωσης:

α) Να έχουν τρεις διαφορετικές καλλιέργειες στην αρόσιμη γη τους, η οποία καλύπτει περισσότερα από 3 εκτάρια και δεν χρησιμοποιείται εξ ολοκλήρου για παραγωγή χορτονομών (σπαρμένων ή αυτοφυών), δεν είναι εξ ολοκλήρου ακαλλιέργητη ή δεν έχει καλλιεργηθεί εξ ολοκλήρου με καλλιέργειες κάτω από το νερό για σημαντικό τμήμα του έτους. Καμία από τις τρεις αυτές καλλιέργειες δεν θα καλύπτει λιγότερο από το 5% της αρόσιμης γης και η κύρια καλλιέργεια δεν θα υπερβαίνει το 70% της αρόσιμης γης.

β) Να διατηρούν τους υφιστάμενους μόνιμους βοσκοτόπους στην εκμετάλλευσή τους.

γ) Να διαθέτουν περιοχή οικολογικής εστίασης στην γεωργική τους έκταση, δηλαδή να μεριμνούν ώστε τουλάχιστον το 7% των επιλέξιμων εκταρίων τους (εκτός των μόνιμων βοσκοτόπων, αλλά συμπεριλαμβανομένων των μόνιμων καλλιεργειών) να είναι περιοχή οικολογικής εστίασης, όπως ακαλλιέργητες εκτάσεις, αναβαθμίδες, χαρακτηριστικά του τοπίου, ζώνες ανάσχεσης και αναδασωμένες περιοχές. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο ότι κάθε γεωργός που επιθυμεί να λάβει τη βασική ενίσχυση (πλην όσων επιλέξουν να ενταχθούν στο καθεστώς των μικρών παραγωγών) οφείλει να ενταχθεί και στο εν λόγω μέτρο και να εφαρμόσει τις προϋποθέσεις του (Matthews A., 2011). Επίσης, πρέπει να επισημάνουμε ότι οι γεωργοί για τις εκτάσεις που ασκούν βιολογική γεωργία είναι αυτομάτως δικαιούχοι της «πράσινης» ενίσχυσης.

Από την άλλη πλευρά, οι γεωργοί των οποίων οι εκμεταλλεύσεις βρίσκονται ολικά ή μερικά σε περιοχές που καλύπτονται από τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ (για τη

διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας) ή 2009/147/EK (περί της διατηρήσεως των άγριων πτηνών) δικαιούνται την ενίσχυση υπό την προϋπόθεση ότι τηρούν τις προβλεπόμενες πρακτικές στον βαθμό που αυτές συνάδουν με τους στόχους των εν λόγω οδηγιών. Η «πράσινη» ενίσχυση θα λαμβάνει τη μορφή ετήσιας ενίσχυσης ανά επιλέξιμο εκτάριο, ενώ τέλος, σε αυτή την κατηγορία ενίσχυσης τα κράτη μέλη πρέπει να αφιερώνουν το 30% του εθνικού δημοσιονομικού τους φακέλου.

2.6.3 Ενίσχυση για περιοχές με φυσικούς περιορισμούς

Η ενίσχυση για περιοχές με φυσικούς περιορισμούς είναι ένα προαιρετικό για τα κράτη μέλη μέτρο. Έτσι, τα κράτη μέλη δύνανται να χορηγούν ενίσχυση σε γεωργούς που δικαιούνται τη βασική ενίσχυση, και των οποίων οι εκμεταλλεύσεις βρίσκονται ολικά ή μερικά σε περιοχές με φυσικούς περιορισμούς. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν την εν λόγω ενίσχυση σε όλες τις περιοχές που ορίζονται ως τέτοιες (ορεινές, μειονεκτικές, περιοχές που πλήττονται από ειδικά μειονεκτήματα) ή να περιορίζουν τις πληρωμές σε ορισμένες εξ αυτών βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Πρόκειται για μια ετήσια και στρεμματική ενίσχυση, η οποία θα είναι συμπληρωματική της ενίσχυσης που παρέχεται στις περιοχές αυτές από το δεύτερο πυλώνα. Τέλος για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν έως το 5% του εθνικού δημοσιονομικού τους φακέλου.

2.6.4 Ενίσχυση για νέους αγρότες

Τα κράτη μέλη χορηγούν ενίσχυση σε νέους αγρότες, οι οποίοι δικαιούνται ενίσχυση στο πλαίσιο του καθεστώτος βασικής ενίσχυσης. Συγκεκριμένα, δικαιούχοι της ενίσχυσης είναι:

α) Τα φυσικά πρόσωπα που δημιουργούν για πρώτη φορά γεωργική εκμετάλλευση ως επικεφαλείς ή που έχουν ήδη εγκατασταθεί κατά τη διάρκεια των πέντε ετών που προηγούνται της πρώτης υποβολής αίτησης για το καθεστώς βασικής ενίσχυσης, και β) όσοι είναι κάτω των 40 ετών.

Η ενίσχυση θα είναι ετήσια και θα διαρκεί έως 5 χρόνια, ενώ το ποσό της ενίσχυσης θα προκύπτει με πολλαπλασιασμό του ισοδυνάμου του 25% της μέσης

αξίας των δικαιωμάτων ενίσχυσης που κατέχει ο γεωργός επί τον αριθμό των ενεργοποιηθέντων δικαιωμάτων του. Η εν λόγω ενίσχυση μπορεί να είναι συμπληρωματική της αντίστοιχης ενίσχυσης του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης (Matthews A., 2011). Τέλος, για την υλοποίηση των ανωτέρω, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν έως 2% του εθνικού δημοσιονομικού τους φακέλου.

2.6.5. Προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη

Η πρόταση της Επιτροπής προβλέπει προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη, η οποία χορηγείται μόνο σε τομείς (μεταξύ μιας ευρείας δέσμης τομέων που ορίζονται στην πρόταση Κανονισμού) ή σε περιοχές κράτους μέλους όπου συγκεκριμένοι τύποι γεωργικής δραστηριότητας ή συγκεκριμένοι γεωργικοί τομείς συναντούν ορισμένες δυσκολίες και είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για οικονομικούς ή/και κοινωνικούς ή/και περιβαλλοντικούς λόγους. Η συγκεκριμένη στήριξη λαμβάνει τη μορφή ετήσιας ενίσχυσης, χορηγείται εντός καθορισμένων ποσοτικών ορίων και βασίζεται σε καθορισμένες περιοχές και αποδόσεις ή σε σταθερό αριθμό ζώων. Τα κράτη μέλη μπορούν να διαθέσουν έως 5% του εθνικού δημοσιονομικού τους φακέλου. Όμως, το ποσοστό αυτό μπορεί να αυξηθεί έως 10% για τα νέα κράτη μέλη, καθώς και τα παλαιά κράτη μέλη των οποίων η συνδεδεμένη στήριξη υπερέβαινε το 5% στη διάρκεια τουλάχιστον ενός έτους κατά την περίοδο 2010-2013. Εάν σε αυτό το διάστημα ένα κράτος μέλος χρησιμοποίησε πάνω από 10% του εθνικού δημοσιονομικού φακέλου στις συνδεδεμένες ενισχύσεις, μπορεί να αποφασίσει να χρησιμοποιήσει ποσοστό μεγαλύτερο του 10% κατόπιν εγκρίσεως της Επιτροπής. Τέλος, τα κράτη μέλη μπορούν έως την 1^η Αυγούστου 2016, με ισχύ από το 2017, να επανεξετάσουν το ποσοστό της συνδεδεμένης στήριξης.

2.6.6 Ειδική καλλιεργητική ενίσχυση για το βαμβάκι

Με την πρόταση για κανονισμό διατηρείται η ειδική ενίσχυση για το βαμβάκι, η οποία χορηγείται ανά εκτάριο επιλέξιμης έκτασης βαμβακιού. Επιλέξιμη έκταση είναι εκείνη που βρίσκεται σε γεωργική γη που έχει εγκρίνει το κράτος μέλος για βαμβακοπαραγωγή, έχει σπαρθεί με εγκεκριμένες ποικιλίες και έχει πράγματι συγκομισθεί υπό κανονικές συνθήκες ανάπτυξης των φυτών

2.6.7 Καθεστώς μικροκαλλιεργητών

Η Επιτροπή προτείνει ένα απλουστευμένο καθεστώς για τους μικρούς παραγωγούς, στους οποίους θα χορηγείται ένα κατ' αποκοπή ετήσιο ποσό ενίσχυσης που θα κυμαίνεται από 500 ευρώ έως 1.000 ευρώ, και θα υπολογίζεται με έναν εκ των δύο τρόπων που προτείνονται στον Κανονισμό. Οι ενισχύσεις στο πλαίσιο του συγκεκριμένου καθεστώτος θα αντικαταστήσουν τις ενισχύσεις από τα καθεστώτα βασικής ενίσχυσης και συνδεδεμένης στήριξης. Επιπλέον, οι δικαιούχοι θα εξαιρούνται από τις γεωργικές πρακτικές της «πράσινης» ενίσχυσης. Σκοπός της συγκεκριμένης πρότασης είναι η μείωση του διοικητικού βάρους, ενώ για την υλοποίησή της, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν έως 10% του εθνικού δημοσιονομικού τους φακέλου. Για την λήψη των ανωτέρω άμεσων ενισχύσεων, η πρόταση της Επιτροπής προβλέπει ορισμένες ελάχιστες προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα, προτείνεται η μη καταβολή ενισχύσεων στις περιπτώσεις όπου το συνολικό ποσό της ετήσιας πληρωμής που θα λαμβάνει ένας γεωργός θα είναι κατώτερο των 100 ευρώ ή η επιλέξιμη έκταση της εκμετάλλευσης θα είναι μικρότερη του ενός εκταρίου. Δεδομένης, ωστόσο, της ετερογενούς διάρθρωσης των εκμεταλλεύσεων, τα κράτη μέλη θα μπορούν να εφαρμόζουν κατώτατα επίπεδα εντός των ορίων που προβλέπονται στην πρόταση Κανονισμού, τα οποία ανταποκρίνονται στην ιδιαίτερη κατάστασή τους. Για την Ελλάδα τα κατώτατα επίπεδα ορίζονται στα 400 ευρώ και 0,4 εκτάρια, αντίστοιχα. Επίσης, σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, η Ελλάδα δύναται να μην εφαρμόσει ελάχιστες προϋποθέσεις ως προς τη λήψη αμέσων ενισχύσεων στα μικρά νησιά του Αιγαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

3.1. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής αραβοσίτου ανά τον κόσμο.

Σε παγκόσμιο επίπεδο η καλλιέργεια αραβοσίτου τα τελευταία πενήντα χρόνια διαμορφώθηκε σε ιδιαίτερα δυναμικά επίπεδα παραγωγής με τις καλλιεργούμενες εκτάσεις της να παρουσιάζουν και αυτές αυξητικές τάσεις.

Το γράφημα 3.1 εξηγεί την εξέλιξη των καλλιεργούμενων εκτάσεων καθώς και των αντίστοιχων παραγωγών σε παγκόσμιο επίπεδο τα τελευταία πενήντα χρόνια. Γίνεται αμέσως αντιληπτό ότι οι καλλιεργούμενες εκτάσεις αραβοσίτου σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία που συλλέχθηκαν από τη Διεθνή Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας, (Food and Agriculture Organization - FAO) παρουσιάζουν θετική μεταβολή της τάξεως του 70% τη στιγμή που το 1963 η παγκόσμια έκταση αραβοσίτου κατέγραφε 108,4 εκατομμύρια εκτάρια.

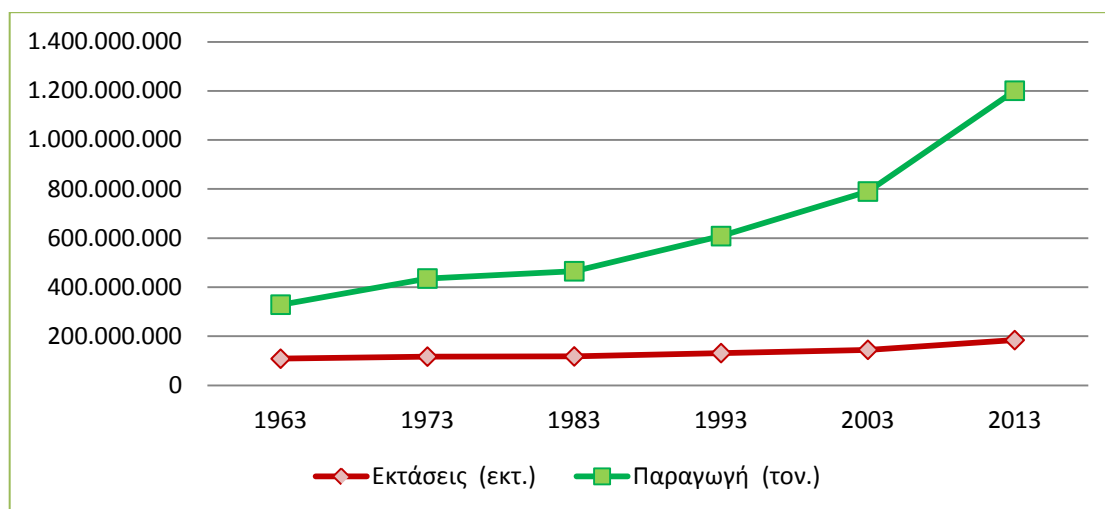
Στο ίδιο γράφημα η εξέλιξη της παραγωγής αραβοσίτου εκτινάχθηκε με ραγδαίους ρυθμούς και το 2013 ανήλθε στο 361,5%. Η ραγδαία αυτή αύξηση της παραγωγής αποδίδεται κυρίως στην αύξηση της μέσης απόδοσης ανά γεωργική εκμετάλλευση λόγω της εισαγωγής νέων ανθεκτικών ποικιλιών καθώς σε νέες τεχνικές καλλιέργειας.

Για μια καλύτερη ανάλυση ακολουθεί το γράφημα 3.2 που καταγράφει τη διάχυση της καλλιέργειας αραβοσίτου στις πέντε Ηπείρους για το έτος 2013. Αμέσως γίνεται αντιληπτό πως η Αμερική κατατάσσεται στη πρώτη θέση στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με αραβόσιτο ανά τον κόσμο αγγίζοντας τα 70 εκατομμύρια εκτάρια (ποσοστό 40%), ακολουθεί η Ασία με 59,4 εκατομμύρια εκτάρια και ποσοστό 34%. Τη Τρίτη θέση καταλαμβάνει η Αφρική με 34,9 εκατομμύρια εκτάρια (ποσοστό 20%) ενώ η Ευρώπη κατέχει τη τέταρτη θέση με ένα μερίδιο καλλιεργούμενων εκτάσεων αρκετά χαμηλό της τάξεως των 9,7 περίπου εκατομμυρίων εκτάρων (ποσοστό 6%).

Αναλύοντας τη διάχυση της παραγωγής ανά τον κόσμο στο ίδιο γράφημα διακρίνεται ότι τα ποσοστά δεν διαφέρουν σημαντικά από τις καλλιεργούμενες εκτάσεις. Εξαίρεση αποτελεί η Αμερική που οι παραγωγές της είναι ανάλογες με τις καλλιεργούμενες εκτάσεις καλύπτοντας περισσότερο από το 50% παγκοσμίως ενώ

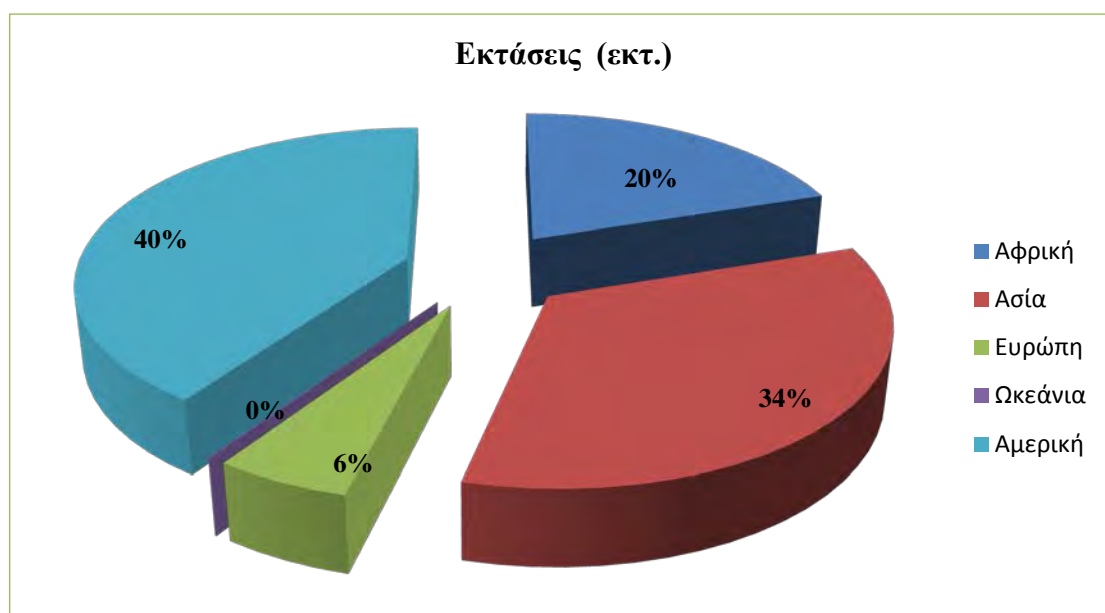
αρνητικό πρόσημο διακρίνεται στη περίπτωση της Αφρικής που κατέχει μονάχα το 7% της παραγωγής παγκοσμίως έχοντας σχεδόν τριπλάσιες καλλιεργούμενες, δείγμα έλλειψης νέων τεχνικών καλλιέργειας, άρδευσης με αποτέλεσμα τη μεγάλη μείωση μέσης απόδοσης ανά γεωργική εκμετάλλευση.

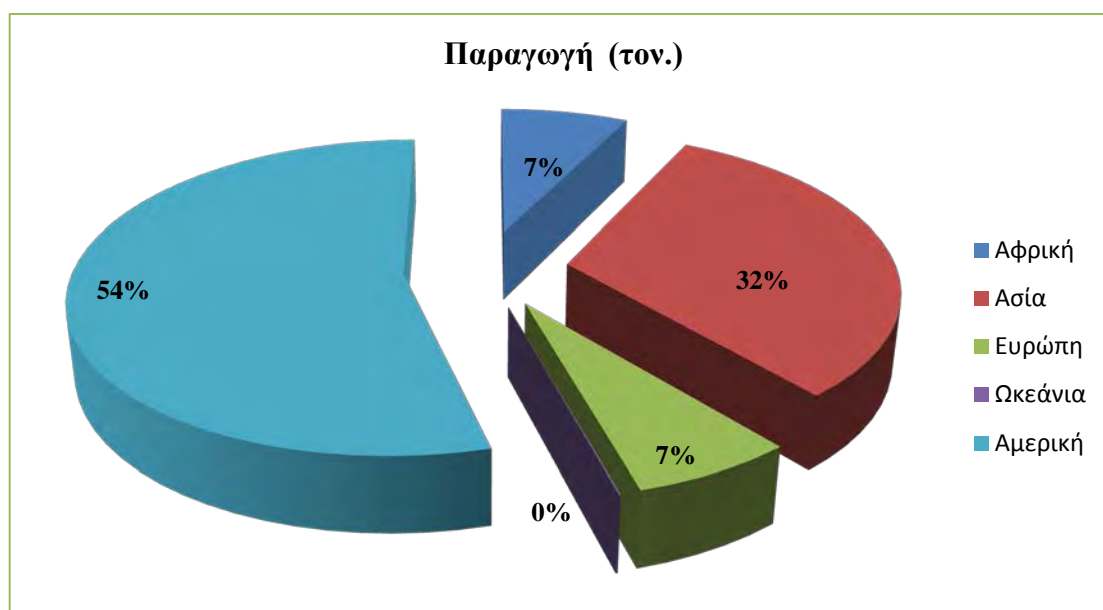
Γράφημα 3.1. Διαχρονική εξέλιξη παραγωγής και καλλιεργούμενων εκτάσεων αραβοσίτου ανά τον κόσμο τα τελευταία πενήντα χρόνια (*)

(*) Πηγή FAOSTAT, 2013

Γράφημα 3.2. Ποσοστά κατανομής καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής αραβοσίτου, ανά ήπειρο (2013) (*)

(*) Πηγή FAOSTAT, 2013

Το γράφημα 3.3 παρουσιάζει μια ολιστική προσέγγιση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και της παραγωγής αραβοσίτου στις κυριότερες Χώρες ανά τον κόσμο τη τελευταία εικοσαετία. Είναι εμφανές ότι για το έτος 2013 οι πρωταγωνίστριες Χώρες είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και η Κίνα με ελάχιστη διαφορά εκταρίων αλλά με σημαντικές διαφορές παραγόμενου προϊόντος της τάξεως του 57%. Ακολουθεί η Βραζιλία με 14,5 εκατομμύρια εκτάρια, η Ινδία με 9,5 εκατομμύρια εκτάρια, το Μεξικό, η Αργεντινή, η Ουκρανία με 7,1, 4,9 και 4,8 εκατομμύρια εκτάρια αντίστοιχα.

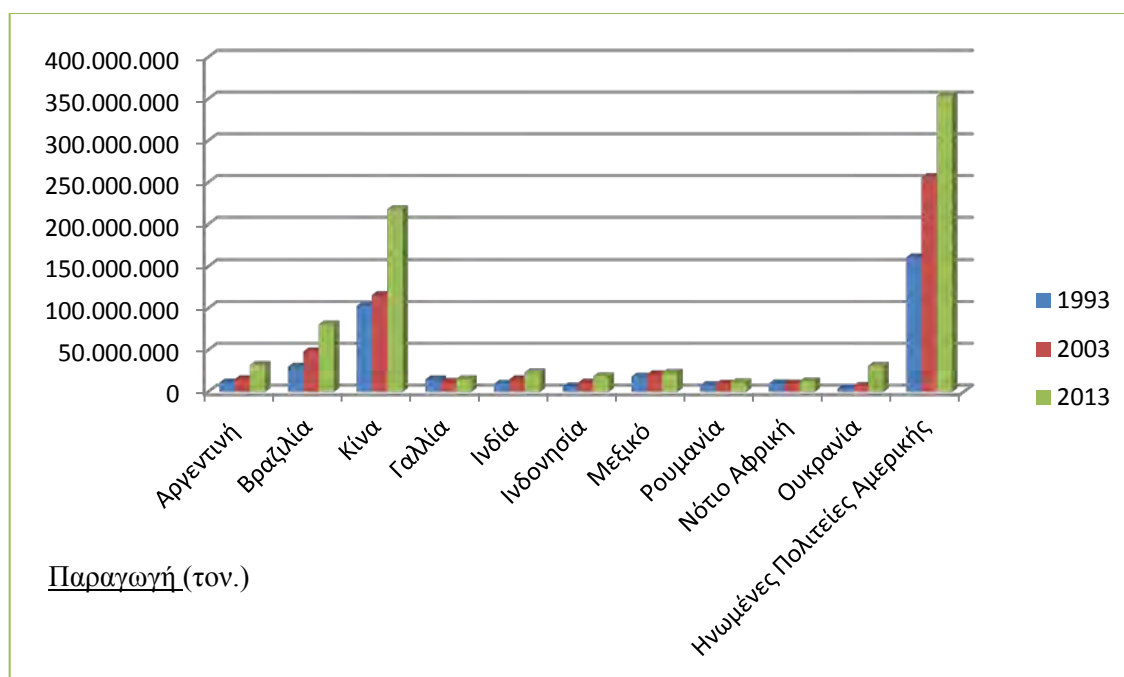
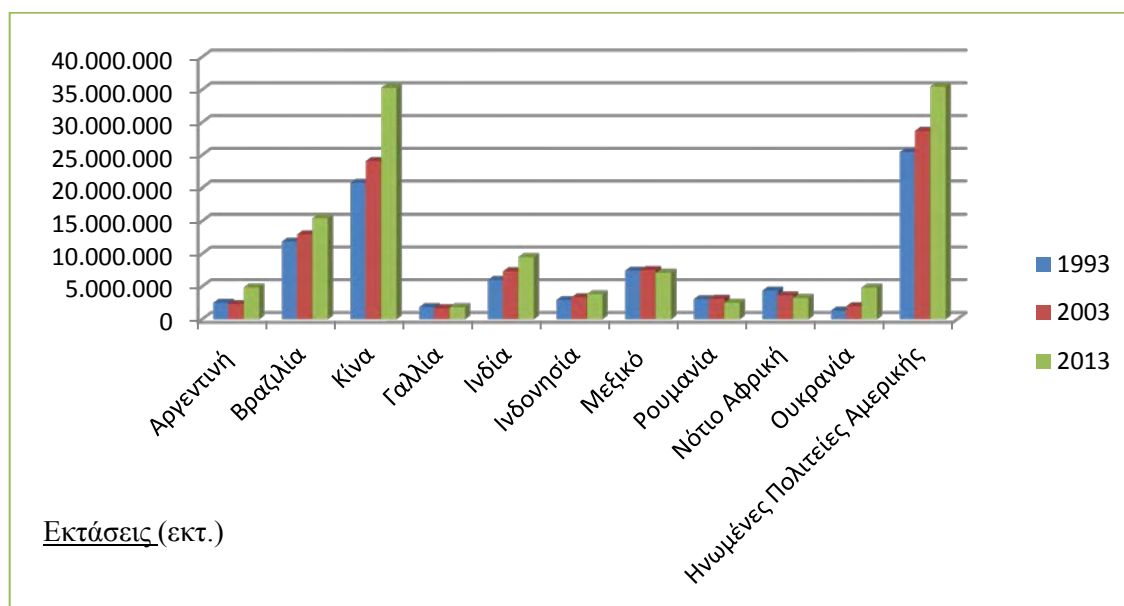
Στις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρωταγωνιστικό ρόλο έχει η Ρουμανία και η Γαλλία με 2,5 και 1,8 εκατομμύρια εκτάρια αντίστοιχα για το έτος 2013.

Τη εικοσαετία 1963-2013 το παραγόμενο προϊόν αραβοσίτου στις Ηνωμένες Πολιτείες παρουσίασε μια ανοδική πορεία της τάξεως του 119% αφού πέρασε από τα 161 εκατομμύρια τόνους στα 354 εκατομμύρια τόνους. Αντίθετα η Κίνα, τη δεκαετία 1993-2003 παρουσίασε μια ελάχιστη αύξηση παραγόμενου προϊόντος μόλις 12,5% ενώ τη δεύτερη δεκαετία εκτινάχθηκε σε υψηλά επίπεδα παραγωγής του 88%.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός για τη Βραζιλία και την Ινδία, όπου παρουσιάζεται μια ραγδαία ανάπτυξη παραγωγής της τάξεως 168% για τη πρώτη αφού πέρασε από τα 30 εκατομμύρια τόνους το 1993 στα 80,5 εκατομμύρια τόνους το 2013, ενώ για τη δεύτερη ποσοστό 143%.

Στις χώρες της Ευρώπης, η Ρουμανία διαφοροποιείται ως προς το παραγόμενο προϊόν αραβοσίτου με θετικό πρόσημο της τάξεως 42% στην εικοσαετία 1993-2013 έναντι της Γαλλίας που στην ίδια περίοδο εξέτασης παραμένει σε σταθερά επίπεδα παραγωγής.

Γράφημα 3.3. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής αραβοσίτου των κυριότερων χωρών τα τελευταία είκοσι χρόνια (*)

(*) Πηγή FAOSTAT, 2013

3.2. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής σύσπορου βαμβακιού ανά τον κόσμο

Από το Γράφημα 3.4 παρατηρείται ότι η παραγωγή σύσπορου βαμβακιού, τα τελευταία πενήντα χρόνια ανά τον κόσμο, παρουσιάζει αλματώδης αυξητική πορεία που αγγίζει το 125% αφού από τα 32,4 εκατομμύρια τόνους το 1963 ξεπέρασε τους 73 εκατομμύρια τόνους το 2013.

Αντίθετα κινήθηκαν οι καλλιεργούμενες εκτάσεις όπου παρατηρείται μια σχετική μείωση μέχρι το 1993 και μια μικρή άνοδο έως το 2013.

Η διάχυση της καλλιέργειας σύσπορου βαμβακιού στις 5 Ηπείρους περιγράφεται στο Γράφημα 3.5. Παρατηρείται ότι τη χρονική περίοδο υπό εξέταση το 2013, πρωταρχικό ρόλο έχει η Ασία καλύπτοντας το 73% της καλλιεργούμενης έκτασης και το 72% σύσπορου βαμβακιού παγκοσμίως. Ακολουθούν οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής με ποσοστό 13% των καλλιεργούμενων εκτάσεων και με 17% παραγωγής σύσπορου βαμβακιού παγκοσμίως. Στη τρίτη θέση έρχεται η Αφρική με ποσοστά δυσανάλογα, αφού καταγράφει αρνητικό πρόσημο ως προς το παραγόμενο προϊόν. Στην Ευρώπη και στην Ωκεάνια δεν παρατηρούνται εμφανείς διαφορές ως προς τις καλλιεργούμενες εκτάσεις, (ποσοστό 1%) με αυτές να κυμαίνονται από 314 χιλιάδες εκτάρια για την Ευρώπη και 444 χιλιάδες εκτάρια για την δεύτερη. Ωστόσο η παραγωγή σύσπορου βαμβακιού στην Ωκεάνια φθάνει στο 4% έναντι στο 1% της Ευρώπης παγκοσμίως.

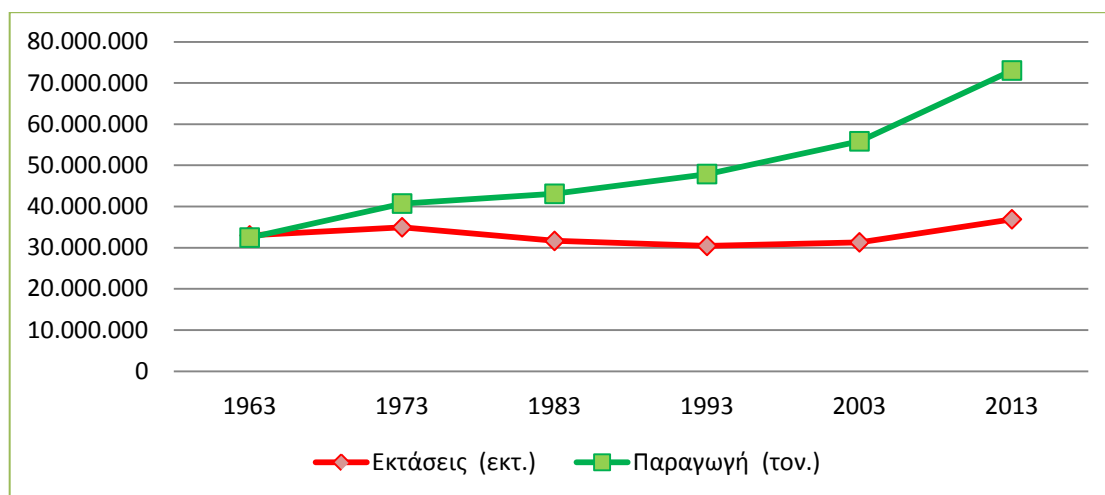
Για μια πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση των κυριότερων Χωρών ανά τον κόσμο που παράγεται σύσπορο βαμβάκι απεικονίζεται στο γράφημα 3.6. Στη πρώτη θέση καταγράφεται από την Ασιατική Ήπειρο με την Ινδία να κατέχει τις περισσότερες καλλιεργούμενες εκτάσεις παγκοσμίως με 11,7 εκατομμύρια εκτάρια το 2013 έναντι 7,3 εκατομμύρια εκτάρια το 1963, ποσοστό 60%, στη δεύτερη θέση η Κίνα με ελαφρώς αλλά σταθερές αυξομειώσεις, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής με φθίνουσα πορεία την τελευταία εικοσαετία με ποσοστό 69%. Ακολουθούν το Πακιστάν και το Ουζμπεκιστάν με σχεδόν αμετάβλητες πορείες στην τελευταία εικοσαετία.

Στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο η Ελλάδα καταλαμβάνει τη πρώτη θέση καλλιεργούμενων εκτάσεων βαμβακιού αν και κατά τη τελευταία εικοσαετία ακολουθεί μια πτωτική τάση της τάξεως του 38%.

Όσον αφορά τη παραγωγή σύσπορου βαμβακιού τη πρώτη θέση καταλαμβάνει η Κίνα με το Πακιστάν αγγίζοντας τα 37,8 εκατομμύρια τόνους οι δύο τους, με τη

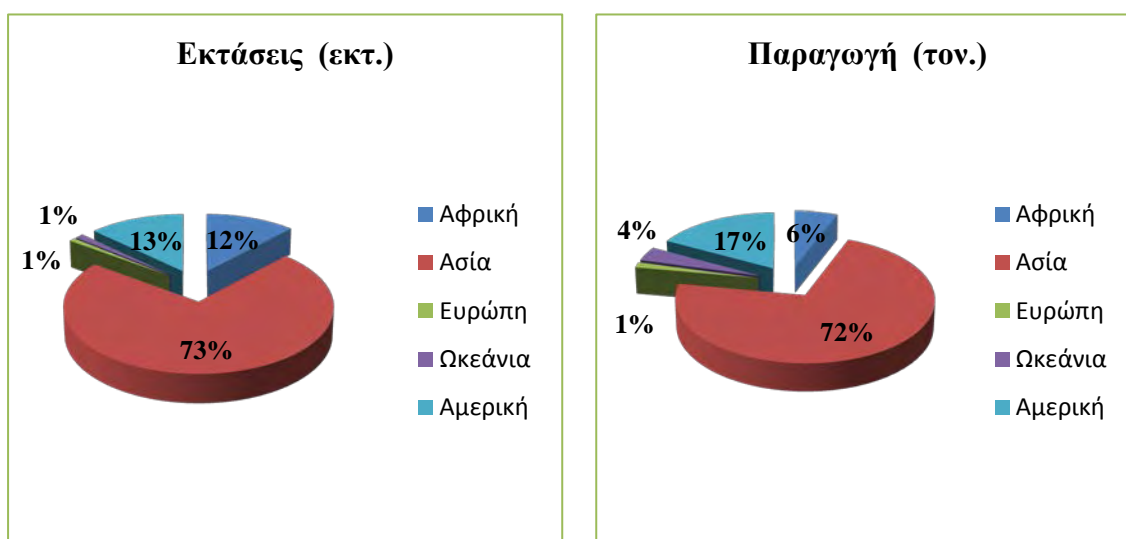
πρώτη να παρουσιάζει αύξουσα πορεία παραγωγής με ποσοστό 69% και τη δεύτερη αλματώδη αυξητική πορεία της τάξεως του 231%. Αντίθετη και πτωτική τάση παρουσιάζεται στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής με ποσοστό (-18%) στη τελευταία εικοσαετία.

Γράφημα 3.4. Διαχρονική εξέλιξη παραγωγής και καλλιεργούμενων εκτάσεων σύσπορου βαμβακιού ανά τον κόσμο τα τελευταία πενήντα χρόνια (*)

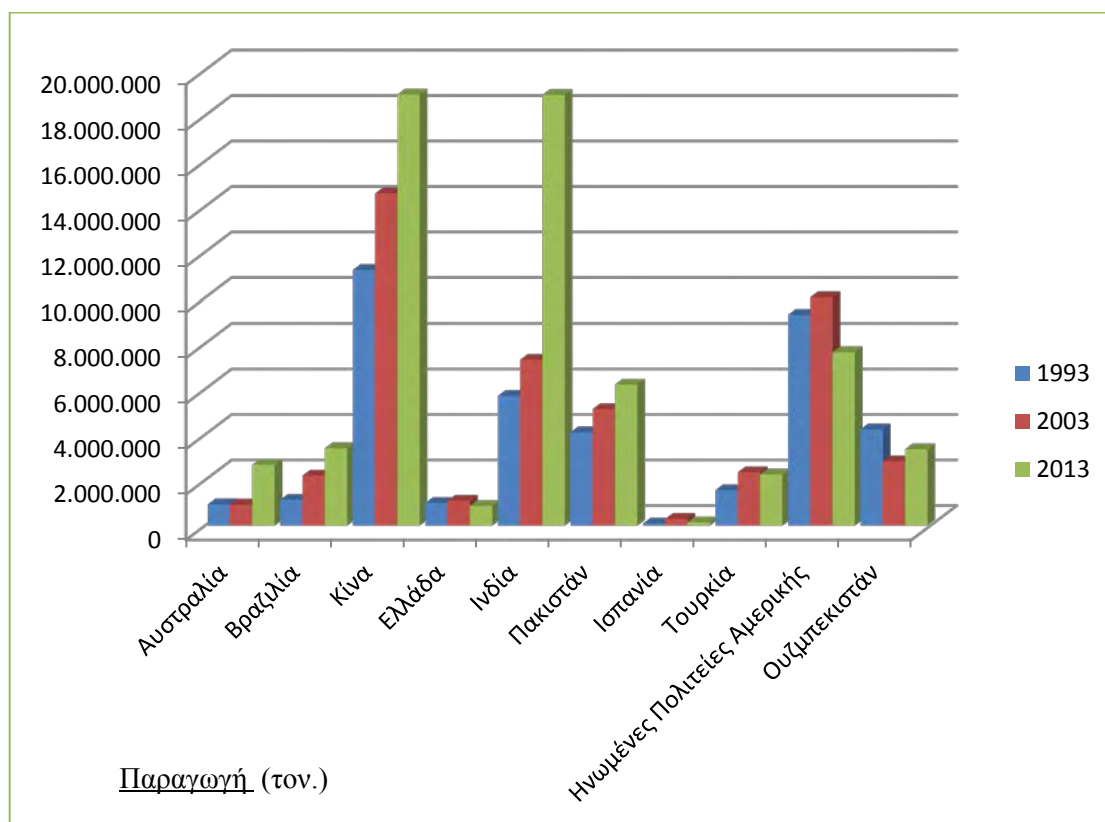
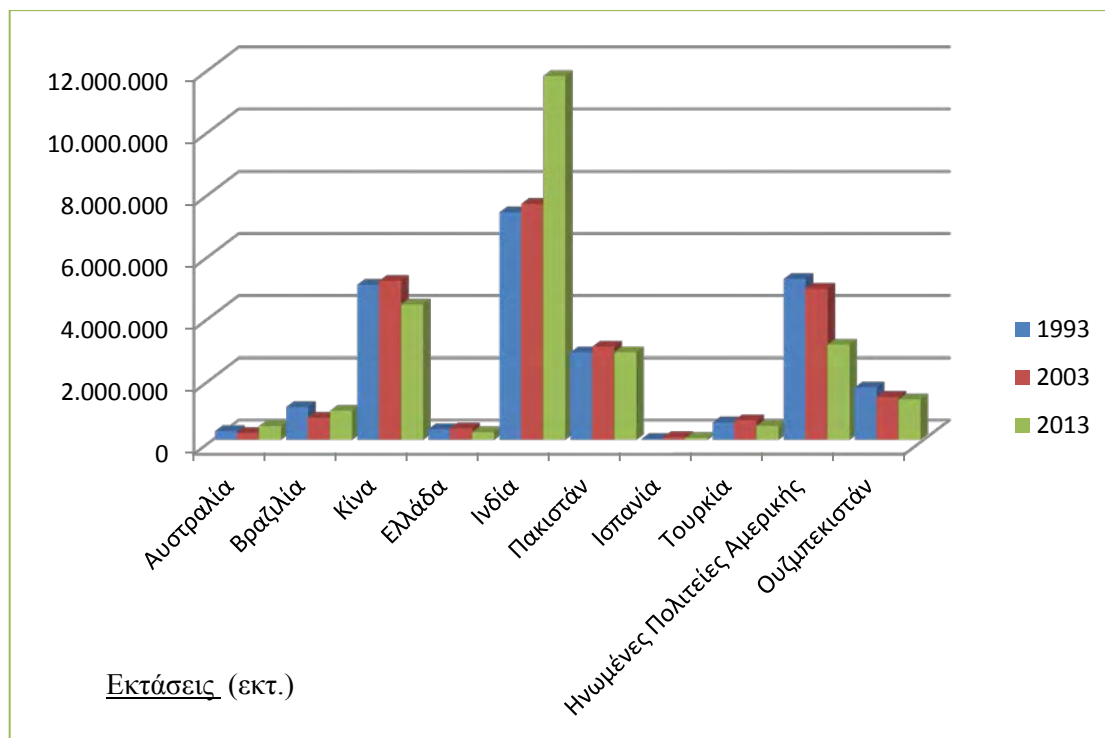
(*) Πηγή FAOSTAT, 2013

Γράφημα 3.5. Ποσοστά κατανομής καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής σύσπορου βαμβακιού, ανά ήπειρο (2013) (*)

(*) Πηγή FAOSTAT, 2013

Γράφημα 3.6. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής σύσπορου βαμβακιού των κυριότερων χωρών τα τελευταία είκοσι χρόνια (*)

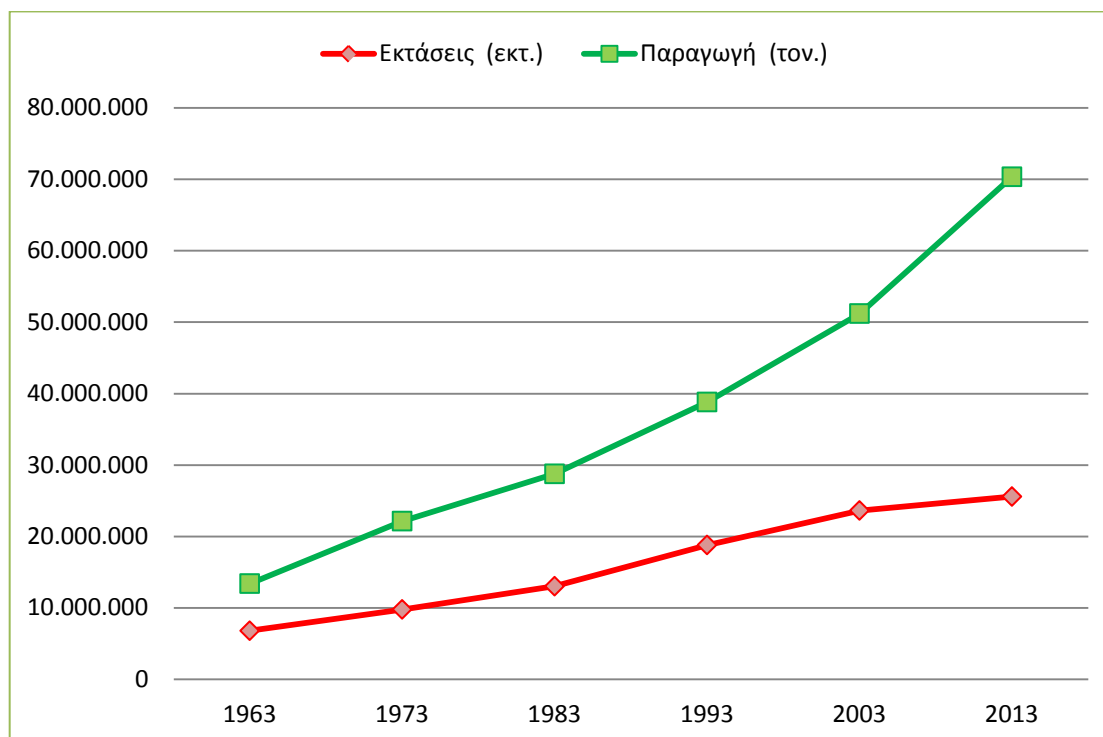

(*) Πηγή FAOSTAT, 2013

3.3. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής ηλιάνθου ανά τον κόσμο.

Από το γράφημα 3.7 παρατηρείται ότι οι καλλιεργούμενες εκτάσεις ηλιάνθου το 2013 σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία που παρατίθενται από τον Διεθνή Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας, (Food and Agriculture Organization - FAO) αγγίζουν τα 25,6 εκατομμύρια εκτάρια παρουσιάζοντας μια καθαρή αυξητική πορεία της τάξεως του 276% τα τελευταία πενήντα χρόνια. Όσον αφορά τη συνολική παραγωγή ηλιάνθου παγκοσμίως, αυτή ανέρχεται στα 44,7 εκατομμύρια τόνους, ποσοστό μεταβολής (+578%).

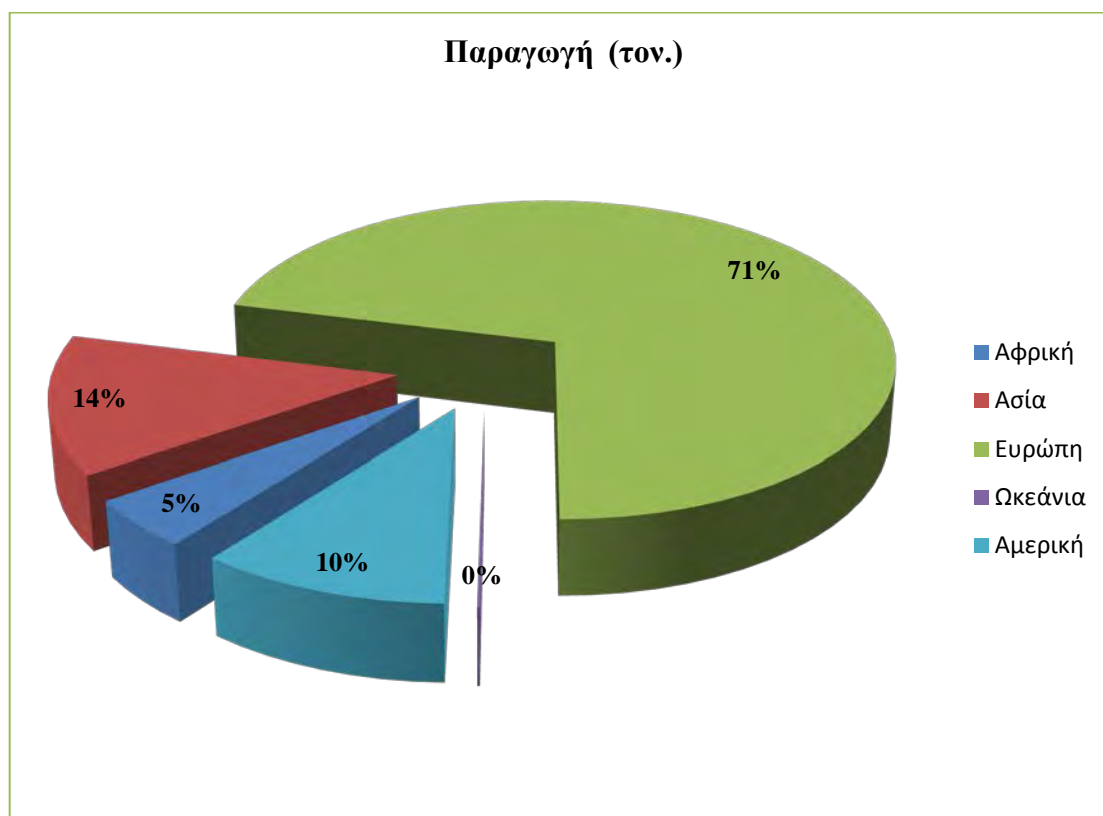
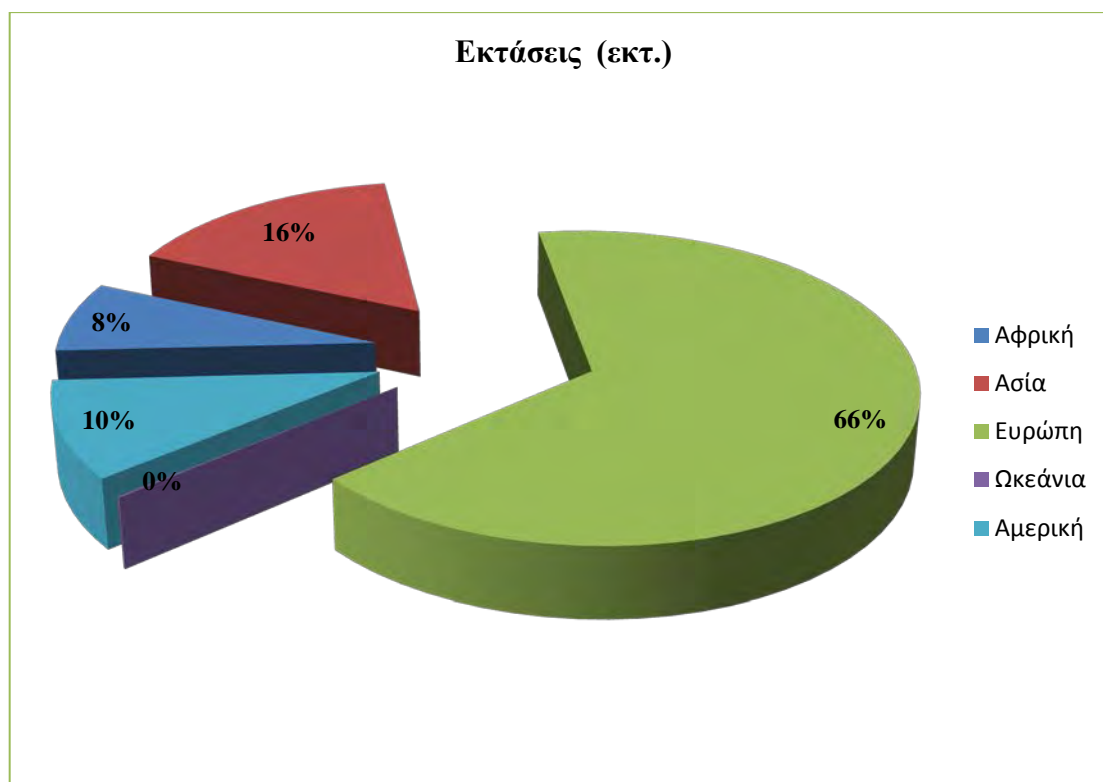
Γράφημα 3.7 Διαχρονική εξέλιξη παραγωγής και καλλιεργούμενων εκτάσεων ηλιάνθου ανά τον κόσμο τα τελευταία πενήντα χρόνια (*)

(*) Πηγή FAOSTAT, 2013

Σε επίπεδο Ηπείρων (Γράφημα 3.8) η καλλιέργεια ηλιάνθου εμφανίζεται σχεδόν παντού, με την Ευρωπαϊκή Ήπειρο να καταλαμβάνει τη πρώτη θέση με 66% των καλλιεργούμενων εκτάσεων παγκοσμίως και το 71% του παραγόμενου προϊόντος αντίστοιχα. Ακολουθούν η Ασία με 16% και 14%, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής με 10% και 10%, η Αφρική με 8% καλλιεργούμενων εκτάσεων και 5% του συνολικού παραγόμενου προϊόντος παγκοσμίως και με μηδενικά ποσοστά η Ωκεάνια.

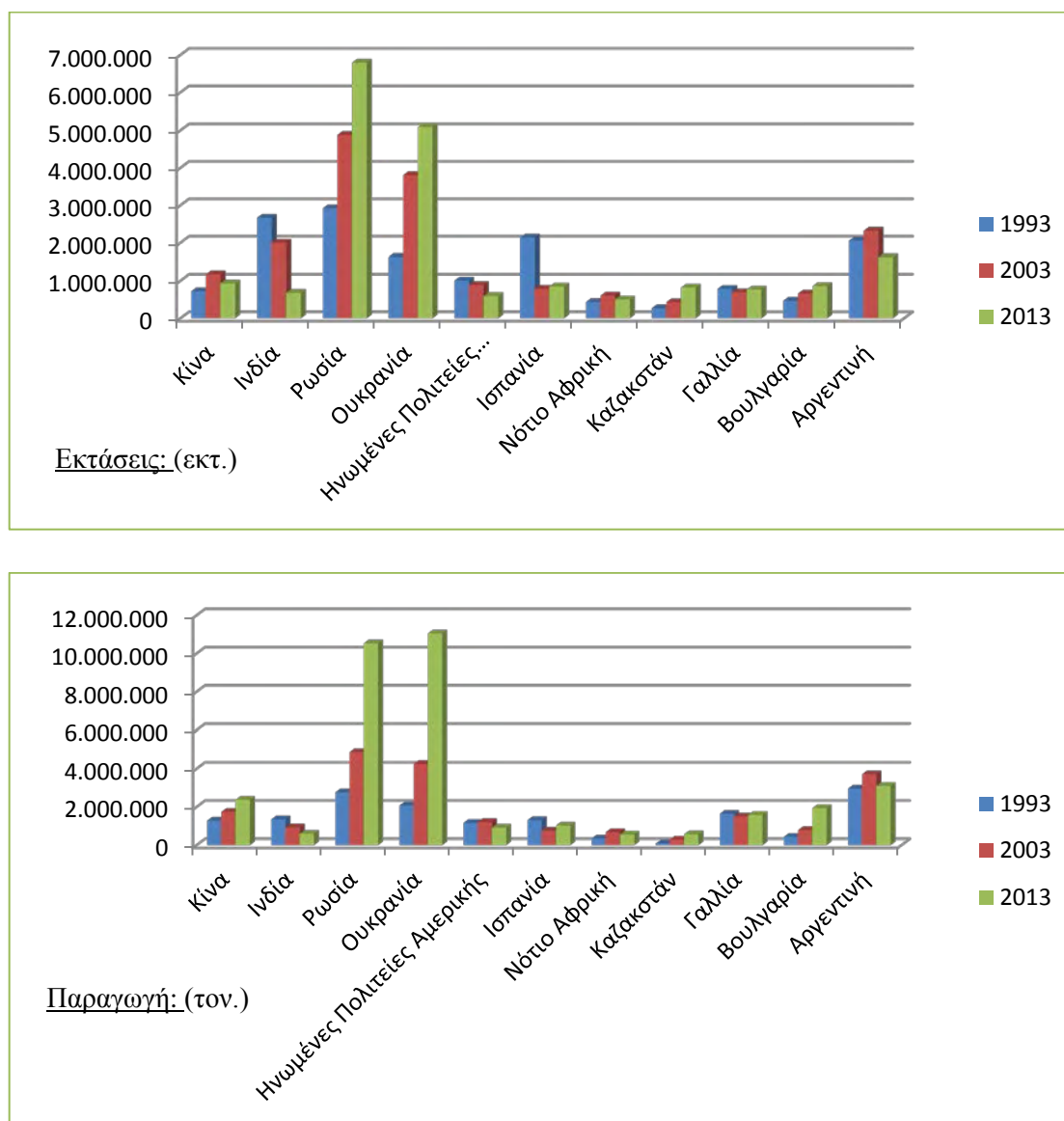
Γράφημα 3.8. Ποσοστά κατανομής καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής ηλιάνθου, ανά ήπειρο (2013) (*)

(*) Πηγή FAOSTAT, 2013

Στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, η Ουκρανία και η Ρωσία έχουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο (Γράφημα 3.9) στη καλλιέργεια ηλιάνθου παρουσιάζοντας δυναμικές παραγωγής τα τελευταία είκοσι χρόνια της τάξεως του 432% και 280% αντίστοιχα. Αντιστοίχως και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις αυτών των δύο Χωρών ανήλθαν για το 2013 στα 6,8 εκατομμύρια εκτάρια για τη Ρωσία και 5,1 περίπου εκατομμύρια εκτάρια για την Ουκρανία. Ακολουθούν η Βουλγαρία με 860 χιλιάδες εκτάρια και παραγωγή 1,9 εκατομμύρια τόνους, η Γαλλία με 770 χιλιάδες εκτάρια και παραγωγή για το 2013 1,6 εκατομμύρια τόνους.

Γράφημα 3.9. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής ηλιάνθου των κυριότερων χωρών τα τελευταία είκοσι χρόνια (*)

(*) Πηγή FAOSTAT, 2013

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

4.1. Η καλλιέργεια αραβοσίτου στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα

Η πορεία διαχρονικής εξέλιξης της καλλιέργειας αραβοσίτου απεικονίζεται στον πίνακα 4.1. Συμπεραίνεται ότι οι εκτάσεις, οι παραγωγές καθώς και οι μέσες αποδόσεις δεν παρουσιάζουν έντονες αυξομειώσεις. Τη πενταετία 2003-2007 επεκτάθηκε σε περίπου 238 χιλιάδες εκτάρια συγκριτικά με τη πενταετία αναφοράς (1998-1992) ποσοστό μεταβολής (+9%) για να υποχωρήσει τη τελευταία πενταετία (2008-2012) στα 180 περίπου χιλιάδες εκτάρια. Αντίστοιχα στις παραγωγές παρουσιάζεται θετικό πρόσημο (+13%) αγγίζοντας τα 2,5 εκατομμύρια τόνους τη πενταετία 2003-2007 και σημαντική μείωση της τάξεως του 30% συγκριτικά με τη περίοδο αναφοράς 1988-1992.

Πίνακας 4.1. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας αραβοσίτου στην Ελλάδα (*)

Περίοδοι	Εκτάσεις (εκτ.)	Παραγωγές (τον.)	Απόδοση (τον./εκτ.)
1988-1992	217.301 100	2.159.806 100	9,9 100
1993-1997	201.793 93	2.045.190 95	10,1 102
1998-2002	211.713 97	2.064.488 96	9,8 98
2003-2007	237.819 109	2.440.119 113	10,3 103
2008-2012	179.635 83	1.518.811 70	8,5 85

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία που συλλέχθηκαν από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. (έτη 1988 - 2010), αφορούν "χωρίς συγκαλλιέργεια" ετήσια γεωργική στατιστική, διαχρονική εξέλιξη (Ελλάς) και Υπ.Α.Α.Τ (έτη 2011 -2012).

Η καλλιέργεια αραβοσίτου όπως φαίνεται στο πίνακα 4.2 καλλιεργείται κυρίως στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης σε ποσοστό 29%, στη Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με ποσοστό 25,2% ακολουθώντας από τη Κεντρική Ελλάδα με 20,6%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, που ενώ η Κεντρική Ελλάδα με ποσοστό μόλις 20,6% καλλιεργούμενης έκτασης αραβοσίτου έναντι της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με εμφανές μεγαλύτερο ποσοστό

(ποσοστό 29%) ανά την Ελλάδα, παρουσιάζει κατά 0,4% μεγαλύτερη παραγωγή που αντιστοιχεί στα 483,6 χιλιάδες τόνους έναντι 477 χιλιάδες τόνους αντίστοιχα.

Πίνακας 4.2 Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής αραβοσίτου στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012) (*)

Περιφέρειες	Εκτάσεις		Παραγωγές	
	(εκτ.)	(%)	(τον.)	(%)
Κεντρική Ελλάδα (**)	38.767	20,6	483.626	24,1
Ανατολική Μακεδονία κκ	54.516	29,0	476.933	23,7
Κεντρική Μακεδονία	47.348	25,2	466.668	23,2
Δυτική Μακεδονία	13.046	6,9	159.925	8,0
Άλλες περιοχές (***)	34.270	18,2	422.635	21,0
Σύνολο Ελλάδος	187.947	100,0	2.009.787	100,0

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία που συλλέχθηκαν από το Υπ.Α.Α.Τ (έτος 2012).

(**) Η Κεντρική Ελλάδα περιλαμβάνει τις Περιφέρειες Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας.

(***) Ως Άλλες περιοχές νοούνται οι υπόλοιπες από τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδος.

4.2. Η καλλιέργεια βαμβακιού στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα

Μετά από μια ανοδική πορεία αρκετών χρόνων και αφού έφτασε σε ύψος ρεκόρ (μέσος όρος πενταετίας 1998-2002) (πίνακας 4.3) με σύνολο εκτάσεων γύρω στα 394.000 εκτάρια (ποσοστό +58%) συγκριτικά από το μέσο όρο της πενταετίας 1988-1992, η βαμβακοκαλλιέργεια στην Ελλάδα παρουσίασε σημαντική μείωση (ποσοστό -44%) ξεπερνώντας τα 283.000 εκτάρια (μέσος όρος πενταετίας 2008-2012). Στο ίδιο μήκος κύματος κυμάνθηκαν και οι μέσες παραγωγές των αντίστοιχων ετών παρουσιάζοντας ποσοστό μεταβολής (+87%) - μέσος όρος πενταετίας 1998-2002 -

Η καλλιέργεια του βαμβακιού στην Ελλάδα από 248,7 χιλιάδες εκτάρια που κατέλαβε το 1988-1992 (μέσος όρος πενταετίας) (πίνακας 4.3), έφτασε τα 370 χιλιάδες εκτάρια το 1993-1997 (μέσος όρος πενταετίας) παρουσιάζοντας θετικό ποσοστό μεταβολής της τάξεως του 49%. Η ανοδική πορεία συνεχίστηκε και αφού έφτασε σε σημείο ρεκόρ τη πενταετία 1998-2002 αγγίζοντας τα 394 χιλιάδες εκτάρια και ποσοστό μεταβολής (+58%) από τον μέσο όρο πενταετίας 1988-1992, παρουσίασε σημαντική μείωση (ποσοστό -44%) τη πενταετία 2008-2012. Όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία, η νέα μεγάλη ανάπτυξη της βαμβακοκαλλιέργειας ξεκίνησε τη τελευταία δεκαετία του 1990. Το προνομιακό

κοινοτικό καθεστώς για το βαμβάκι και οι κοινοτικές ενισχύσεις που εξασφάλιζαν - τη τελευταία δεκαετία του 1990 και τη πρώτη δεκαετία και 2000 αντίστοιχα -, ένα ικανοποιητικό εισόδημα στον παραγωγό, έχουν αποτελέσει τον ουσιαστικότερο παράγοντα που ευνόησε την ανάπτυξη της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα και συνέβαλε στο να αποτελεί το βαμβάκι, παρά το υψηλό κόστος παραγωγής του, ένα από τα σημαντικότερα γεωργικά προϊόντα.

Πίνακας 4.3. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας βαμβακιού στην Ελλάδα (*)

Περίοδοι	Εκτάσεις (εκτ.)	Παραγωγές (τον.)	Απόδοση (τον./εκτ.)
1988-1992	248.752 100	686.808 100	2,8 100
1993-1997	369.594 149	1.144.683 167	3,1 112
1998-2002	393.885 158	1.282.999 187	3,3 118
2003-2007	359.520 145	1.113.651 162	3,1 112
2008-2012	283.304 114	845.510 123	3,0 108

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία που συλλέχθηκαν από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. (έτη 1988 - 2010), ετήσια γεωργική στατιστική, διαχρονική εξέλιξη (Ελλάς) και Υπ.Α.Α.Τ. (έτη 2011 -2012).

Στο ίδιο μήκος κύματος κυμάνθηκαν και οι μέσες παραγωγές (πίνακας 4.3), των αντίστοιχων ετών παρουσιάζοντας ποσοστό μεταβολής (+87%) - μέσος όρος πενταετίας 1998-2002 - συγκριτικά με τη πενταετία αναφοράς 1988-1992 και καθοδική πορεία της τάξεως του (+64%) για τη πενταετία 2008-2012. Στην αύξηση της συνολικής παραγωγής συντέλεσε επίσης ο μέσος όρος απόδοσης, όπου από 2,8 τον./εκτάριο τη πενταετία 1988-1992 έφθασε τα 3,3 τον./εκτάριο τη πενταετία 1998-2002 παρουσιάζοντας ποσοστό μεταβολής (+18%).

Στον πίνακα 4.4 παρουσιάζεται η διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής σύσπορου βαμβακιού στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα για το έτος 2012. Με μια πρώτη ματιά παρατηρείται ότι τα σημαντικότερα κέντρα παραγωγής είναι η Κεντρική Ελλάδα η οποία και καταλαμβάνει τη πρώτη θέση με περίπου συνολική έκταση 155 χιλιάδες εκτάρια (ποσοστό 52%) και συνολική παραγωγή λίγο πιο πάνω από τα 761 εκατομμύρια τόνους (ποσοστό 68,5%) της συνολικής παραγωγής σύσπορου βαμβακιού σε όλη την Επικράτεια, ακολουθώντας

από τη Κεντρική Μακεδονία με ποσοστό 24,5 και 17,1% και τη Ανατολική Μακεδονία και Θράκη με 17,4 και 11,4% αντίστοιχα.

Πίνακας 4.4. Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής σύσπορου βαμβακιού στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012) (*)

Περιφέρειες	Εκτάσεις		Παραγωγές	
	(εκτ.)	(%)	(τον.)	(%)
Κεντρική Ελλάδα (**)	154.697	52,2	761.431	68,5
Ανατολική Μακεδονία και	51.649	17,4	127.143	11,4
Κεντρική Μακεδονία	72.638	24,5	190.326	17,1
Δυτική Ελλάδα	3.525	1,2	12.337	1,1
Άλλες περιοχές (***)	13.590	4,6	20.745	1,9
Σύνολο Ελλάδος	296.099	100,0	1.111.982	100,0

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία αρδευόμενου βαμβακιού που συλλέχθηκαν από το Υπ.Α.Α.Τ (έτος 2012).

(**) Η Κεντρική Ελλάδα περιλαμβάνει τις Περιφέρειες Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας.

(***) Ως Άλλες περιοχές νοούνται οι υπόλοιπες από τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδος.

4.3. Η καλλιέργεια ηλιάνθου στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.5 η καλλιεργούμενη έκταση ηλιάνθου στην Ελλάδα κατά τα έτη 1988-2002 ανήλθε στα 34,8 χιλιάδες εκτάρια και παράχθηκαν 61,4 χιλιάδες τόνοι με μια μέση απόδοση στα 1,8 τόνους ανά εκτάριο. Η έκταση αυτή, όπως επίσης και η παραγωγή, σημειώνει σημαντική μείωση τη πενταετία 2003-2007 με ποσοστό μεταβολής της τάξεως (-77%) και (-78%) αντίστοιχα. Ωστόσο, παρατηρείται μια ανοδική τάση τη πενταετία 2008-2012 στις καλλιεργούμενες εκτάσεις, της τάξης του (+36%) στο παραγόμενο προϊόν (+56%) αλλά και στη μέση απόδοση με θετικό ποσοστό μεταβολής της τάξεως του (+39%) συγκριτικά με τη προηγούμενη πενταετία.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα 4.6 για το έτος 2012, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει πρωταγωνιστικό ρόλο συγκριτικά με τις υπόλοιπες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα και καλύπτει το 93,5% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης με λίγο περισσότερο από 10 χιλιάδες εκτάρια, με 25,3 χιλιάδες τόνους παραγόμενου προϊόντος (ποσοστό 93,1%). Ακολουθούν η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας με 519 εκτάρια και 1.548 τόνους, η Δυτική

Μακεδονία με 78 εκτάρια και 119 τόνους, η Κεντρική Ελλάδα με 58 εκτάρια και 198 τόνους.

Πίνακας 4.5. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας ηλιάνθου στην Ελλάδα (*)

Περίοδοι	Εκτάσεις (εκτ.)	Παραγωγές (τον.)	Απόδοση (τον./εκτ.)
1988-1992	34.771 100	61.389 100	1,8 100
1993-1997	21.804 63	32.967 54	1,5 86
1998-2002	25.027 72	34.982 57	1,4 79
2003-2007	8.120 23	13.292 22	1,6 93
2008-2012	20.625 59	47.991 78	2,3 132

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία που συλλέχθηκαν από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. (έτη 1988 - 2010), ετήσια γεωργική στατιστική, διαχρονική εξέλιξη (Ελλάς) και Υπ.Α.Α.Τ (έτη 2011 -2012).

Πίνακας 4.6. Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής ηλιάνθου στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012) (*)

Περιφέρειες	Εκτάσεις		Παραγωγές	
	(εκτ.)	(%)	(τον.)	(%)
Κεντρική Ελλάδα (**)	58	0,5	198	0,7
Ανατολική Μακεδονία και	10.091	93,5	25.314	93,1
Κεντρική Μακεδονία	519	4,8	1.548	5,7
Δυτική Μακεδονία	78	0,7	119	0,4
Άλλες περιοχές (***)	41	0,4	21	0,1
Σύνολο Ελλάδος	10.787	100,0	27.200	100,0

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία - αρδευόμενων και μη - εκτάσεων, παραγωγής που συλλέχθηκαν από το Υπ.Α.Α.Τ

(έτος 2012). (**) Η Κεντρική Ελλάδα περιλαμβάνει τις Περιφέρειες Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας.

(***) Ως Άλλες περιοχές νοούνται οι υπόλοιπες από τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδος.

4.4. Η καλλιέργεια βιομηχανικής τομάτας στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα

Η καλλιέργεια της βιομηχανικής τομάτας σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και του Υπ.Α.Α.Τ. του πίνακα 4.7 διατηρεί σε υψηλά ποσοστά και δίχως αυξομειώσεις τις καλλιεργούμενες εκτάσεις της καθώς και το παραγόμενο προϊόν της.

Μεγάλες, ωστόσο, σχετικά μειώσεις επήλθαν τη πενταετία 2003-2007 όπου και καταγράφεται σημαντική μεταβολή της τάξεως του (-24%) και της παραγωγής στο (-20%) από το μέσο όρο πενταετίας 1988-1992 που άγγιζε τα 24 χιλιάδες εκτάρια και τους 1,3 περίπου εκατομμύρια τόνους. Η καθοδική πορεία συνεχίζεται και αποτελεί σημείο ρεκόρ για τη καλλιέργεια αυτή εφόσον τη τελευταία περίοδο υπό εξέταση (μέσος όρος 2008-2012) καλλιεργήθηκαν λίγο περισσότερο από 10 χιλιάδες εκτάρια (ποσοστό μεταβολής -58%) και παρήχθησαν 625 χιλιάδες τόνοι βιομηχανικής τομάτας (ποσοστό μεταβολής -51%). Ωστόσο ο μέσος όρος απόδοσης για τη τελευταία περίοδο συγκριτικά με το μέσο όρο πενταετίας 1988-1992 παρουσιάζει αύξηση της τάξεως του (+15%).

Πίνακας 4.7. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας στην Ελλάδα (*)

Περίοδοι	Εκτάσεις (εκτ.)	Παραγωγές (τον.)	Απόδοση (τον./εκτ.)
1988-1992	23.768 100	1.274.232 100	53,6 100
1993-1997	23.067 97	1.318.965 104	57,2 107
1998-2002	23.611 99	1.283.421 101	54,4 101
2003-2007	18.034 76	1.025.488 80	56,9 106
2008-2012	10.099 42	625.289 49	61,9 115

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία που συλλέχθηκαν από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. (έτη 1988 - 2010), ετήσια γεωργική στατιστική, διαχρονική εξέλιξη (Ελλάς) και Υπ.Α.Α.Τ (έτη 2011 -2012).

Όσον αφορά τη διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής βιομηχανικής τομάτας στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα για το έτος 2012 (πίνακας 4.8), παρατηρείται ότι η Κεντρική Ελλάδα καλύπτει συγκεντρωτικά το 72,1% των καλλιεργούμενων εκτάσεων με βιομηχανική τομάτα με συνολικές παραγωγές που αγγίζουν το 75,8% στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας. Λιγότερο σημαντικό έδαφος καταλαμβάνεται από τις υπόλοιπες Περιφέρειες υπό εξέταση.

Πίνακας 4.8. Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής βιομηχανικής τομάτας στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012) (*)

Περιφέρειες	Εκτάσεις		Παραγωγές	
	(εκτ.)	(%)	(τον.)	(%)
Κεντρική Ελλάδα (**)	3.113	72,1	252.617	75,8
Ανατολική Μακεδονία και	118	2,7	6.156	1,8
Κεντρική Μακεδονία	293	6,8	15.380	4,6
Δυτική Μακεδονία	15	0,3	930	0,3
Άλλες περιοχές (***)	777	18,0	58.100	17,4
Σύνολο Ελλάδος	4.316	100,0	333.183	100,0

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία που συλλέχθηκαν από το Υπ.Α.Α.Τ (έτος 2012).

(**) Η Κεντρική Ελλάδα περιλαμβάνει τις Περιφέρειες Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας.

(***) Ως Άλλες περιοχές νοούνται οι υπόλοιπες από τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδος.

4.5. Η καλλιέργεια μηδικής στην Ελλάδα και στην Κεντρική Ελλάδα

Η Διαχρονική εξέλιξη των καλλιεργούμενων εκτάσεων και της παραγωγής της καλλιέργειας μηδικής στην Ελλάδα τα τελευταία 25 χρόνια (πίνακας 4.9) δεν παρουσιάζεται έντονη διαφοροποίηση. Από τα 132,7 χιλιάδες εκτάρια το 1988-1992 (μέσος όρος πενταετίας) παρουσιάζεται μια γραμμική μείωση τόσο των καλλιεργούμενων εκτάσεων όσο και των παραγωγών συγκριτικά με τη τρίτη περίοδο 1998-2002 της τάξεως του (-16%). Το 2008-2012 (μέσος όρος πενταετίας) η καλλιέργεια μηδικής καταλαμβάνει 143 χιλιάδες εκτάρια και 1,4 εκατομμύρια τόνους παραγωγής. Η έκταση αυτή είναι αυξημένη κατά 8% από την πρώτη περίοδο αναφοράς 1988-1992.

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.10 η καλλιέργεια της μηδικής εμφανίζεται να καταλαμβάνει ισόποσα περίπου ποσοστά των καλλιεργούμενων εκτάσεων (με εξαίρεση την Περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης) που αποτελεί μόλις το 11,3% των συνολικών καλλιεργούμενων εκτάσεων και το 8% της συνολικής παραγωγής της Ελλάδας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι ενώ η Κεντρική Ελλάδα κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό (24,3%) των συνολικών καλλιεργούμενων εκτάσεων, η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας παράγει τα υπερδιπλάσια, ποσοστό 31,2% στο σύνολο της Ελλάδας.

Πίνακας 4.9. Διαχρονική εξέλιξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, παραγωγής και μέσης απόδοσης καλλιέργειας μηδικής στην Ελλάδα (*)

Περίοδοι	Εκτάσεις (εκτ.)	Παραγωγές (τον.)	Απόδοση (τον./εκτ.)
1988-1992	132.684 100	1.399.861 100	10,6 100
1993-1997	118.477 89	1.243.652 89	10,5 99
1998-2002	111.626 84	1.173.085 84	10,5 100
2003-2007	119.432 90	1.283.440 92	10,7 102
008-2012 (**)	142.939 108	1.398.329 100	9,8 93

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία που συλλέχθηκαν από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. (έτη 1988 - 2010), ετήσια γεωργική στατιστική, διαχρονική εξέλιξη (Ελλάς) και Υπ.Α.Α.Τ (έτη 2011 -2012).

(**) Τα έτη 2011 - 2012 περιλαμβάνουν και τα τριφύλλια.

Πίνακας 4.10. Διάχυση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγής μηδικής στις κυριότερες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα (2012) (*)

Περιφέρειες	Εκτάσεις		Παραγωγές	
	(εκτ.)	(%)	(τον.)	(%)
Κεντρική Ελλάδα (**)	37.885	24,3	214.602	14,5
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	17.549	11,3	118.311	8,0
Κεντρική Μακεδονία	36.310	23,3	462.039	31,2
Δυτική Ελλάδα	27.800	17,8	436.400	29,4
Άλλες περιοχές (***)	36.245	23,3	250.729	16,9
Σύνολο Ελλάδος	155.789	100,0	1.482.081	100,0

(*) Επεξεργασμένα στοιχεία - αρδευόμενων και μη - εκτάσεων, παραγωγής που συλλέχθηκαν από το Υπ.Α.Α.Τ

(έτος 2012). Το συγκεκριμένο έτος περιλαμβάνει και τα τριφύλλια.

(**) Η Κεντρική Ελλάδα περιλαμβάνει τις Περιφέρειες Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας.

(***) Ως Άλλες περιοχές νοούνται οι υπόλοιπες από τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1. Ανάπτυξη της μεθοδολογίας

Η πρωτογενής έρευνα πραγματοποιήθηκε την περίοδο 2012-2013. Επιλέχθηκαν να μελετηθούν οι ενεργειακές καλλιέργειες (ηλιάνθος) και οι αντιπροσωπευτικές αροτραίες καλλιέργειες (αραβόσιτος, βαμβάκι, βιομηχανική τομάτα και η μηδική) στην περιοχή της Κεντρικής Ελλάδας ².

5.2. Μεθοδολογία συλλογής των στοιχείων

Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν με τη χρησιμοποίηση ερωτηματολογίου και με απευθείας συνεντεύξεις από τους αρχηγούς των αγροτικών εκμεταλλεύσεων (το ερωτηματολόγιο της έρευνας παρατίθεται στο Παράρτημα Ι). Το ερωτηματολόγιο διαμορφώθηκε με σκοπό τη διερεύνηση του κόστους παραγωγής και του ακαθάριστου κέρδους στις πέντε καλλιέργειες. Η περιοχή έρευνας ήταν η Περιφερειακή Ενότητα της Λάρισας. Διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο σε δείγμα εκατό ατόμων - αρχηγών γεωργικών εκμεταλλεύσεων - εκ των οποίων είκοσι για κάθε καλλιέργεια υπό εξέταση. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τέσσερα σκέλη. Το πρώτο σκέλος αφορά στις “καλλιεργητικές δαπάνες” σε ποσότητα και αξίες όπως (σπόροι – φυτά, λιπάσματα, ζιζανιοκτόνα, εντομοκτόνα, μυκητοκτόνα, φυτορρυθμιστικές ουσίες, ηλεκτρικό ρεύμα, πετρέλαιο, ενοίκιο, ξένη ανθρώπινη εργασία και ξένη μηχανική εργασία), το δεύτερο σκέλος στον υπολογισμό των “επιδοτήσεων” όπως (αποσυνδεδεμένη ενίσχυση³ – Τσέκ, τη συνδεδεμένη ενίσχυση⁴ στη παραγωγή, τα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα⁵ κ.α). Στο τρίτο σκέλος υπολογίζεται η “ακαθάριστη πρόσοδος” (gross return) των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τέταρτο και τελευταίο σκέλος ο “δανεισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων” (ανοιχτό δάνειο

² Στην περιοχή της Κεντρικής Ελλάδας συμπεριλαμβάνονται οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας.

³ Αποσυνδεδεμένη ενίσχυση ή ενιαία ενίσχυση είναι αυτή που χορηγείται στους γεωργούς ανεξάρτητα από την παραγωγή τους. (Κανονισμός ΕΕ αριθ. 1307/2013).

⁴ Όταν ο τομέας του βαμβακιού εντάχθηκε στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης, κρίθηκε ότι ένα μέρος της στήριξης θα πρέπει να συνδέεται με την καλλιέργεια βαμβακιού μέσω μιας ειδικής ενίσχυσης καλλιέργειας ανά επιλέξιμο εκτάριο, ώστε να αποφευχθεί κίνδυνος διατάραξης της παραγωγής στις περιοχές βαμβακοπαραγωγής. (Κανονισμός ΕΕ αριθ. 73/2009).

⁵ Τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης βασίζονται στον Πυλώνα 2 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 -2013 (Π.Α.Α) και χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ. Τα μέτρα στηρίζουν μεθόδους γεωργικής παραγωγής που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του γεωργικού τοπίου και περιλαμβάνει τις εξής δράσεις: “Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών”, “βιολογική γεωργία”, “βιολογική κτηνοτροφία” κλπ.. (Κανονισμός ΕΚ αριθ. 1698/2005).

αγροτών - Α.Δ.Α, επιχειρηματικό κλπ). Όσον αφορά στο δανεισμό σημειώνεται ότι από το σύνολο των εκατό γεωργικών εκμεταλλεύσεων του δείγματος καμία εκμετάλλευση δεν έδωσε στοιχεία, γεγονός που μπορεί να οφείλεται στην μη αποκάλυψη αυτών των προσωπικών δεδομένων. Η επεξεργασία των στοιχείων και ο υπολογισμός των παραγωγικών δαπανών και των οικονομικών αποτελεσμάτων πραγματοποιήθηκε για κάθε παραγωγό χωριστά, και για τη διευκόλυνση των συγκρίσεων, οι καλλιεργητικές δαπάνες, οι ακαθάριστες πρόσοδοι, οι επιδοτήσεις καθώς και το ακαθάριστο κέρδος ανάχθηκαν σε ευρώ/εκτάριο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1. Οικονομική ανάλυση ενεργειακών και αντιπροσωπευτικών αροτραίων καλλιιεργειών στην Κεντρική Ελλάδα

6.1.1 Χαρακτηριστικά των γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων – στο σύνολό τους εκατό – (είκοσι ερωτηματολόγια για κάθε καλλιέργεια υπό εξέταση) οι εκτάσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, όπως φαίνεται στον πίνακα 6.1 κυμάνθηκαν για τη καλλιέργεια του αραβοσίτου από 0,9 εκτάρια έως 15 εκτάρια με ένα μέσο όρο της τάξεως των 7,4 εκταρίων. Αντίστοιχα για τη καλλιέργεια βαμβακιού οι εκτάσεις παρουσιάζουν αρκετά υψηλές τιμές της τάξεως των 50 εκταρίων (μέγιστη τιμή) με ένα μέσο όρο στα 17,6 εκτάρια, γεγονός που οφείλεται ότι η καλλιέργεια βαμβακιού έχει τεράστια σημασία για την Ελληνική οικονομία καθώς αποτελεί και τη συμπληρωματική πηγή εισοδήματος (συνδεδεμένη ενίσχυση) για τους αγρότες. Όσον αφορά τον ηλίανθο, τη βιομηχανική τομάτα και τη καλλιέργεια της μηδικής οι μέσες εκτάσεις τους κυμαίνονται από 3,4 – 5,1 και 4,1 εκτάρια αντίστοιχα.

Πίνακας 6.1. Κατανομή των εκτάσεων στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013) (*)

	<u>Αραβόσιτος</u>	<u>Βαμβάκι</u>	<u>Ηλίανθος</u>	<u>Βιομηχανική τομάτα</u>	<u>Μηδική</u>
	Έκταση (εκτ.)				
Ελάχιστο	0,9	3,3	0,5	1,8	1,8
Μέγιστο	15	50	11	11	6,8
Μέσος όρος	7,4	17,6	3,4	5,1	4,1

(*) Στοιχεία της έρευνας

6.2. Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του αραβοσίτου

Στο πίνακα 6.2 αναλύονται οι καλλιεργητικές δαπάνες της καλλιέργειας αραβόσιτου. Αυτές αποτελούνται από τους σπόρους, από τα λιπάσματα, τα ζιζανιοκτόνα, το ηλεκτρικό ρεύμα, το πετρέλαιο, την ενοικίαση αγρού τη Ξ.Α.Ε. και

τη Ξ.Μ.Ε.. Σημειώνεται ότι στο δείγμα των είκοσι ερωτηματολογίων για τη καλλιέργεια του αραβοσίτου οι γεωργοί δε έκαναν καθόλου χρήση εντομοκτόνων και φυτορρυθμιστικών ουσιών. Από τον ίδιο πίνακα παρατηρείται ότι οι αξίες των σπόρων/φυτών κυμαίνονται από περίπου 200 έως 230 ευρώ ανά εκτάριο αντιπροσωπεύοντας το 10 και 18% αντίστοιχα των συνολικών δαπανών, ενώ ο μέσος όρος διαμορφώνεται στα 211 ευρώ ανά εκτάριο (ποσοστό 12,9%).

Το κόστος των λιπασμάτων σύμφωνα με τα στοιχεία του δείγματος υπό εξέταση καταλαμβάνουν ένα σημαντικό ποσοστό επί της συνολικής δαπάνης αφού κυμαίνονται από 210 – ελάχιστη τιμή, έως 645 ευρώ ανά εκτάριο – μέγιστη τιμή – (ποσοστά της τάξεως 12,7 και 34,6%) αντίστοιχα, ενώ ο μέσος όρος ξεπερνά το 24%. Λιγότερο σημαντικό εμφανίζεται το κόστος των ζιζανιοκτόνων με μέσο όρο της τάξεως μόλις του 3,5%.

Όσον αφορά το κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος εμφανίζεται αρκετά υψηλό – τιμή -που αγγίζει τα 560 ευρώ ανά εκτάριο, καταλαμβάνοντας ποσοστό επί των συνολικών δαπανών της τάξεως του 34%. Να σημειωθεί, ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας ο μέσος όρος του κόστους του ηλεκτρικού ρεύματος και των λιπασμάτων αντιπροσωπεύουν από κοινού το 58% επί των συνολικών δαπανών της καλλιέργειας του αραβοσίτου. Το κόστος του πετρελαίου, του ενοικίου, της Ξ.Α.Ε. και της Ξ.Μ.Ε. παρουσιάζουν ποσοστά μέσων όρων της τάξεως του 8,3 - 7,9 - 1 και 9,3%.

Συμπερασματικά παρατηρείται ότι το κόστος των καλλιεργητικών δαπανών των υπό εξέταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας αραβοσίτου κυμαίνεται στο σύνολό του από 1160 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 2034 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως του 1665 ευρώ ανά εκτάριο.

Πίνακας 6.2. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας αραβοσίτου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013) (*)

Γεω/κός εκμ/ες (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Σπόροι/Φυτά			Λιπάσματα			Ζιζανιοκτόνα			Εντομοκτόνα			Φυτορρυθμιστικές ουσίες		Ηλεκτρικό ρεύμα		Πετρέλαιο			Ενοίκιο		Ξ.Α.Ε.			Ξ.Μ.Ε.		ΣΥΝΟΛΟ		
		Ποσότητα/Φυτά (γλγ.) / Αρ. φυτών	Αξία (€)/(εκτ.)	(%)	Ποσότητα (γλγ.)	Αξία (€)/(εκτ.)	(%)	Ποσότητα (γλγ.) / (λτ.)	Αξία (€)/(εκτ.)	(%)	Ποσότητα (γλγ.) / (λτ.)	Αξία (€)(εκτ.)	Ποσότητα (γλγ.) / (λτ.)	Αξία (€)(εκτ.)	Ποσότητα (λτ.)	Αξία (€)/(εκτ.)	(%)	Ποσότητα (εκτ.)	Αξία (€)/(εκτ.)	(%)	Ποσότητα (Μαρ/τα)	Αξία (€)/(εκτ.)	(%)	Ποσότητα (€)/(εκτ.)	Αξία (€)/(εκτ.)	(%)	(€)/(εκτ.)			
1	8	/8.300	199,20	11,5	8.000	522,50	30,1	/34	60	3,5	–	–	–	–	–	500,00	28,8	960	156,25	9,0	2,6	146,25	8,4	0	0	0	–	150,00	8,6	1.734,20
2	7	/8.300	199,20	10,7	6.760	645,29	34,6	/7	21	1,1	–	–	–	–	–	685,71	36,8	520	100,29	5,4	0	0,00	0,0	3	13	0,7	–	200,00	10,7	1.864,77
3	10	/8.300	199,20	9,8	10.000	575,00	28,3	/43	60	2,9	–	–	–	–	–	500,00	24,6	1.000	130,00	6,4	6	450,00	22,1	0	0	0	–	120,00	5,9	2.034,20
4	0,9	/8.300	200,00	17,2	325	225,56	19,4	/5	51	4,4	–	–	–	–	–	400,00	34,5	90	133,33	11,5	0	0,00	0,0	0	0	0	–	150,00	12,9	1.160,00
5	2,5	/8.300	200,00	13,6	2.040	442,80	30,1	/7,5	50	3,4	–	–	–	–	–	500,00	33,9	250	130,00	8,8	0	0,00	0,0	0	0	0	–	150,00	10,2	1.472,80
6	3,5	/8.300	200,00	11,8	2.200	428,57	25,3	/7,5	49	2,9	–	–	–	–	–	571,43	33,8	385	142,86	8,4	1	142,86	8,4	0	0	0	–	157,14	9,3	1.691,43
7	11,0	/8.300	218,18	11,2	11.000	527,27	27,1	/47	60	3,1	–	–	–	–	–	650,00	33,4	1.320	156,00	8,0	4	181,82	9,4	0	0	0	–	150,00	7,7	1.943,27
8	9	/8.300	222,22	11,2	9.000	522,22	26,3	/39	60	3,0	–	–	–	–	–	600,00	30,2	1.000	155,56	7,8	5	277,78	14,0	0	0	0	–	150,00	7,5	1.987,78
9	2,3	/8.300	200,00	13,3	2.300	521,74	34,6	/10	61	4,0	–	–	–	–	–	413,04	27,4	270	160,87	10,7	0	0,00	0,0	0	0	0	–	152,17	10,1	1.508,70
10	5	/8.300	200,00	11,5	4.500	480,00	27,6	/21	60	3,4	–	–	–	–	–	600,00	34,5	500	130,00	7,5	1	120,00	6,9	0	0	0	–	150,00	8,6	1.740,00
11	3,6	/8.300	233,33	18,2	1.440	211,11	16,4	/15	60	4,7	–	–	–	–	–	500,00	38,9	360	130,56	10,2	0	0,00	0,0	0	0	0	–	150,00	11,7	1.285,00
12	1,5	/8.300	200,00	16,0	600	210,00	16,8	/6	60	4,8	–	–	–	–	–	500,00	39,9	150	133,33	10,6	0	0,00	0,0	0	0	0	–	150,00	12,0	1.253,33
13	7,4	/8.300	216,22	13,7	3.000	216,22	13,7	/32	60	3,8	–	–	–	–	–	500,00	31,6	740	135,14	8,6	4,5	304,05	19,2	0	0	0	–	148,65	9,4	1.580,27
14	8,2	/8.300	231,71	13,8	3.300	213,41	12,7	/35	61	3,6	–	–	–	–	–	548,78	32,7	820	134,15	8,0	5,5	335,37	20,0	0	0	0	–	152,44	9,1	1.676,83
15	9,72	/8.300	216,05	13,6	3.900	209,88	13,2	/42	60	3,7	–	–	–	–	–	596,71	37,5	970	133,74	8,4	4,4	226,34	14,2	0	0	0	–	150,21	9,4	1.592,59
16	12,5	/8.300	200,00	10,8	11.250	480,00	25,8	/54	60	3,2	–	–	–	–	–	600,00	32,3	1.250	128,00	6,9	6	240,00	12,9	0	0	0	–	152,00	8,2	1.860,00
17	14	/8.300	214,29	12,1	14.000	528,57	29,7	/60	60	3,4	–	–	–	–	–	700,00	39,4	1.400	125,00	7,0	0	0,00	0,0	0	0	0	–	150,00	8,4	1.777,86
18	11	/8.300	218,18	13,3	10.000	481,82	29,4	/47	60	3,7	–	–	–	–	–	600,00	36,6	1.100	127,27	7,8	0	0,00	0,0	0	0	0	–	150,00	9,2	1.637,27
19	6,5	/8.300	215,38	13,1	2.600	215,38	13,1	/28	62	3,7	–	–	–	–	–	707,69	43,0	650	138,46	8,4	2	153,85	9,3	0	0	0	–	153,85	9,3	1.646,15
20	15	/8.300	233,33	12,6	15.000	526,67	28,4	/64	60	3,2	–	–	–	–	–	500,00	27,0	1.500	133,33	7,2	7,5	250,00	13,5	0	0	0	–	150,00	8,1	1.853,33
Ελάχιστο	0,9	/8.300	199,20	9,79	325	209,88	12,7	/5	21	1,1	–	–	–	–	–	400,00	24,6	90	100,29	5,4	0	0,00	0,0	0	0	0,0	–	120,00	5,9	1.160,00
Μέγιστο	15	/8.300	233,33	18,2	15.000	645,29	34,6	/64	62	4,8	–	–	–	–	–	707,69	43,0	1.500	160,87	11,5	7,5	450,00	22,1	3	13	0,7	–	200,00	12,9	2.034,20
Μέσος όρος	7,4	/8.300	210,82	12,9	6.061	409,20	24,1	30,2	57	3,5	–	–	–	–	–	558,67	33,8	762	135,71	8,3	4,1	141,42	7,9	3	1	0,0	–	151,82	9,3	1.664,99

(*) Στοιχεία της έρευνας

6. 3. Ακαθάριστη πρόσδοδος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του αραβοσίτου

Στο πίνακα 6.3 παρουσιάζονται οι ακαθάριστες πρόσδοδοι του δείγματος της καλλιέργειας αραβοσίτου. Παρατηρείται ότι η ακαθάριστη πρόσδοδος των υπό εξέταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας αραβοσίτου κυμαίνεται στο σύνολό του από 1865 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 2793 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως του 2364 ευρώ ανά εκτάριο. Η μέση απόδοση διαμορφώνεται στους 13,3 τόνους ανά εκτάριο ενώ η μέση τιμή πώλησης στα 168 ευρώ ανά τόνο. Σημειώνεται ότι στο σύνολο της ακαθάριστης προσόδου ενσωματώθηκε και η επιστροφή φόρου που αντιστοιχεί στο 6%.

Πίνακας 6.3 Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας αραβοσίτου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστη πρόσδοδος				ΣΥΝΟΛΟ (€)/(εκτ.)
		Απόδοση		Μέση τιμή πώλησης	Σύνολο (**)	
		(τον.)	(τον.)/(εκτ.)	(€/τον.)	(€)	
1	8	124	15,5	170	22.344,80	2.793,10
2	7	84	12	170	15.136,80	2.162,40
3	10	125	12,5	170	22.525,00	2.252,50
4	0,9	11	12	160	1.831,68	2.035,20
5	2,5	33	13	170	5.856,50	2.342,60
6	3,5	42	12	170	7.568,40	2.162,40
7	11,0	154	14	170	27.750,80	2.522,80
8	9	135	15	160	22.896,00	2.544,00
9	2,3	33	14,5	170	6.009,67	2.612,90
10	5	75	15	170	13.515,00	2.703,00
11	3,6	43	12	170	7.784,64	2.162,40
12	1,5	18	12	170	3.243,60	2.162,40
13	7,4	89	12	160	15.060,48	2.035,20
14	8,2	98	12	160	16.688,64	2.035,20
15	9,72	107	11	170	19.263,38	1.981,83
16	12,5	188	15	170	33.787,50	2.703,00
17	14	217	15,5	170	39.103,40	2.793,10
18	11	165	15	170	29.733,00	2.703,00
19	6,5	72	11	160	12.126,40	1.865,60
20	15	225	15	170	40.545,00	2.703,00
Ελάχιστο	0,9	10,8	11	160	1.831,68	1.865,60
Μέγιστο	15	225	15,5	170	40.545,00	2.793,10
Μέσος όρος	7,4	101,8	13,3	168	18138,5	2.363,78

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Στο "Σύνολο" συμπεριλαμβάνεται και η επιστροφή φόρου (6%).

Στον πίνακα 6.4 παρουσιάζονται οι επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του δείγματος. Παρατηρείται ότι η βασική – αποσυνδεδεμένη ενίσχυση κυμαίνεται από 650 ευρώ έως 800 ευρώ ανά εκτάριο παρουσιάζοντας μέση τιμή στα 729 ευρώ ανά εκτάριο. Όσον αφορά τα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα ο μέσος όρος κυμαίνεται στα 251 ευρώ ανά εκτάριο. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δέκα από τις είκοσι γεωργικές εκμεταλλεύσεις του δείγματος (6^η - 7^η - 8^η - 11^η - 12^η - 13^η - 14^η - 15^η - 19^η και η 20^η) ήταν ενταγμένες στη δράση 2.1 «Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών» συνεισφέροντας επιπλέον 524 ευρώ ανά εκτάριο στο συνολικό ποσό των επιδοτήσεων εκ των οποίων οι εννέα ολικός και η 20^η μερικώς καθορίζοντας ελάχιστες και μέγιστες τιμές από 650 ευρώ έως 1324 ευρώ ανά εκτάριο.

Πίνακας 6.4 Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας αραβοσίτου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κός εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Επιδότησεις							
		Αποσυνδεδεμένη (Γσεκ)		Συνδεδεμένη (€)	Αγρ/κά Μέτρα		Άλλο (€)	Σύνολο (€)	ΣΥΝΟΛΟ (€)/(εκτ.)
		(€)	(€)/(εκτ.)		(€)	(€)/(εκτ.)			
1	8	5.200,00	650	–	0	0	–	5.200,00	650,00
2	7	4.900,00	700	–	0	0	–	4.900,00	700,00
3	10	7.500,00	750	–	0	0	–	7.500,00	750,00
4	0,9	675,00	750	–	0	0	–	675,00	750,00
5	2,5	1.750,00	700	–	0	0	–	1.750,00	700,00
6	3,5	2.625,00	750	–	1.834,00	524	–	4.459,00	1.274,00
7	11,0	7.150,00	650	–	5.764,00	524	–	12.914,00	1.174,00
8	9	6.600,00	733	–	4.716,00	524	–	11.316,00	1.257,33
9	2,3	1.748,00	760	–	0	0	–	1.748,00	760,00
10	5	3.500,00	700	–	0	0	–	3.500,00	700,00
11	3,6	2.520,00	700	–	1.886,40	524	–	4.406,40	1.224,00
12	1,5	1.170,00	780	–	786,00	524	–	1.956,00	1.304,00
13	7,4	4.810,00	650	–	3.877,60	524	–	8.687,60	1.174,00
14	8,2	6.560,00	800	–	4.296,80	524	–	10.856,80	1.324,00
15	9,72	7.581,60	780	–	5.093,28	524	–	12.674,88	1.304,00
16	12,5	8.750,00	700	–	0	0	–	8.750,00	700,00
17	14	10.780,00	770	–	0	0	–	10.780,00	770,00
18	11	8.250,00	750	–	0	0	–	8.250,00	750,00
19	6,5	4.875,00	750	–	3.406,00	524	–	8.281,00	1.274,00
20	15	11.250,00	750	–	4.716,00	314,4	–	15.966,00	1.064,40
Ελάχιστο	0,9	675,00	650	–	0,00	0,00	–	675,00	650,00
Μέγιστο	15	11.250,00	800	–	5.764,00	524,00	–	15.966,00	1.324,00
Μέσος όρος	7,4	5.409,73	729	–	1.818,80	251,52	–	7.228,53	980,19

(*) Στοιχεία της έρευνας

6.4. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του αραβοσίτου

Σύμφωνα με τα Οικονομικά Στοιχεία που αφορούν στην καλλιέργεια αραβοσίτου, και όπως φαίνεται αναλυτικά στον πίνακα 6.5, η καλλιέργεια αραβοσίτου θεωρείται οικονομικά βιώσιμη για όλους τους παραγωγούς που συμμετείχαν στην έρευνα.

Πίνακας 6.5 Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας αραβοσίτου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κός εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστο κέρδος							
		Καλλιεργητικές δαπάνες		Ακαθάριστη πρόσοδο		Λοιπά έσοδα(**)		Επιχειρηματικό κέρδος ή ζημία	
		(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)
1	8	13.873,60	1.734,20	22.344,80	2.793,10	5.200,00	650,00	13.671,20	1.708,90
2	7	13.053,40	1.864,77	15.136,80	2.162,40	4.900,00	700,00	6.983,40	997,63
3	10	20.342,00	2.034,20	22.525,00	2.252,50	7.500,00	750,00	9.683,00	968,30
4	0,9	1.044,00	1.160,00	1.831,68	2.035,20	675,00	750,00	1.462,68	1.625,20
5	2,5	3.682,00	1.472,80	5.856,50	2.342,60	1.750,00	700,00	3.924,50	1.569,80
6	3,5	5.920,00	1.691,43	7.568,40	2.162,40	4.459,00	1.274,00	6.107,40	1.744,97
7	11,0	21.376,00	1.943,27	27.750,80	2.522,80	12.914,00	1.174,00	19.288,80	1.753,53
8	9	17.890,00	1.987,78	22.896,00	2.544,00	11.316,00	1.257,33	16.322,00	1.813,56
9	2,3	3.470,00	1.508,70	6.009,67	2.612,90	1.748,00	760,00	4.287,67	1.864,20
10	5	8.700,00	1.740,00	13.515,00	2.703,00	3.500,00	700,00	8.315,00	1.663,00
11	3,6	4.626,00	1.285,00	7.784,64	2.162,40	4.406,40	1.224,00	7.565,04	2.101,40
12	1,5	1.880,00	1.253,33	3.243,60	2.162,40	1.956,00	1.304,00	3.319,60	2.213,07
13	7,4	11.694,00	1.580,27	15.060,48	2.035,20	8.687,60	1.174,00	12.054,08	1.628,93
14	8,2	13.750,00	1.676,83	16.688,64	2.035,20	10.856,80	1.324,00	13.795,44	1.682,37
15	9,72	15.480,00	1.592,59	19.263,38	1.981,83	12.674,88	1.304,00	16.458,26	1.693,24
16	12,5	23.250,00	1.860,00	33.787,50	2.703,00	8.750,00	700,00	19.287,50	1.543,00
17	14	24.890,00	1.777,86	39.103,40	2.793,10	10.780,00	770,00	24.993,40	1.785,24
18	11	18.010,00	1.637,27	29.733,00	2.703,00	8.250,00	750,00	19.973,00	1.815,73
19	6,5	10.700,00	1.646,15	12.126,40	1.865,60	8.281,00	1.274,00	9.707,40	1.493,45
20	15	27.800,00	1.853,33	40.545,00	2.703,00	15.966,00	1.064,40	28.711,00	1.914,07
Ελάχιστο	0,9	1.044,00	1.160,00	1.831,68	1.865,60	650,00	650,00	1.462,68	968,30
Μέγιστο	15	27.800,00	2.034,20	40.545,00	2.793,10	15.966,00	1.324,00	28.711,00	2.213,07
Μέσος όρος	7,4	7.368,27	1.664,99	10.251,16	2.363,78	4.104,36	980,19	12.295,52	1.678,98

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Το σύνολο της αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης, της συνδεδεμένης ενίσχυσης, των αγρ/κών μέτρων και άλλων μορφών εσόδων που προσμετρούνται στις επιδοτήσεις.

Διακρίνεται ότι ο μέσος όρος του ακαθάριστου κέρδους διαμορφώνεται στα 1679 ευρώ ανά εκτάριο. Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα οι καλλιέργειες που είναι

ιδιαίτερα βιώσιμες είναι η 11^η, και η 12^η παρουσιάζοντας ακαθάριστο κέρδος άνω των 2000 ευρώ ανά εκτάριο. Με εξαίρεση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δύο και τρία, οι οποίες παρουσιάζουν ακαθάριστο κέρδος κοντά στα 100 ευρώ ανά εκτάριο, όλες οι υπόλοιπες κυμαίνονται από 1500 έως και 2000 ευρώ ανά εκτάριο περίπου.

Σημειώνεται ότι η 6^η, 7^η, 8^η, 11^η, 12^η, 13^η, 14^η, 15^η, 19^η και η 20^η έχουν επιπλέον έσοδα που οφείλονται στην ένταξη αυτών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μερικώς και μη σε αγροπεριβαλλοντικά μέτρα της δράσης 2.1 “προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών”, όπου η ενίσχυση ανά εκτάριο έχει διαμορφωθεί για τη καλλιέργεια του αραβοσίτου στα 524 ευρώ ανά εκτάριο.

6.5. Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του βαμβακιού

Οι καλλιεργητικές δαπάνες της καλλιέργειας βαμβακιού - πίνακας 6.6 - αποτελούνται από τους σπόρους, από τα λιπάσματα, τα ζιζανιοκτόνα, εντομοκτόνα, τις φυτορρυθμιστικές ουσίες το ηλεκτρικό ρεύμα, το πετρέλαιο, την ενοικίαση αγρού τη Ξ.Α.Ε. και τη Ξ.Μ.Ε.. Είναι εμφανές ότι οι βαμβακοπαραγωγοί του δείγματος έκαναν χρήση δύο επιπλέον δαπανών συγκριτικά με τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις της καλλιέργειας του αραβοσίτου. Οι αξίες των σπόρων σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα κυμαίνονται από 90 ευρώ έως 161 ευρώ ανά εκτάριο παρουσιάζοντας έναν μέσο όρο του δείγματος στα 111 ευρώ ανά εκτάριο, ποσοστό της τάξεως του 8,1% της συνολικής δαπάνης.

Ο μέσος όρος του κόστους των λιπασμάτων σύμφωνα με τα στοιχεία του δείγματος υπό εξέταση διαμορφώνεται στα 171 ευρώ ανά εκτάριο, ποσοστό που αναλογεί στο 12,5% της συνολικής δαπάνης. Ως λιγότερο σημαντικές δαπάνες εμφανίζονται οι δαπάνες των ζιζανιοκτόνων με μέσο όρο μόλις 4,1%, των εντομοκτόνων με 5,2%, των φυτορρυθμιστικών ουσιών με 0,9%, και της Ξ.Α.Ε. με 3,2%.

Αντίθετα, υψίστης σημασίας εμφανίζεται το κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος που σύμφωνα με το δείγμα κυμαίνεται από 150 ευρώ – ελάχιστη τιμή – έως και 740 ευρώ ανά εκτάριο – μέγιστη τιμή – ποσοστό της τάξεως του 55% περίπου της συνολικής δαπάνης. Το κόστος του πετρελαίου κυμαίνεται από 60 έως 477 ευρώ ανά εκτάριο παρουσιάζοντας μέσο όρο στα 131 ευρώ (ποσοστό 9,1%) της συνολικής δαπάνης. Όσον αφορά στο κόστος του ενοικίου οι μισές γεωργικές εκμεταλλεύσεις

του δείγματος (ποσοστό 50%) έκαναν χρήση ενοικίασης γεωργικής γης, αγγίζοντας τη μέγιστη τιμή των 580 ευρώ ανά εκτάριο (ποσοστό 29,2%) της συνολικής μέγιστης δαπάνης του δείγματος.

Σημαντική σημασία, επίσης, στο συνολικό κόστος των δαπανών εμφανίζεται να έχει και η Ξ.Μ.Ε. παρουσιάζοντας μέγιστες τιμές στα 360 ευρώ ανά εκτάριο (ποσοστό 28,5% του συνόλου) και μέσους όρους στα 231,32 ευρώ αντίστοιχα.

Συμπερασματικά παρατηρείται ότι το κόστος των καλλιεργητικών δαπανών των υπό εξέταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας βαμβακιού κυμαίνεται στο σύνολό του από 1037 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 2165 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως του 1409 ευρώ ανά εκτάριο.

Πίνακας 6.6. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας βαμβακιού στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013) (*)

Γων/κός ακμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Σπόροι/Φυτά				Λιπάσματα				Ζιζανιοκτόνα				Εντομοκτόνα				Φυτορρυθμιστικές ουσίες				Ηλεκτρικό ρεύμα				Πετρέλαιο				Ενοίκιο				Ξ.Α.Ε.				Ξ.Μ.Ε.				ΣΥΝΟΛΟ
		Ποσότητα/Φυτά		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Αξία				
		(χλ.γ.) / Αρ. φυτών	(€) (%)	(χλ.γ.)	(€) (%)	(χλ.γ.) / (λ.τ.)	(€) (%)	(χλ.γ.) / (λ.τ.)	(€) (%)	(χλ.γ.) / (λ.τ.)	(€) (%)	(χλ.γ.) / (λ.τ.)	(€) (%)	(χλ.γ.) / (λ.τ.)	(€) (%)	(χλ.γ.) / (λ.τ.)	(€) (%)	(λ.τ.)	(€) (%)	(εκτ.)	(€) (%)	(Μαρ'τα)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (%)	(€) (εκτ.)								
1	14,7	300	95,24 6,5	4.700	196,60 13,5	/81,7	50,07 3,4	147/6	128,57 8,8	/8,7	9,52 0,7	–	333,33 22,8	735	68,03 4,7	5	187,07 12,8	15	30,61 2,1	–	360,54 24,7	1.459,59																				
2	3,3	70	95,81 7,6	1.070	196,11 15,5	/18,6	50,90 4,0	33,4/1,35	128,74 10,2	/2	9,58 0,8	–	344,31 27,3	170	68,86 5,5	0	0,00 0,0	1	8,98 0,7	–	359,28 28,5	1.262,57																				
3	17	500	161,76 11,9	8.500	270,59 19,9	/57	33,53 2,5	/3,4	48,00 3,5	/51	57,06 4,2	–	150,00 11,0	1.900	152,94 11,3	9	397,06 29,2	60	88,24 6,5	–	0,00 0,0	1.359,18																				
4	8	140	100,00 8,7	2.800	287,50 25,0	/55	68,75 6,0	0	0,00 0,0	0	0,00 0,0	–	300,00 26,1	720	125,00 10,9	0	0,00 0,0	5	18,75 1,6	–	250,00 21,7	1.150,00																				
5	10	250	130,00 11,7	4.000	290,00 26,0	/33	53,00 4,8	/10	38,00 3,4	0	0,00 0,0	–	400,00 35,9	1.000	138,00 12,4	0	0,00 0,0	26	65,00 5,8	–	0,00 0,0	1.114,00																				
6	22	440	118,18 9,6	1.000	290,91 23,6	/73	52,73 4,3	/22	38,18 3,1	0	0,00 0,0	–	386,36 31,4	1.150	72,73 5,9	0	0,00 0,0	60	68,18 5,5	–	204,55 16,6	1.231,82																				
7	9	180	111,11 6,0	2.000	133,33 7,2	/70	77,78 4,2	90/4,8	111,11 6,0	/10	24,44 1,3	–	433,33 23,5	600	86,67 4,7	9	500,00 27,1	20	55,56 3,0	–	311,11 16,9	1.844,44																				
8	4,19	84	95,47 5,9	1.000	105,01 6,5	/23,2	50,12 3,1	/2	114,56 7,1	0	0,00 0,0	–	572,79 35,5	1.500	477,33 29,5	0	0,00 0,0	0	0,00 0,0	–	200,48 12,4	1.615,75																				
9	33,13	630	87,53 8,4	4.700	87,53 8,4	/184	51,31 4,9	/15	96,59 9,3	/40	22,94 2,2	–	422,58 40,7	1.500	60,37 5,8	0	0,00 0,0	30	27,17 2,6	–	181,10 17,5	1.037,13																				
10	6,8	140	92,65 8,8	1.600	105,88 10,1	/40	51,47 4,9	0	0,00 0,0	/4	11,76 1,1	–	441,18 41,9	350	70,59 6,7	2	147,06 14,0	5	18,38 1,7	–	205,88 19,6	1.052,21																				
11	14	280	100,00 9,1	2.000	85,71 7,8	/40	25,71 2,3	0	0,00 0,0	0	0,00 0,0	–	600,00 54,8	700	67,86 6,2	0	0,00 0,0	7	15,00 1,4	–	200,00 18,3	1.094,29																				
12	6,5	140	100,00 8,8	1.300	115,38 10,2	/20	27,69 2,4	0	0,00 0,0	0	0,00 0,0	–	600,00 52,9	350	67,69 6,0	0	0,00 0,0	5	23,08 2,0	–	200,00 17,6	1.133,85																				
13	14,3	300	94,41 5,8	2.400	167,83 10,3	/105	76,92 4,7	45	181,82 11,1	/60	80,42 4,9	–	500,00 30,6	1.600	146,85 9,0	0	0,00 0,0	57	100,00 6,1	–	286,71 17,5	1.634,97																				
14	10,8	220	92,59 5,9	4.000	157,41 10,1	/36	30,56 2,0	0	0,00 0,0	/15,4	27,78 1,8	–	740,74 47,5	1.500	185,19 11,9	2	101,85 6,5	8	18,52 1,2	–	203,70 13,1	1.558,33																				
15	32,5	650	153,85 7,1	13.000	323,08 14,9	/230	83,08 3,8	32,5/6,5	101,54 4,7	0	0,00 0,0	–	350,77 16,2	5.000	192,31 8,9	27	579,38 26,8	150	107,69 5,0	–	273,85 12,6	2.165,54																				
16	50	1300	140,00 8,2	20.000	250,00 14,6	/400	70,00 4,1	/30	144,00 8,4	0	0,00 0,0	–	350,00 20,4	10.000	250,00 14,6	10	140,00 8,2	365	110,00 6,4	–	260,00 15,2	1.714,00																				
17	19	380	152,63 10,4	2.200	73,68 5,0	/130	84,21 5,8	19,1/3,8	105,26 7,2	0	0,00 0,0	–	452,63 30,9	2.700	178,95 12,2	4	105,26 7,2	20	31,58 2,2	–	278,95 19,1	1.463,16																				
18	9,7	200	103,09 8,7	1.400	75,26 6,3	/28	35,05 3,0	/4	96,91 8,2	0	0,00 0,0	–	515,46 43,5	500	69,07 5,8	0	0,00 0,0	5	12,89 1,1	–	278,35 23,5	1.186,08																				
19	25	500	100,00 7,2	4.800	108,00 7,8	/170	84,00 6,1	/10	96,00 7,0	0	0,00 0,0	–	500,00 36,2	1.300	72,00 5,2	6	120,00 8,7	20	20,00 1,4	–	280,00 20,3	1.380,00																				
20	41,1	840	99,76 5,8	8.000	109,49 6,3	/280	85,16 4,9	/17	97,32 5,6	/24	9,73 0,6	–	498,78 28,9	2.200	72,99 4,2	26	316,30 18,3	365	145,99 8,5	–	291,97 16,9	1.727,49																				
Ελάχιστο	3,3	70	87,53 5,8	1.000	73,68 5,0	/20	25,71 2,0	0	0,00 0,0	0	0,00 0,0	–	150,00 11,0	170	60,37 4,2	0	0,00 0,0	0	0,00 0,0	–	0,00 0,0	1.037,13																				
Μέγιστο	50	1.300	161,76 11,9	20.000	323,08 26,0	/400	85,16 6,1	147/30	181,82 11,1	60	80,42 4,9	–	740,74 54,8	10.000	477,33 29,5	27	579,38 29,2	365	145,99 8,5	–	360,54 28,5	2.165,54																				
Μέσος όρος	17,6	377	111,20 8,1	4.524	171,47 12,5	103,7	57,10 4,1	61,2/9,1	76,33 5,2	23,9	12,66 0,9	–	444,61 32,9	1.774	131,17 9,1	5	129,70 7,9	61	48,28 3,2	–	231,32 16,6	1.409,22																				

(*) Στοιχεία της έρευνας

6.6 Ακαθάριστη πρόσδοδος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας βαμβακιού

Στο πίνακα 6.7 παρουσιάζονται οι ακαθάριστες πρόσδοδοι του δείγματος της καλλιέργειας βαμβακιού. Παρατηρείται ότι η ακαθάριστη πρόσδοδος των υπό εξέταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας βαμβακιού κυμαίνεται στο σύνολό του από 1892 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 3060 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως του 2425,81 ευρώ ανά εκτάριο. Η μέση απόδοση διαμορφώνεται στους 4,4 τόνους ανά εκτάριο ενώ η μέση τιμή πώλησης στα 518 ευρώ ανά τόνο. Σημειώνεται ότι στο σύνολο της ακαθάριστης προσόδου ενσωματώθηκε και η επιστροφή φόρου που αντιστοιχεί στο 6%.

Πίνακας 6.7 Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας βαμβακιού στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστη πρόσδοδος				
		Απόδοση		Μέση τιμή πώλησης	Σύνολο (**)	ΣΥΝΟΛΟ
		(τον.)	(τον.)/(εκτ.)	(€/τον.)	(€)	(€)/(εκτ.)
1	14,7	60,4	4,1	520	33.264,92	2.262,92
2	3,3	13,4	4,0	520	7.364,03	2.204,80
3	17	86,7	5,1	510	46.870,02	2.757,06
4	8	39,2	4,9	510	21.191,52	2.648,94
5	10	35	3,5	510	18.921,00	1.892,10
6	22	88	4,0	510	47.572,80	2.162,40
7	9	40,5	4,5	520	22.323,60	2.480,40
8	4,19	18,4	4,4	520	10.164,13	2.425,81
9	33,13	149,1	4,5	520	82.183,92	2.480,65
10	6,8	35,8	5,3	520	19.732,96	2.901,91
11	14	63	4,5	520	34.725,60	2.480,40
12	6,5	30,6	4,7	520	16.839,16	2.590,64
13	14,3	79,4	5,6	520	43.765,28	3.060,51
14	10,8	53	4,9	520	29.213,60	2.704,96
15	32,5	130	4,0	510	70.278,00	2.162,40
16	50	225	4,5	530	126.405,00	2.528,10
17	19	76,4	4,0	520	42.111,68	2.216,40
18	9,7	36,8	3,8	520	20.284,16	2.091,15
19	25	102,5	4,1	520	56.498,00	2.259,92
20	41,1	164,4	4,0	520	90.617,28	2.204,80
Ελάχιστο	3,34	13,4	3,5	510	7.364,03	1.892,10
Μέγιστο	50	225	5,6	530	126.405,00	3.060,51
Μέσος όρος	17,6	76,4	4,4	518	42.016,33	2.425,81

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Στο "Σύνολο" συμπεριλαμβάνεται και η επιστροφή φόρου (6%).

Στον πίνακα 6.8 παρουσιάζονται οι επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του δείγματος. Παρατηρείται ότι η βασική – αποσυνδεδεμένη ενίσχυση κυμαίνεται από 625 ευρώ έως 1000 ευρώ ανά εκτάριο παρουσιάζοντας μέση τιμή στα 761 ευρώ ανά εκτάριο. Εξαίρεση για τη καλλιέργεια του βαμβακιού αποτελεί και η συνδεδεμένη ή ειδική ενίσχυση που σύμφωνα με το δείγμα μας και για τη καλλιεργητική περίοδο 2012 – 2013 κυμαίνεται για όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις στα 700 ευρώ ανά τόνο.

Πίνακας 6.8. Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας βαμβακιού στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κός εκμ/ας (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Επιδοτήσεις								Σύνολο (€)	ΣΥΝΟΛΟ (€/εκτ.)
		Αποσυνδεδεμένη (Τσεκ)		Συνδεδεμένη		Αγρ/κά Μέτρα		Άλλο			
		(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)			
1	14,7	10.437,00	710	10.290,00	700	4.960,64	337	–	25.687,64	1.747,46	
2	3,3	2.819,29	844	2.338,00	700	1.125,58	337	–	6.282,87	1.881,10	
3	17	12.750,00	750	11.900,00	700	0	0	–	24.650,00	1.450,00	
4	8	8.000,00	1.000	5.600,00	700	0	0	–	13.600,00	1.700,00	
5	10	8.200,00	820	7.000,00	700	2.359,00	236	–	17.559,00	1.755,90	
6	22	14.960,00	680	15.400,00	700	7.414,00	337	–	37.774,00	1.717,00	
7	9	6.300,00	700	6.300,00	700	3.033,00	337	–	15.633,00	1.737,00	
8	4,19	2.787,44	665	2.933,00	700	1.412,03	337	–	7.132,47	1.702,26	
9	33,1	22.354,47	675	23.191,00	700	11.164,81	337	–	56.710,28	1.711,75	
10	6,8	5.641,74	830	4.760,00	700	2.190,50	322	–	12.592,24	1.851,80	
11	14	11.256,00	804	9.800,00	700	4.718,00	337	–	25.774,00	1.841,00	
12	6,5	4.745,00	730	4.550,00	700	2.190,50	337	–	11.485,50	1.767,00	
13	14,3	8.937,50	625	10.010,00	700	4.819,10	337	–	23.766,60	1.662,00	
14	10,8	7.900,00	731	7.560,00	700	3.649,71	337	–	19.109,71	1.769,42	
15	32,5	26.000,00	800	22.750,00	700	4.718,00	145	–	53.468,00	1.645,17	
16	50	36.500,00	730	35.000,00	700	7.751,00	155	–	79.251,00	1.585,02	
17	19	13.740,00	723	13.300,00	700	3.033,00	160	–	30.073,00	1.582,79	
18	9,7	7.190,00	741	6.790,00	700	1.348,00	139	–	15.328,00	1.580,21	
19	25	20.000,00	800	17.500,00	700	6.066,00	243	–	43.566,00	1.742,64	
20	41,1	35.000,00	852	28.770,00	700	13.850,70	337	–	77.620,70	1.888,58	
Ελάχιστο	3,34	625,00	625	700,00	700	0,00	0	–	6.282,87	1.450,00	
Μέγιστο	50	36.500,00	1.000	35.000,00	700	13.850,70	337	–	79.251,00	1.888,58	
Μέσος όρος	17,6	7.018,22	761	6.493,55	700	2.272,76	255	–	29.853,20	1.715,90	

(*) Στοιχεία της έρευνας

Όσον αφορά στα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα αξίζει να σημειωθεί ότι δεκαοκτώ από τις είκοσι συνολικά γεωργικές εκμεταλλεύσεις του δείγματος ήταν ενταγμένες μερικώς ή ολικώς στο πρόγραμμα της δράσης 2.1 «Προστασία των ευαίσθητων στα

νιτρικά περιοχών», το ύψος ενίσχυσης του οποίου υπολογίζεται στα 337 ευρώ ανά εκτάριο με εξαίρεση τη 10^η γεωργική εκμετάλλευση της οποίας το ύψος ενίσχυσης υπολογίζεται στα 322 ευρώ ανά εκτάριο διότι η συγκεκριμένη εκμετάλλευση δεν έκανε χρήση τεχνικής στήριξης συμβούλου – γεωπόνου που ορίζεται στα 15 ευρώ ανά εκτάριο.

Οι γεωργικές επιδοτήσεις στο σύνολό τους παρουσιάζουν ελάχιστες διακυμάνσεις τιμών μεταξύ ελάχιστης και μέγιστης τιμής που κυμαίνονται από 1450 ευρώ έως και 1888 ευρώ ανά εκτάριο με ένα μέσο όρο που διαμορφώνεται στα 1715 ευρώ ανά εκτάριο.

6.7. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας βαμβακιού

Σύμφωνα με τα Οικονομικά Στοιχεία του πίνακα 6.9 η καλλιέργεια βαμβακιού για την καλλιεργητική περίοδο υπό εξέταση (2012-2013) θεωρείται οικονομικά βιώσιμη για όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμμετείχαν στην έρευνα. Διακρίνεται ότι ο μέσος όρος του ακαθάριστου κέρδους διαμορφώνεται στα 2732 ευρώ ανά εκτάριο. Στο υψηλό αυτό ακαθάριστο κέρδος συνέβαλαν τόσο οι βέλτιστες αποδόσεις όσο και η μέση τιμή πώλησης του σύσπορου βαμβακιού που για την τρέχουσα καλλιεργητική περίοδο αποτέλεσε τιμή ρεκόρ για τη καλλιέργεια αυτή.

Πίνακας 6.9. Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας βαμβακιού στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστο κέρδος							
		Καλλιερητικές δαπάνες		Ακαθάριστη πρόσδο		Λοιπά έσοδα(**)		Επιχειρηματικό κέρδος ή ζημία	
		(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)
1	14,7	21.456,00	1.459,59	33.264,92	2.262,92	25.687,64	1.747,46	37.496,56	2.550,79
2	3,3	4.217,00	1.262,57	7.364,03	2.204,80	6.282,87	1.881,10	9.429,90	2.823,32
3	17	23.106,00	1.359,18	46.870,02	2.757,06	24.650,00	1.450,00	48.414,02	2.847,88
4	8	9.200,00	1.150,00	21.191,52	2.648,94	13.600,00	1.700,00	25.591,52	3.198,94
5	10	11.140,00	1.114,00	18.921,00	1.892,10	17.559,00	1.755,90	25.340,00	2.534,00
6	22	27.100,00	1.231,82	47.572,80	2.162,40	37.774,00	1.717,00	58.246,80	2.647,58
7	9	16.600,00	1.844,44	22.323,60	2.480,40	15.663,00	1.740,33	21.386,60	2.376,29
8	4,19	6.770,00	1.615,75	10.164,13	2.425,81	7.132,47	1.702,26	10.526,60	2.512,32
9	33,13	34.360,00	1.037,13	82.183,92	2.480,65	56.710,28	1.711,75	104.534,20	3.155,27
10	6,8	7.155,00	1.052,21	19.732,96	2.901,91	12.592,24	1.851,80	25.170,20	3.701,50
11	14	15.320,00	1.094,29	34.725,60	2.480,40	25.774,00	1.841,00	45.179,60	3.227,11
12	6,5	7.370,00	1.133,85	16.839,16	2.590,64	11.485,50	1.767,00	20.954,66	3.223,79
13	14,3	23.380,00	1.634,97	43.765,28	3.060,51	23.766,60	1.662,00	44.151,88	3.087,54
14	10,8	16.830,00	1.558,33	29.213,60	2.704,96	19.109,71	1.769,42	31.493,31	2.916,05
15	32,5	70.380,00	2.165,54	70.278,00	2.162,40	53.468,00	1.645,17	53.366,00	1.642,03
16	50	85.700,00	1.714,00	126.405,00	2.528,10	79.251,00	1.585,02	119.956,00	2.399,12
17	19	27.800,00	1.463,16	42.111,68	2.216,40	30.073,00	1.582,79	44.384,68	2.336,04
18	9,7	11.505,00	1.186,08	20.284,16	2.091,15	15.328,00	1.580,21	24.107,16	2.485,27
19	25	34.500,00	1.380,00	56.498,00	2.259,92	43.566,00	1.742,64	65.564,00	2.622,56
20	41,1	71.000,00	1.727,49	90.617,28	2.204,80	77.620,70	1.888,58	97.237,98	2.365,89
Ελάχιστο	3,3	4.217,00	1.037,13	7.364,03	1.892,10	6.282,87	1.450,00	9.429,90	1.642,03
Μέγιστο	50	85.700,00	2.165,54	126.405,00	3.060,51	79.251,00	1.888,58	119.956,00	3.701,50
Μέσος όρος	17,6	26.244,45	1.409,22	42.016,33	2.425,81	29.854,70	1.716,07	45.626,58	2.732,66

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Το σύνολο της αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης, της συνδεδεμένης ενίσχυσης, των αγρ/κών μέτρων και άλλων μορφών εσόδων που προσμετρούνται στις επιδοτήσεις.

6.8. Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας του ηλιάνθου

Οι καλλιεργητικές δαπάνες της καλλιέργειας ηλιάνθου, όπως αυτές απεικονίζονται στον πίνακα 6.10, αποτελούνται από τους σπόρους, από τα λιπάσματα, τα ζιζανιοκτόνα, το πετρέλαιο, την ενοικίαση αγρού και τη Ξ.Μ.Ε.. Σημειώνεται ότι σε όλο το δείγμα των είκοσι γεωργικών εκμεταλλεύσεων η καλλιέργεια ηλιάνθου εμφανίζεται ξερική. Το κόστος των σπόρων σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα κυμαίνεται από 77,92 ευρώ έως 90,91 ευρώ ανά εκτάριο παρουσιάζοντας έναν μέσο όρο στα 81,83 ευρώ ανά εκτάριο, (ποσοστό 10,4%) της συνολικής δαπάνης.

Ο μέσος όρος του κόστους των λιπασμάτων σύμφωνα με τα στοιχεία του δείγματος υπό εξέταση διαμορφώνεται περίπου στα 200 ευρώ ανά εκτάριο ποσοστό που αναλογεί στο 1/4 της συνολικής δαπάνης ήτοι 24,9%. Λιγότερο σημαντικές δαπάνες εμφανίζονται οι δαπάνες των ζιζανιοκτόνων με μέσο όρο μόλις 9%, του πετρελαίου με 12,2%, της ενοικίασης γεωργικής γης με μόλις 6%.. Σημαντική σημασία στο συνολικό κόστος των δαπανών εμφανίζεται να έχει η Ξ.Μ.Ε. καλύπτοντας από μόνη της πάνω από το 1/3 των συνολικών δαπανών (ποσοστό της τάξεως του 37,5%).

Συμπερασματικά παρατηρείται ότι το κόστος των καλλιεργητικών δαπανών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας ηλιάνθου κυμαίνεται στο σύνολό του από 676 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 961 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως των 800 ευρώ ανά εκτάριο.

Πίνακας 6.10. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας ηλιάνθου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013) (*)

Γεω/κής εκμ/είς (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Σπόροι/Φυτά			Λιπάσματα			Ζιζανιοκτόνα			Εντομοκτόνα		Φυτορρυθμιστικές ουσίες		Ηλεκτρικό ρεύμα		Πετρέλαιο			Ενοίκιο			Ξ.Α.Ε.		Ξ.Μ.Ε.			ΣΥΝΟΛΟ Αξία (€)(εκτ.)
		Ποσότητα/Φυτά		Αξία	Ποσότητα		Αξία	Ποσότητα		Αξία	Ποσότητα	Αξία	Ποσότητα	Αξία	Ποσότητα	Αξία	Ποσότητα	Αξία	Ποσότητα	Αξία	Ποσότητα	Αξία						
		(γλ.γ.) / Αρ. φυτών	(€)		(γλ.γ.)	(€)		(γλ.γ.) / (λ.τ.)	(€)														(γλ.γ.) / (λ.τ.)	(€)	(λ.τ.)	(€)	(εκτ.)	
1	3,14	1/7.000	79,62	9,9	940	191,08	23,8	/3	70,06	8,7	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0	-	-	-	461,78	57,5	802,55
2	3,9	1/7.000	87,18	9,1	1.000	243,59	25,3	/4	71,79	7,5	-	-	-	-	-	-	450	153,85	16,0	3,9	200,00	20,8	-	-	-	205,13	21,3	961,54
3	3,85	1/7.000	79,22	10,6	960	241,56	32,3	/4	70,13	9,4	-	-	-	-	-	-	420	148,05	19,8	0	0,00	0,0	-	-	-	207,79	27,8	746,75
4	3,7	1/7.000	81,08	11,5	1100	189,19	26,9	/3,7	70,27	10,0	-	-	-	-	-	-	400	145,95	20,8	0	0,00	0,0	-	-	-	216,22	30,8	702,70
5	3,85	1/7.000	77,92	9,2	1.200	194,81	22,9	/4	70,13	8,2	-	-	-	-	-	-	450	155,84	18,3	1,85	144,16	16,9	-	-	-	207,79	24,4	850,65
6	2,8	1/7.000	78,57	11,2	840	192,86	27,6	/3	71,43	10,2	-	-	-	-	-	-	300	142,86	20,4	0	0,00	0,0	-	-	-	214,29	30,6	700,00
7	5,30	1/7.000	79,25	8,8	1.600	188,68	20,9	/5,3	69,81	7,7	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	3	113,21	12,5	-	-	-	452,83	50,1	903,77
8	2,8	1/7.000	78,57	9,7	830	192,86	23,9	/3	71,43	8,8	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0	-	-	-	464,29	57,5	807,14
9	6,9	1/7.000	79,71	11,0	170	24,64	3,4	/7	72,46	10,0	-	-	-	-	-	-	800	159,42	21,9	4	173,91	23,9	-	-	-	217,39	29,9	727,54
10	2	1/7.000	85,00	12,1	500	250,00	35,5	/2	70,00	9,9	-	-	-	-	-	-	150	100,00	14,2	0	0,00	0,0	-	-	-	200,00	28,4	705,00
11	3,65	1/7.000	87,67	9,2	900	246,58	25,9	/3,6	71,23	7,5	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	2	109,59	11,5	-	-	-	438,36	46,0	953,42
12	11	1/7.000	90,91	13,4	3.300	190,91	28,2	/12	76,36	11,3	-	-	-	-	-	-	1700	209,09	30,9	6	109,09	16,1	-	-	-	0,00	0,0	676,36
13	1	1/7.000	80,00	10,1	300	190,00	24,1	/10	70,00	8,9	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0	-	-	-	450,00	57,0	790,00
14	3	1/7.000	86,67	11,5	900	193,33	25,7	/30	70,00	9,3	-	-	-	-	-	-	350	156,67	20,8	2	133,33	17,7	-	-	-	113,33	15,0	753,33
15	1,9	1/7.000	78,95	9,2	480	242,11	28,2	/2	73,68	8,6	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0	-	-	-	463,16	54,0	857,89
16	0,7	1/7.000	85,71	11,0	210	192,86	24,8	/0,7	71,43	9,2	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0	-	-	-	428,57	55,0	778,57
17	1,6	1/7.000	81,25	9,7	400	237,50	28,4	/1,6	68,75	8,2	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0	-	-	-	450,00	53,7	837,50
18	0,5	1/7.000	80,00	10,1	150	190,00	24,1	/0,5	70,00	8,9	-	-	-	-	-	-	90	240,00	30,4	0	0,00	0,0	-	-	-	210,00	26,6	790,00
19	3,4	1/7.000	79,41	9,8	1.000	185,29	23,0	/3,5	72,06	8,9	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0	-	-	-	470,59	58,3	807,35
20	3,5	1/7.000	80,00	10,1	1.050	188,57	23,7	/3,5	70,00	8,8	-	-	-	-	-	-	650	248,57	31,2	0	0,00	0,0	-	-	-	208,57	26,2	795,71
Ελάχιστο	0,5	1/7.000	77,92	8,8	150	24,64	3,4	/0,5	68,75	7,5	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0	-	-	-	0,00	0,0	676,36
Μέγιστο	11	1/7.000	90,91	13,4	3.300	250,00	35,5	/30	76,36	11,3	-	-	-	-	-	-	1.700	248,57	31,2	6	200,00	23,9	-	-	-	470,59	58,3	961,54
Μέσος όρος	3,4	1/7.000	81,83	10,4	892	198,32	24,9	5,3	71,05	9,0	-	-	-	-	-	-	288	93,01	12,2	1	49,16	6,0	-	-	-	304,00	37,5	797,39

(*) Στοιχεία της άρνησης

6.9. Ακαθάριστη πρόσδοδος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας ηλιάνθου

Στον πίνακα 6.11 παρουσιάζονται οι ακαθάριστες πρόσδοδοι του δείγματος της καλλιέργειας ηλιάνθου. Παρατηρείται ότι η ακαθάριστη πρόσδοδος των υπό εξέταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας ηλιάνθου κυμαίνεται στο σύνολό του από 1152 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 1500 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως του 1346 ευρώ ανά εκτάριο. Η μέση απόδοση του δείγματος διαμορφώνεται στους 3,3 τόνους ανά εκτάριο ενώ η μέση τιμή πώλησης στα 384 ευρώ ανά τόνο. Σημειώνεται ότι στο σύνολο της ακαθάριστης προσόδου ενσωματώθηκε και η επιστροφή φόρου που αντιστοιχεί στο 6%.

Πίνακας 6.11. Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας ηλιάνθου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστη πρόσδοδος				ΣΥΝΟΛΟ (€)/(εκτ.)
		Απόδοση		Μέση τιμή πώλησης	Σύνολο (**)	
		(τον.)	(τον.)/(εκτ.)	(€/τον.)	(€)	
1	3,14	9,1	2,9	390	3.761,94	1.198,07
2	3,9	12,4	3,2	370	4.863,28	1.246,99
3	3,85	12,7	3,3	390	5.250,18	1.363,68
4	3,7	13	3,5	390	5.374,20	1.452,49
5	3,85	13,5	3,5	390	5.580,90	1.449,58
6	2,8	9,8	3,5	370	3.843,56	1.372,70
7	5,3	18	3,4	370	7.059,60	1.332,00
8	2,8	8,9	3,2	390	3.679,26	1.314,02
9	6,9	22,8	3,3	390	9.425,52	1.366,02
10	2	6,2	3,1	390	2.563,08	1.281,54
11	3,65	12	3,3	390	4.960,80	1.359,12
12	11	39,9	3,6	390	16.494,66	1.499,51
13	1	3,4	3,4	370	1.333,48	1.333,48
14	3	11	3,7	370	4.314,20	1.438,07
15	1,9	6,1	3,2	390	2.521,74	1.327,23
16	0,7	2,3	3,3	390	950,82	1.358,31
17	1,6	5	2,9	370	1.843,34	1.152,09
18	0,5	1,5	3,0	390	620,10	1.240,20
19	3,4	11,7	3,4	390	4.836,78	1.422,58
20	3,5	12	3,4	390	4.960,80	1.417,37
Ελάχιστο	0,5	1,5	2,9	370	620,10	1.152,09
Μέγιστο	11	39,9	3,7	390	16.494,66	1.499,51
Μέσος όρος	3,4	11,6	3,3	384	4.711,91	1.346,25

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Στο "Σύνολο" συμπεριλαμβάνεται και η επιστροφή φόρου (6%).

Παρακάτω στον πίνακα 6.12 παρουσιάζονται οι επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του δείγματος. Παρατηρείται ότι η βασική – αποσυνδεδεμένη ενίσχυση κυμαίνεται από 265 ευρώ έως 677 ευρώ ανά εκτάριο παρουσιάζοντας μέση τιμή στα 509 ευρώ ανά εκτάριο. Οι γεωργικές επιδοτήσεις στο σύνολό τους εμφανίζονται αρκετά χαμηλές με τις προαναφερθείσες συγκριτικές καλλιέργειες γεγονός που οφείλεται στη χαμηλή αποσυνδεδεμένη – βασική ενίσχυση, στην έλλειψη ειδικής – συνδεδεμένης ενίσχυσης καθώς και συμπληρωματικών ενισχύσεων όπως των αγροπεριβαλλοντικών μέτρων

Πίνακας 6.12. Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας ηλιάνθου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Επιδότησεις						ΣΥΝΟΛΟ (€)/(εκτ.)
		Αποσυνδεδεμένη (Τσεκ)		Συνδεδεμένη	Αγρ/κά Μέτρα	Άλλο	Σύνολο	
		(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)/(εκτ.)
1	3,14	1.591,98	507	–	–	–	1.591,98	507,00
2	3,9	2.386,80	612	–	–	–	2.386,80	612,00
3	3,85	2.429,35	631	–	–	–	2.429,35	631,00
4	3,7	2.282,90	617	–	–	–	2.282,90	617,00
5	3,85	1.547,70	402	–	–	–	1.547,70	402,00
6	2,8	1.428,00	510	–	–	–	1.428,00	510,00
7	5,30	2.994,50	565	–	–	–	2.994,50	565,00
8	2,8	1.428,00	510	–	–	–	1.428,00	510,00
9	6,9	2.794,50	405	–	–	–	2.794,50	405,00
10	2	1.354,00	677	–	–	–	1.354,00	677,00
11	3,65	2.376,15	651	–	–	–	2.376,15	651,00
12	11	6.468,00	588	–	–	–	6.468,00	588,00
13	1	531,00	531	–	–	–	531,00	531,00
14	3	1.578,00	526	–	–	–	1.578,00	526,00
15	1,9	881,60	464	–	–	–	881,60	464,00
16	0,7	351,40	502	–	–	–	351,40	502,00
17	1,6	803,20	502	–	–	–	803,20	502,00
18	0,5	137,50	275	–	–	–	137,50	275,00
19	3,4	901,00	265	–	–	–	901,00	265,00
20	3,5	1.561,00	446	–	–	–	1.561,00	446
Ελάχιστο	0,5	137,50	265	–	–	–	137,50	265,00
Μέγιστο	11	6.468,00	677	–	–	–	6.468,00	677,00
Μέσος όρος	3,4	1.791,33	509	–	–	–	1.791,33	509,30

(*) Στοιχεία της έρευνας

6.10. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας ηλιάνθου

Τέλος, τα Οικονομικά Στοιχεία της καλλιέργεια ηλιάνθου αποτυπώνονται στον πίνακα 6.13. Διακρίνεται ότι ο μέσος όρος του ακαθάριστου κέρδους διαμορφώνεται στα 1058 ευρώ ανά εκτάριο, ενώ ο μέσος όρος μεταξύ της ελαχίστης και μεγίστης τιμής του δείγματος κυμαίνεται από 725 έως 1058 ευρώ ανά εκτάριο αντίστοιχα.

Πίνακας 6.13. Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας ηλιάνθου στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστο κέρδος							
		Καλλιεργητικές δαπάνες		Ακαθάριστη πρόσοδο		Λοιπά έσοδα(**)		Επιχειρηματικό κέρδος ή ζημία	
		(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)
1	3,14	2.520,00	802,55	3.761,94	1.198,07	1.591,98	507,00	2.833,92	902,52
2	3,9	3.750,00	961,54	4.863,28	1.246,99	2.386,80	612,00	3.500,08	897,46
3	3,85	2.875,00	746,75	5.250,18	1.363,68	2.429,35	631,00	4.804,53	1.247,93
4	3,7	2.600,00	702,70	5.374,20	1.452,49	2.282,90	617,00	5.057,10	1.366,78
5	3,85	3.275,00	850,65	5.580,90	1.449,58	1.547,70	402,00	3.853,60	1.000,94
6	2,8	1.960,00	700,00	3.843,56	1.372,70	1.428,00	510,00	3.311,56	1.182,70
7	5,3	4.790,00	903,77	7.059,60	1.332,00	2.994,50	565,00	5.264,10	993,23
8	2,8	2.260,00	807,14	3.679,26	1.314,02	1.428,00	510,00	2.847,26	1.016,88
9	6,9	5.020,00	727,54	9.425,52	1.366,02	2.794,50	405,00	7.200,02	1.043,48
10	2	1.410,00	705,00	2.563,08	1.281,54	1.354,00	677,00	2.507,08	1.253,54
11	3,65	3.480,00	953,42	4.960,80	1.359,12	2.376,15	651,00	3.856,95	1.056,70
12	11	7.440,00	676,36	16.494,66	1.499,51	6.468,00	588,00	15.522,66	1.411,15
13	1	790,00	790,00	1.333,48	1.333,48	531,00	531,00	1.074,48	1.074,48
14	3	2.260,00	753,33	4.314,20	1.438,07	1.578,00	526,00	3.632,20	1.210,73
15	1,9	1.630,00	857,89	2.521,74	1.327,23	881,60	464,00	1.773,34	933,34
16	0,7	545,00	778,57	950,82	1.358,31	351,40	502,00	757,22	1.081,74
17	1,6	1.340,00	837,50	1.843,34	1.152,09	803,20	502,00	1.306,54	816,59
18	0,5	395,00	790,00	620,10	1.240,20	137,50	275,00	362,60	725,20
19	3,4	2.745,00	807,35	4.836,78	1.422,58	901,00	265,00	2.992,78	880,23
20	3,5	2.785,00	795,71	4.960,80	1.417,37	1.561,00	446,00	3.736,80	1.067,66
Ελάχιστο	0,5	395,00	676,36	620,10	1.152,09	137,50	265,00	362,60	725,20
Μέγιστο	11	7.440,00	961,54	16.494,66	1.499,51	6.468,00	677,00	15.522,66	1.411,15
Μέσος όρος	3,4	2.693,50	797,39	4.711,91	1.346,25	1.791,33	509,30	3.809,74	1.058,16

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Το σύνολο της αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης, της συνδεδεμένης ενίσχυσης, των αγρ/κών μέτρων και άλλων μορφών εσόδων που προσμετρούνται στις επιδοτήσεις

6.11. Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας

Οι συνολικές καλλιεργητικές δαπάνες της βιομηχανικής τομάτας σύμφωνα με το δείγμα (πίνακας 6.14) κυμαίνονται από 4271 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 6188 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως του 5578 ευρώ ανά εκτάριο. Στις συνολικές καλλιεργητικές δαπάνες το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνουν η Ξ.Μ.Ε. με μέσους όρους (46,8%), το κόστος των φυτών (16,3%) και το κόστος των λιπασμάτων (10,8%).

Ακολουθούν οι δαπάνες του ηλεκτρικού ρεύματος με (8,7%), του πετρελαίου με (5,6%), των μυκητοκτόνων με (3,3%), των εντομοκτόνων με (2,6%) ενώ λιγότερης οικονομικής σημασίας εμφανίζονται οι δαπάνες των ζιζανιοκτόνων με (1,1%), και των εντομοκτόνων με (2,6%). Όσον αφορά στο κόστος του ενοικίου είναι σημαντικό να τονισθεί ότι δώδεκα από τις συνολικά γεωργικές εκμεταλλεύσεις του δείγματος έκαναν χρήση ενοικίασης γεωργικής γης με μέγιστες τιμές που φθάνουν τα 600 ευρώ ανά εκτάριο.

6.12. Ακαθάριστη πρόσοδος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας

Στο πίνακα 6.15 παρουσιάζονται οι ακαθάριστες πρόσοδοι του δείγματος της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας. Αναφορικά με τη καλλιέργεια της βιομηχανικής τομάτας, παρατηρείται ότι η ακαθάριστη πρόσοδος του δείγματος κυμαίνεται στο σύνολό του από 38160 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 62752 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως του 47027 ευρώ ανά εκτάριο.

Η μέση απόδοση του δείγματος διαμορφώνεται στους 60,6 τόνους ανά εκτάριο, ενώ η μέση τιμή πώλησης στα 732 ευρώ ανά τόνο. Σημειώνεται ότι στο σύνολο της ακαθάριστης προσόδου ενσωματώθηκε και η επιστροφή φόρου που αντιστοιχεί στο 6%.

Πίνακας 6.14. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013) (*)

[illegible]

(*) Στοιχεία της έρευνας

Πίνακας 6.15. Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστη πρόσοδο			Σύνολο (**) (€)	ΣΥΝΟΛΟ (€)/(εκτ.)
		Απόδοση		Μέση τιμή πώλησης		
		(τον.)	(τον.)/(εκτ.)	(€/τον.)		
1	3	150,0	50,0	72	11.448,00	3.816,00
2	5,2	270,4	52,0	72	20.636,93	3.968,64
3	8,5	425,0	50,0	72	32.436,00	3.816,00
4	11	583,0	53,0	72	44.494,56	4.044,96
5	4	212,0	53,0	72	16.179,84	4.044,96
6	6,3	333,9	53,0	73	25.837,18	4.101,14
7	2,50	137,5	55,0	73	10.639,75	4.255,90
8	8,5	484,5	57,0	73	37.490,61	4.410,66
9	9,2	478,4	52,0	75	38.032,80	4.134,00
10	4	240,0	60,0	75	19.080,00	4.770,00
11	5,7	370,5	65,0	72	28.276,56	4.960,80
12	1,8	126,0	70,0	75	10.017,00	5.565,00
13	6	396,0	66,0	74	31.062,24	5.177,04
14	2,3	170,2	74,0	74	13.350,49	5.804,56
15	3,6	280,8	78,0	73	21.728,30	6.035,64
16	2	160,0	80,0	74	12.550,40	6.275,20
17	7	385,0	55,0	74	30.199,40	4.314,20
18	5	290,0	58,0	73	22.440,20	4.488,04
19	3,5	210,0	60,0	72	16.027,20	4.579,20
20	3,8	269,8	71,0	73	20.877,12	5.493,98
Ελάχιστο	1,8	126	50	72	10.017,00	3.816,00
Μέγιστο	11	583	80	75	44.494,56	6.275,20
Μέσος όρος	5,1	298,7	60,6	73	23.140,23	4.702,80

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Στο "Σύνολο" συμπεριλαμβάνεται και η επιστροφή φόρου (6%).

Στον πίνακα 6.16, παρουσιάζονται οι επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του δείγματος. Παρατηρείται ότι η αποσυνδεδεμένη ενίσχυση εμφανίζει τις υψηλότερες μοναδιαίες αξίες ανά εκτάριο συγκριτικά των υπολοίπων καλλιεργειών υπό εξέταση, οι οποίες κυμαίνονται από 979 έως 2402 ευρώ ανά εκτάριο παρουσιάζοντας μέση τιμή του δείγματος στα 1625 ευρώ ανά εκτάριο. Όσον αφορά δε στα συμπληρωματικά μέτρα ενίσχυσης, επτά από τις είκοσι γεωργικές εκμεταλλεύσεις έκαναν χρήση των αγροπεριβαλλοντικών μέτρων της δράσης 2.1 «Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών», το ύψος της ενίσχυσης των

οποίων υπολογίζεται στα 600 ευρώ ανά εκτάριο. Οι γεωργικές επιδοτήσεις της βιομηχανικής τομάτας στο σύνολο τους κυμαίνονται από 700 ευρώ (ελάχιστη τιμή) έως και 3000 ευρώ (μέγιστη τιμή).

Πίνακας 6.16. Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κός εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Επιδοτήσεις							
		Αποσυνδεδεμένη (Τσεκ)		Συνδεδεμένη	Αγρ/κά Μέτρα		Άλλο	Σύνολο	ΣΥΝΟΛΟ
		(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)	(€)/(εκτ.)
1	3	3.248,97	1.083	–	0	0	–	2.100,00	700,00
2	5,2	5.529,37	1.063	–	0	0	–	4.160,00	800,00
3	8,5	8.323,63	979	–	0	0	–	6.800,00	800,00
4	11	16.712,85	1.519	–	0	0	–	8.800,00	800,00
5	4	4.040,92	1.010	–	2.400,00	600	–	6.440,92	1.610,23
6	6,3	6.746,36	1.071	–	0	0	–	5.400,00	857,14
7	2,5	5.280,95	2.112	–	0	0	–	1.875,00	750,00
8	8,5	12.401,16	1.459	–	0	0	–	6.400,00	752,94
9	9,2	21.932,98	2.384	–	0	0	–	7.000,00	760,87
10	4	5.458,68	1.365	–	2.400,00	600	–	7.858,68	1.964,67
11	5,7	12.056,98	2.115	–	3.420,00	600	–	15.476,98	2.715,26
12	1,8	3.597,44	1.999	–	1.080,00	600	–	4.677,44	2.598,58
13	6	9.709,38	1.618	–	0	0	–	5.500,00	916,67
14	2,3	4.964,69	2.159	–	1.380,00	600	–	6.344,69	2.758,56
15	3,6	3.969,90	1.103	–	2.160,00	600	–	6.129,90	1.702,75
16	2	1.960,24	980	–	0	0	–	2.000,00	1.000,00
17	7	16.591,33	2.370	–	0	0	–	6.000,00	857,14
18	5	7.453,30	1.491	–	0	0	–	4.500,00	900,00
19	3,5	7.782,29	2.224	–	0	0	–	3.000,00	857,14
20	3,8	9.127,68	2.402	–	2.280,00	600	–	11.407,68	3.002,02
Ελάχιστο	1,8	1.960,24	979,25	–	0,00	0,00	–	1.875,00	700,00
Μέγιστο	11	21.932,98	2.402,02	–	3.420,00	600,00	–	15.476,98	3.002,02
Μέσος όρος	5,1	8.344,45	1.625,30	–	756,00	210,00	–	6.093,56	1.355,20

(*) Στοιχεία της έρευνας

6.13. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας

Σύμφωνα με τα Οικονομικά Στοιχεία του ακαθάριστου κέρδους της βιομηχανικής τομάτας του πίνακα 6.17 διακρίνεται ότι οι μισές γεωργικές εκμεταλλεύσεις ήτοι το 50% του δείγματος παρουσιάζουν ζημία.

Συγκεκριμένα, σημαντική ζημία υπέστη η 1^η γεωργική εκμετάλλευση με (-1632 ευρώ ανά εκτάριο) και ακολουθούν η 2^η, η 3^η, η 18^η, η 19^η η 17^η η 6^η με ποσά ζημίας ανά εκτάριο (-971 ευρώ), (-954 ευρώ), (-776 ευρώ), (-752 ευρώ), (-578 ευρώ) και (-406 ευρώ) αντίστοιχα. Η 4^η, η 7^η και η 8^η εμφανίζουν ζημίες που κυμαίνονται από (-180) ευρώ έως (-289) ευρώ ανά εκτάριο.

Αντίθετα θετικό και ανοδικό πρόσημο ακαθάριστου κέρδους παρουσιάζεται στη 14^η γεωργική εκμετάλλευση ξεπερνώντας κατά λίγο τα (+3000) ευρώ ανά εκτάριο. Αξίζει να διατυπωθεί ότι η συγκεκριμένη γεωργική εκμετάλλευση εμφανίζεται να έχει υψηλή παραγωγή αλλά και λοιπά – συμπληρωματικά έσοδα της τάξεως των 2758 ευρώ ανά εκτάριο εκ των οποίων τα 2159 ευρώ προέρχονται από την υψηλή μοναδιαία αξία της αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης και τα υπόλοιπα 600 ευρώ από την ένταξη της εκμετάλλευσης σε συμπληρωματική πηγή ενίσχυσης των αγροπεριβαλλοντικών μέτρων. Ακολουθούν η 12^η, η 20^η, 11^η, και η 15^η γεωργική εκμετάλλευση με ποσά των (+2652), (+2588), (+2172) και (+1907) ευρώ ανά εκτάριο αντίστοιχα.

Ο μέσος όρος του ακαθάριστου κέρδους του δείγματος διαμορφώνεται στα 479 ευρώ ανά εκτάριο μόνο, ενώ μεταξύ ελαχίστης και μεγίστης τιμής του δείγματος κυμαίνεται από -1632 και 3023 ευρώ ανά εκτάριο αντίστοιχα. Η εκταρική απόδοση των γεωργικών προϊόντων σε συνδυασμό με την τιμή πώλησης τους καθώς και με υψηλές εκταρικές μοναδιαίες αξίες αλλά και με αγροπεριβαλλοντικά μέτρα ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος παίζουν σαφέστατα κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της παραγωγής και κατ' επέκταση στη διαμόρφωση του οικονομικού αποτελέσματος (κέρδους ή ζημίας).

Αναφορικά με την καλλιέργεια της βιομηχανικής τομάτας, όταν οι αποδόσεις ξεπερνούν τους 80 – 85 τόνους ανά εκτάριο και σε συνδυασμό με μια ικανοποιητική τιμή πώλησης του παραγόμενου προϊόντος στις βιομηχανίες μπορεί να επιτευχθεί σημαντικό κέρδος.

Πίνακας 6.17. Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας βιομηχανικής τομάτας στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστο κέρδος							
		Καλλιεργητικές δαπάνες		Ακαθάριστη πρόσοδο		Λοιπά έσοδα(**)		Επιχειρηματικό κέρδος ή ζημία	
		(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)
1	3	18.445,00	6.148,33	11.448,00	3.816,00	2.100,00	700,00	-4.897,00	-1.632,33
2	5,2	29.850,00	5.740,38	20.636,93	3.968,64	4.160,00	800,00	-5.053,07	-971,74
3	8,5	47.350,00	5.570,59	32.436,00	3.816,00	6.800,00	800,00	-8.114,00	-954,59
4	11	55.890,00	5.080,91	44.494,56	4.044,96	8.800,00	800,00	-2.595,44	-235,95
5	4	19.510,00	4.877,50	16.179,84	4.044,96	6.440,92	1.610,23	3.110,76	777,69
6	6,3	33.800,00	5.365,08	25.837,18	4.101,14	5.400,00	857,14	-2.562,82	-406,80
7	2,5	12.970,00	5.188,00	10.639,75	4.255,90	1.875,00	750,00	-455,25	-182,10
8	8,5	46.350,00	5.452,94	37.490,61	4.410,66	6.400,00	752,94	-2.459,39	-289,34
9	9,2	43.440,00	4.721,74	38.032,80	4.134,00	7.000,00	760,87	1.592,80	173,13
10	4	22.130,00	5.532,50	19.080,00	4.770,00	7.858,68	1.964,67	4.808,68	1.202,17
11	5,7	31.370,00	5.503,51	28.276,56	4.960,80	15.476,98	2.715,26	12.383,54	2.172,55
12	1,8	9.920,00	5.511,11	10.017,00	5.565,00	4.677,44	2.598,58	4.774,44	2.652,47
13	6	34.500,00	5.750,00	31.062,24	5.177,04	5.500,00	916,67	2.062,24	343,71
14	2,3	12.740,00	5.539,13	13.350,49	5.804,56	6.344,69	2.758,56	6.955,18	3.023,99
15	3,6	20.990,00	5.830,56	21.728,30	6.035,64	6.129,90	1.702,75	6.868,20	1.907,83
16	2	11.500,00	5.750,00	12.550,40	6.275,20	2.000,00	1.000,00	3.050,40	1.525,20
17	7	40.250,00	5.750,00	30.199,40	4.314,20	6.000,00	857,14	-4.050,60	-578,66
18	5	30.820,00	6.164,00	22.440,20	4.488,04	4.500,00	900,00	-3.879,80	-775,96
19	3,5	21.660,00	6.188,57	16.027,20	4.579,20	3.000,00	857,14	-2.632,80	-752,23
20	3,8	22.450,00	5.907,89	20.877,12	5.493,98	11.407,68	3.002,02	9.834,80	2.588,11
Ελάχιστο	1,8	9.920,00	4.721,74	10.017,00	3.816,00	1.875,00	700,00	-8.114,00	-1.632,33
Μέγιστο	11	55.890,00	6.188,57	44.494,56	6.275,20	15.476,98	3.002,02	12.383,54	3.023,99
Μέσος όρος	5,1	28.296,75	5.578,64	23.140,23	4.702,80	6.093,56	1.355,20	937,04	479,36

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Το σύνολο της αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης, της συνδεδεμένης ενίσχυσης, των αγρ/κών μέτρων και άλλων μορφών εσόδων που προσμετρούνται στις επιδοτήσεις.

6.14. Καλλιεργητικές δαπάνες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας μηδικής

Οι καλλιεργητικές δαπάνες της μηδικής αποτυπώνονται στον πίνακα 6.18. Αποτελούνται από τους σπόρους, από τα λιπάσματα, τα ζιζανιοκτόνα, το ηλεκτρικό ρεύμα, το πετρέλαιο, την ενοικίαση αγρού και τη Ξ.Α.Ε.. Πέντε γεωργικές εκμεταλλεύσεις εμφανίζουν κόστος αγοράς πολλαπλασιαστικού υλικού ενώ οι υπόλοιπες εκμεταλλεύσεις του δείγματος ήταν στον δεύτερο και τρίτο χρόνο του βιολογικού τους κύκλο ως πολυετή καλλιέργεια.

Συνεπώς, το κόστος αγοράς σπόρου κυμαίνεται στα 303 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή). Ο μέσος όρος του κόστους των λιπασμάτων διαμορφώνεται περίπου στα 235 ευρώ ανά εκτάριο ποσοστό που αναλογεί στο 12,1% της συνολικής δαπάνης. Το κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος εμφανίζεται αρκετά υψηλό καλύπτοντας το 24,3% της συνολικής δαπάνης. Επίσης, σημαντικές δαπάνες εμφανίζουν το κόστος του πετρελαίου με μέγιστη τιμή στα 283 ευρώ ανά εκτάριο (ποσοστό 14%), το κόστος του ενοικίου με μέγιστο ποσοστό (35,7%) και τιμή στα 750 ευρώ ανά εκτάριο και η Ξ.Α.Ε. έχοντας ένα μέσο όρο του δείγματος της τάξεως του 11,7% της συνολικής δαπάνης. Ασήμαντο σχετικά κόστος παρουσιάζεται η δαπάνη των ζιζανιοκτόνων με μέσο όρο στο (0,7%).

Συμπερασματικά, παρατηρείται ότι το κόστος των καλλιεργητικών δαπανών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της μηδικής κυμαίνεται στο σύνολό του από 1544 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 3127 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως του 1973 ευρώ ανά εκτάριο.

6.15. Ακαθάριστη πρόσδοδος και επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας μηδικής

Στο πίνακα 6.19 παρουσιάζονται οι ακαθάριστες πρόσδοδοι του δείγματος της μηδικής. Παρατηρείται ότι η ακαθάριστη πρόσδοδος των υπό εξέταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας μηδικής κυμαίνεται στο σύνολό του από 2575 ευρώ ανά εκτάριο (ελάχιστη τιμή) έως 4542 ευρώ ανά εκτάριο (μέγιστη τιμή) παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο της τάξεως του 3689 ευρώ ανά εκτάριο. Η μέση απόδοση του δείγματος διαμορφώνεται στους 3,1 τόνους ανά εκτάριο ενώ ο μέσος όρος κοπής στους έξι. Η μέση τιμή πώλησης διαμορφώνεται στα 189 ευρώ ανά τόνο. Σημειώνεται ότι στο σύνολο της ακαθάριστης προσόδου ενσωματώθηκε και η επιστροφή φόρου που αντιστοιχεί στο 6%.

Στον παρακάτω πίνακα 6.20 παρουσιάζονται οι επιδοτήσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του δείγματος. Παρατηρείται ότι η βασική – αποσυνδεδεμένη ενίσχυση κυμαίνεται από 455 ευρώ έως 900 ευρώ ανά εκτάριο παρουσιάζοντας μέση τιμή στα 702 ευρώ ανά εκτάριο. Οι γεωργικές επιδοτήσεις εμφανίζονται χαμηλές αλλά περισσότερο υψηλές από αυτές της καλλιέργειας ηλιάνθου διαμορφώνοντας τες στα 701 ευρώ ανά εκτάριο (μέσος όρος του δείγματος).

Πίνακας 6.18. Υπολογισμός καλλιεργητικών δαπανών καλλιέργειας μηδικής στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013) (*)

Γεω/έξ αμ/ας (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Σπόροι/Φυτά				Λιπάσματα				Ζιζανιοκτόνα				Εντομοκτόνα				Μοσχακτόνα				Φυτορρυθμιστικές ουσίες				Ηλεκτρικό ρεύμα				Πετρέλαιο				Ενοίκιο				Ξ.Α.Ε.				Ξ.Μ.Ε.		ΣΥΝΟΛΟ (€)/(εκτ.)
		Ποσότητα/Φυτά		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία		Ποσότητα		Αξία								
		(γλγ.)/Αρ. φυτών		(€)	%	(γλγ.)/ (Δ.τ.)		(€)	%	(γλγ.)/ (Δ.τ.)		(€)	%	(γλγ.)/ (Δ.τ.)		(€)	%	(γλγ.)/ (Δ.τ.)		(€)	%	(γλγ.)/ (Δ.τ.)		(€)	%	(γλγ.)/ (Δ.τ.)		(€)	%	(γλγ.)/ (Δ.τ.)		(€)	%	(γλγ.)/ (Δ.τ.)		(€)	%							
1	5	200	160,00	7,6	1.250/12	240,00	11,4	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	190,00	9,0	370	100,00	4,8	5	750,00	35,7	20	240,00	11,4	-	-	2.100,00								
2	3,3	150	303,03	9,7	1.300	284,85	9,1	24	130,30	4,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	393,94	12,6	200	90,91	2,9	3,3	606,06	19,4	25	227,27	7,3	-	-	3.127,27								
3	3,8	150	263,16	10,2	2.300	368,42	14,3	28	131,58	5,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	394,74	15,4	260	97,37	3,8	0	0,00	0,0	30	236,84	9,2	-	-	2.571,05								
4	4,5	140	222,22	9,4	2.000	244,44	10,4	27	48,89	2,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	511,11	21,7	300	88,89	3,8	1	111,11	4,7	30	200,00	8,5	-	-	2.360,00								
5	6	240	283,33	12,5	2.700	290,00	11,0	36	50,00	2,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500,00	22,1	1.200	283,33	12,5	2,6	216,67	9,6	25	290,00	11,0	-	-	2.266,67								
6	2,2	0	0,00	0,0	900	204,55	11,7	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500,00	28,5	40	27,27	1,6	0	0,00	0,0	7	204,55	11,7	-	-	1.754,55								
7	3,4	0	0,00	0,0	1.200	191,18	12,0	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500,00	31,5	70	29,41	1,9	0	0,00	0,0	15	220,59	13,9	-	-	1.588,24								
8	2	0	0,00	0,0	800	200,00	10,3	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500,00	25,7	60	45,00	2,3	0,8	200,00	10,3	5	190,00	7,7	-	-	1.945,00								
9	5,7	0	0,00	0,0	2.300	245,61	15,5	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	526,32	33,1	680	166,67	10,5	0	0,00	0,0	25	263,16	16,6	-	-	1.587,72								
10	4,4	0	0,00	0,0	1.800	290,00	13,1	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	409,09	21,4	100	45,45	2,4	0	0,00	0,0	30	409,09	21,4	-	-	1.909,09								
11	5,8	0	0,00	0,0	2.300	206,90	12,9	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500,00	31,2	1.000	224,14	14,0	0	0,00	0,0	25	258,62	16,1	-	-	1.603,45								
12	3,5	0	0,00	0,0	1.400	285,71	14,5	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	485,71	24,6	100	42,86	2,2	0	0,00	0,0	17	242,86	12,3	-	-	1.971,43								
13	1,8	0	0,00	0,0	700	277,78	18,0	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	388,89	25,2	50	44,44	2,9	0	0,00	0,0	10	277,78	18,0	-	-	1.544,44								
14	4,5	0	0,00	0,0	1.800	200,00	10,0	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	511,11	25,6	130	40,00	2,0	3,2	133,33	6,7	18	200,00	10,0	-	-	1.995,56								
15	5,5	0	0,00	0,0	2.200	200,00	11,0	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	454,55	25,0	160	40,00	2,2	2	181,82	10,0	2	181,82	10,0	-	-	1.821,82								
16	6,8	0	0,00	0,0	1.400	102,94	5,9	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	544,12	31,1	200	41,18	2,4	0	0,00	0,0	15	132,35	7,6	-	-	1.747,06								
17	4,2	0	0,00	0,0	1.300	190,48	9,4	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	404,76	19,9	100	33,33	1,6	2	238,10	11,7	15	214,29	10,5	-	-	2.033,33								
18	2,5	0	0,00	0,0	1.000	280,00	14,6	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	520,00	27,1	75	40,00	2,1	1	200,00	10,4	10	200,00	10,4	-	-	1.920,00								
19	3	0	0,00	0,0	900	200,00	12,0	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500,00	30,1	90	43,33	2,6	0,5	83,33	5,0	10	166,67	10,0	-	-	1.660,00								
20	3,6	0	0,00	0,0	1.500	277,78	14,2	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500,00	25,5	70	27,78	1,4	1,8	290,00	12,8	15	208,33	10,6	-	-	1.958,33								
Ελάχιστο	1,8	0	0,00	0,0	700	102,94	5,9	0	0,00	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	190,00	9,0	40	27,27	1,4	0	0,00	0,0	2	132,35	7,3	-	-	1.544,00								
Μέγιστο	6,8	240	303,03	12,5	2.700/12	368,42	18,0	36	131,58	5,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	544,12	33,1	1.200	283,33	14,0	5	750,00	35,7	30	409,09	21,4	-	-	3.127,00								
Μέσος όρος	4,1	44	61,59	2,5	1.553/12	235,03	12,1	6	18,04	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	461,72	24,3	263	77,57	4,0	1	148,52	6,8	17	224,21	11,7	-	-	1.973,25								

(*) Στοιχεία της άνοιξης

Πίνακας 6.19. Υπολογισμός ακαθάριστης προσόδου της καλλιέργειας μηδικής στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστη πρόσδο				Σύνολο (**) (€)	ΣΥΝΟΛΟ (€)/(εκτ.)
		Απόδοση		Κοπές	Μέση τιμή πώλησης		
		(χλγ.)	(τον.)/(εκτ.)	(αρ.)	(€/χλγ.)		
1	5	16,2	3,2	5	200	17.172,00	3.434,40
2	3,3	10,7	3,2	7	170	13.496,98	4.089,99
3	3,8	9,2	2,4	7	160	10.922,24	2.874,27
4	4,5	12,2	2,7	7	180	16.294,32	3.620,96
5	6	18	3,0	7	190	25.376,40	4.229,40
6	2,2	6,6	3,0	7	200	9.794,40	4.452,00
7	3,4	10,2	3,0	6	200	12.974,40	3.816,00
8	2	6,7	3,4	6	190	8.096,28	4.048,14
9	5,7	17,1	3,0	6	200	21.751,20	3.816,00
10	4,4	13,2	3,0	6	200	16.790,40	3.816,00
11	5,8	17,4	3,0	6	180	19.919,52	3.434,40
12	3,5	12,6	3,6	6	180	14.424,48	4.121,28
13	1,8	5,6	3,1	6	180	6.410,88	3.561,60
14	4,5	13,5	3,0	6	190	16.313,40	3.625,20
15	5,5	19,8	3,6	5	200	20.988,00	3.816,00
16	6,8	25	3,7	6	190	30.210,00	4.442,65
17	4,2	15	3,6	6	200	19.080,00	4.542,86
18	2,5	6,8	2,7	5	200	7.208,00	2.883,20
19	3	8,1	2,7	5	180	7.727,40	2.575,80
20	3,6	10	2,7	5	180	9.349,20	2.597,00
Ελάχιστο	1,8	5,6	2,4	5	160	6.410,88	2.575,80
Μέγιστο	6,8	25	3,7	7	200	30.210,00	4.542,86
Μέσος όρος	4,1	12,7	3,1	6	189	15.214,98	3.689,86

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Στο "Σύνολο" περιλαμβάνεται και η επιστροφή φόρου (6%).

Πίνακας 6.20. Υπολογισμός επιδοτήσεων της καλλιέργειας μηδικής στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κός εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Επιδότησεις						ΣΥΝΟΛΟ (€)/(εκτ.)
		Αποσυνδεδεμένη (Τσεκ)		Συνδεδεμένη	Αγρ/κά Μέτρα	Άλλο	Σύνολο	
		(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)	(€)	(€)	
1	5	3.750,00	750	–	–	–	3.750,00	750,00
2	3,3	2.970,00	900	–	–	–	2.970,00	900,00
3	3,8	3.400,00	895	–	–	–	3.400,00	894,74
4	4,5	4.050,00	900	–	–	–	4.050,00	900,00
5	6	4.500,00	750	–	–	–	4.500,00	750,00
6	2,2	1.300,00	591	–	–	–	1.300,00	590,91
7	3,4	2.400,00	706	–	–	–	2.400,00	705,88
8	2	1.600,00	800	–	–	–	1.600,00	800,00
9	5,7	3.900,00	684	–	–	–	3.900,00	684,21
10	4,4	2.000,00	455	–	–	–	2.000,00	454,55
11	5,8	3.650,00	629	–	–	–	3.650,00	629,31
12	3,5	2.200,00	629	–	–	–	2.200,00	628,57
13	1,8	1.130,00	628	–	–	–	1.130,00	627,78
14	4,5	3.600,00	800	–	–	–	3.600,00	800,00
15	5,5	3.200,00	582	–	–	–	3.200,00	581,82
16	6,8	5.000,00	735	–	–	–	5.000,00	735,29
17	4,2	2.900,00	690	–	–	–	2.900,00	690,48
18	2,5	1.750,00	700	–	–	–	1.750,00	700,00
19	3	1.800,00	600	–	–	–	1.800,00	600,00
20	3,6	2.200,00	611	–	–	–	2.200,00	611,11
Ελάχιστο	1,8	1.130,00	455	–	–	–	1.130,00	454,55
Μέγιστο	6,8	5.000,00	900	–	–	–	5.000,00	900,00
Μέσος όρος	4,1	2.865,00	702	–	–	–	2.865,00	701,73

(*) Στοιχεία της έρευνας

6.16. Ακαθάριστο κέρδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της καλλιέργειας μηδικής

Όσον αφορά στα Οικονομικά Στοιχεία του ακαθάριστου κέρδους της μηδικής αυτά φαίνονται αναλυτικά στον πίνακα 6.21. Διακρίνεται ότι ο μέσος όρος του ακαθάριστου κέρδους διαμορφώνεται στα 2418 ευρώ ανά εκτάριο, ενώ ο μέσος όρος μεταξύ ελαχίστης και μέγιστης τιμής του δείγματος κυμαίνεται από 1197 έως 3430 ευρώ ανά εκτάριο αντίστοιχα.

Πίνακας 6.21. Υπολογισμός ακαθάριστου κέρδους της καλλιέργειας μηδικής στις υπό εξέταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις (2012-2013)(*)

Γεω/κές εκμ/εις (Αρ.)	Έκταση (εκτ.)	Ακαθάριστο κέρδος							
		Καλλιεργητικές δαπάνες		Ακαθάριστη πρόσοδο		Λοιπά έσοδα(**)		Επιχειρηματικό κέρδος ή ζημία	
		(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)	(€)	(€)/(εκτ.)
1	5	10.500,00	2.100,00	17.172,00	3.434,40	3.750,00	750,00	10.422,00	2.084,40
2	3,3	10.320,00	3.127,27	13.496,98	4.089,99	2.970,00	900,00	6.146,98	1.862,72
3	3,8	9.770,00	2.571,05	10.922,24	2.874,27	3.400,00	894,74	4.552,24	1.197,96
4	4,5	10.620,00	2.360,00	16.294,32	3.620,96	4.050,00	900,00	9.724,32	2.160,96
5	6	13.600,00	2.266,67	25.376,40	4.229,40	4.500,00	750,00	16.276,40	2.712,73
6	2,2	3.860,00	1.754,55	9.794,40	4.452,00	1.300,00	590,91	7.234,40	3.288,36
7	3,4	5.400,00	1.588,24	12.974,40	3.816,00	2.400,00	705,88	9.974,40	2.933,65
8	2	3.890,00	1.945,00	8.096,28	4.048,14	1.600,00	800,00	5.806,28	2.903,14
9	5,7	9.050,00	1.587,72	21.751,20	3.816,00	3.900,00	684,21	16.601,20	2.912,49
10	4,4	8.400,00	1.909,09	16.790,40	3.816,00	2.000,00	454,55	10.390,40	2.361,45
11	5,8	9.300,00	1.603,45	19.919,52	3.434,40	3.650,00	629,31	14.269,52	2.460,26
12	3,5	6.900,00	1.971,43	14.424,48	4.121,28	2.200,00	628,57	9.724,48	2.778,42
13	1,8	2.780,00	1.544,44	6.410,88	3.561,60	1.130,00	627,78	4.760,88	2.644,93
14	4,5	8.980,00	1.995,56	16.313,40	3.625,20	3.600,00	800,00	10.933,40	2.429,64
15	5,5	10.020,00	1.821,82	20.988,00	3.816,00	3.200,00	581,82	14.168,00	2.576,00
16	6,8	11.880,00	1.747,06	30.210,00	4.442,65	5.000,00	735,29	23.330,00	3.430,88
17	4,2	8.540,00	2.033,33	19.080,00	4.542,86	2.900,00	690,48	13.440,00	3.200,00
18	2,5	4.800,00	1.920,00	7.208,00	2.883,20	1.750,00	700,00	4.158,00	1.663,20
19	3	4.980,00	1.660,00	7.727,40	2.575,80	1.800,00	600,00	4.547,40	1.515,80
20	3,6	7.050,00	1.958,33	9.349,20	2.597,00	2.200,00	611,11	4.499,20	1.249,78
Ελάχιστο	1,8	2.780,00	1.544,44	6.410,88	2.575,80	1.130,00	454,55	4.158,00	1.197,96
Μέγιστο	6,8	13.600,00	3.127,27	30.210,00	4.542,86	5.000,00	900,00	23.330,00	3.430,88
Μέσος όρος	4,1	8.032,00	1.973,25	15.214,98	3.689,86	2.865,00	701,73	10.047,98	2.418,34

(*) Στοιχεία της έρευνας

(**) Το σύνολο της αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης, της συνδεδεμένης ενίσχυσης, των αγρ/κών μέτρων και άλλων μορφών εσόδων που προσμετρούνται στις επιδοτήσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.1. Συγκριτικά αποτελέσματα ενεργειακών και αντιπροσωπευτικών αροτραίων καλλιιεργειών στην Κεντρική Ελλάδα

Στους πίνακες 7.1 έως 7.4 παρουσιάζονται τα συγκριτικά αποτελέσματα της οικονομικής ανάλυσης των ενεργειακών και αντιπροσωπευτικών καλλιιεργειών.

Οι συνολικές καλλιιεργητικές δαπάνες των πέντε καλλιιεργειών υπό εξέταση του δείγματος (πίνακας 7.1) εμφανίζονται αρκετά υψηλότερες στη καλλιιεργεια βιομηχανικής τομάτας με ελάχιστες και μέγιστες τιμές να κυμαίνονται από 4721 έως 6188 ευρώ ανά εκτάριο διαμορφώνοντας ένα μέσο όρο του δείγματος στα 5578 ευρώ ανά εκτάριο. Υψηλές παρουσιάζονται και οι δαπάνες της μηδικής με μέσο όρο της τάξεως των 2000 ευρώ ανά εκτάριο περίπου, ενώ του αραβοσίτου και του βαμβακιού κυμαίνονται λίγο πολύ σε όμοια επίπεδα μέσου όρου κόστους καλλιιεργητικών δαπανών, στα 1664 και 1409 ευρώ ανά εκτάριο αντίστοιχα.

Σε χαμηλά επίπεδα διαμορφώνεται η καλλιιεργεια του ηλιάνθου συγκριτικά με τις προαναφερθείσες καλλιιεργειες υπό εξέταση παρουσιάζοντας ένα μέσο όρο μόλις των 800 ευρώ ανά εκτάριο.

Πίνακας 7.1. Συγκριτικά αποτελέσματα καλλιιεργητικών δαπανών των πέντε καλλιιεργειών υπό εξέταση (2012-2013)(*)

	Καλλιιεργητικές δαπάνες				
	(ευρώ)/(εκτ.)				
	Αραβόσιτος	Βαμβάκι	Ηλιάνθος	Βιομηχανική τομάτα	Μηδική
Ελάχιστο	1.160,00	1.037,13	676,37	4.721,74	1.544,00
Μέγιστο	2.034,20	2.165,54	961,54	6.188,57	3.127,00
Μέσος όρος	1.664,99	1.409,22	797,39	5.578,64	1.973,25

(*) Στοιχεία της έρευνας

Όσον αφορά στην ακαθάριστη πρόσοδο (πίνακας 8.2) του δείγματος, που είναι συνάρτηση της απόδοσης και της τιμής του προϊόντος εμφανίζεται υψηλότερη στη καλλιιεργεια της βιομηχανικής τομάτας με μέσο όρο στα 4702 ευρώ ανά εκτάριο, ακολουθώντας την καλλιιεργεια της μηδικής με περίπου 3700 ευρώ ανά εκτάριο, ενώ η καλλιιεργεια του αραβοσίτου και του βαμβακιού κυμαίνονται ισόποσα, ήτοι 2363

και 2425 αντίστοιχα. Η λιγότερη ακαθάριστη πρόσοδο εμφανίζεται στον ηλιάνθο με 1346 ευρώ ανά εκτάριο.

Πίνακας 7.2. Συγκριτικά αποτελέσματα ακαθάριστης προσόδου των πέντε καλλιεργειών υπό εξέταση (2012-2013)(*)

	Ακαθάριστη πρόσοδο				
	(ευρώ)/(εκτ.)				
	Αραβόσιτος	Βαμβάκι	Ηλιάνθος	Βιομηχανική τομάτα	Μηδική
Ελάχιστο	1.865,60	1.892,10	1.152,09	3.816,00	2.575,80
Μέγιστο	2.793,10	3.060,51	1.499,51	6.275,20	4.542,86
Μέσος όρος	2.363,78	2.425,81	1.346,25	4.702,80	3.689,86

(*) Στοιχεία της έρευνας

Στις επιδοτήσεις όπως φαίνεται στον πίνακα 7.3 γίνεται αμέσως αντιληπτό ότι η καλλιέργεια της βιομηχανικής τομάτας υπερέχει κατά πολύ από τις υπόλοιπες καλλιέργειες με μέγιστες τιμές του δείγματος στα 3000 ευρώ ανά εκτάριο. Όπως προαναφέρθηκε, η μέγιστη αυτή τιμή αποδίδεται στη μεγάλη μοναδιαία αξία ανά εκτάριο της αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης καθώς και για το πλήθος των εκμεταλλεύσεων που μετείχαν σε αγροπριβαλλοντικά μέτρα, το ύψος της ενίσχυσης της οποίας υπολογίζεται στα 600 ευρώ ανά εκτάριο.

Ακολουθεί η καλλιέργεια βαμβακιού με τιμές μέσου όρου στα 1715 ευρώ ανά εκτάριο, ο αραβόσιτος με 980, ενώ ο ηλιάνθος και η μηδική με 509 και 701 ευρώ ανά εκτάριο αντίστοιχα.

Πίνακας 7.3. Συγκριτικά αποτελέσματα επιδοτήσεων των πέντε καλλιεργειών υπό εξέταση (2012-2013)(*)

	Επιδοτήσεις				
	(ευρώ)/(εκτ.)				
	Αραβόσιτος	Βαμβάκι	Ηλιάνθος	Βιομηχανική τομάτα	Μηδική
Ελάχιστο	650,00	1.450,00	265,00	700,00	454,55
Μέγιστο	1.324,00	1.888,58	677,00	3.002,02	900,00
Μέσος όρος	980,19	1.715,90	509,30	1.355,20	701,73

(*) Στοιχεία της έρευνας

Τέλος, το ακαθάριστο κέρδος, που αποτελεί και το μέτρο σύγκρισης μεταξύ των καλλιεργειών παρουσιάζεται στον πίνακα 7.4. Η καλλιέργεια βαμβακιού εμφανίζεται να έχει το υψηλότερο ακαθάριστο κέρδος με ελάχιστη τιμή του δείγματος από 1642

έως 3701 ευρώ ανά εκτάριο, ενώ ο μέσος όρος διαμορφώνεται στα 2732 ευρώ ανά εκτάριο. Ακολουθεί η μηδική με μέσο όρο του δείγματος στα 2418 ευρώ ανά εκτάριο και κυμαίνοντας σε ελάχιστες και μέγιστες τιμές από περίπου 1200 ευρώ έως 3430 ευρώ ανά εκτάριο.

Η βιομηχανική τομάτα ενώ εμφανίζεται με μέγιστες τιμές αρκετά υψηλές και λίγο περισσότερο από 3000 ευρώ ανά εκτάριο – τιμή αρκετά κερδοφόρα - ωστόσο η ελάχιστη τιμή του δείγματος διαμορφώνεται αρνητικά με (-1632) ευρώ ανά εκτάριο. Η ακαθάριστη πρόσοδος του αραβοσίτου παρουσιάζεται με μέσο όρο της τάξεως των 1678 ευρώ ανά εκτάριο ενώ ο ηλίανθος με 1058 αντίστοιχα.

Πίνακας 7.4. Συγκριτικά αποτελέσματα ακαθάριστου κέρδους των πέντε καλλιεργειών υπό εξέταση (2012-2013)(*)

	Ακαθάριστο κέρδος				
	(ευρώ)/(εκτ.)				
	Αραβόσιτος	Βαμβάκι	Ηλίανθος	Βιομηχανική τομάτα	Μηδική
Ελάχιστο	968,30	1.642,03	725,20	-1.632,33	1.197,96
Μέγιστο	2.213,07	3.701,50	1.411,15	3.023,99	3.430,88
Μέσος όρος	1.678,98	2.732,66	1.058,16	479,36	2.418,34

(*) Στοιχεία της έρευνας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1. Συμπεράσματα

Αντικειμενικός στόχος της παρούσας διατριβής είναι η οικονομική ανάλυση ενεργειακών και αντιπροσωπευτικών αροτραίων καλλιεργειών στην Κεντρική Ελλάδα και μια πρώτη προσέγγιση ενδεικτικής σύγκρισης των ακαθάριστων κερδών των αντίστοιχων καλλιεργειών. Στα πλαίσια της διατριβής περιγράφονται τα κύρια τεχνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των καλλιεργειών: του αραβόσιτου, του βαμβακιού, του ηλίανθου, της βιομηχανικής τομάτας και της μηδικής ως πολυετές φυτό. Με τη μελέτη των αποτελεσμάτων της παραπάνω διερεύνησης εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα για την οικονομική ανάλυση ενεργειακών και αντιπροσωπευτικών αροτραίων καλλιεργειών στην περιοχή της Κεντρικής Ελλάδας.

Η παρούσα εργασία στηρίζεται στην εφαρμοσμένη έρευνα συνολικού δείγματος εκατόν (100) γεωργικών εκμεταλλεύσεων, εκ των οποίων είκοσι (20) για κάθε καλλιέργεια υπό εξέταση. Η ύπαρξη των οικονομικών αποτελεσμάτων – ακαθάριστου κέρδους – μας επιτρέπει μια ενδεικτική σύγκριση των ενεργειακών και αντιπροσωπευτικών καλλιεργειών για την περιοχή εξέτασης. Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι οι αντιπροσωπευτικές καλλιέργειες πλεονεκτούν έναντι της μίας ενεργειακής καλλιέργειας όπως ο ηλίανθος με εξαίρεση τη καλλιέργεια της βιομηχανικής τομάτας όπου και κατατάσσεται στη τελευταία θέση του δείγματος. Συγκεκριμένα όπως προαναφέρθηκε το ακαθάριστο κέρδος του βαμβακιού κατέχει τον υψηλότερο μέσο όρο με 2732 ευρώ ανά εκτάριο, ακολουθεί η καλλιέργεια της μηδικής με 2418, ο αραβόσιτος με 1678 ευρώ ανά εκτάριο.

Εξίσου σημαντικό να αναφερθεί είναι η περίπτωση της βιομηχανικής τομάτας που παρουσιάζει τεράστιες αυξομειώσεις μεταξύ ελαχίστης και μεγίστης τιμής γεγονός που σημαίνει σε ένα θετικό και ικανοποιητικό ακαθάριστο κέρδος καθώς και σε μεγάλη ζημία.

8.2. Προτάσεις

Αυτή η εργασία αποτελεί μια βάση για μελλοντική επαναξιολόγηση της βιωσιμότητας των συγκεκριμένων καλλιεργειών υπό εξέταση όταν οριστικοποιηθούν

τα ύψη των αποσυνδεδεμένων ενισχύσεων στο πλαίσιο της Νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της προγραμματικής περιόδου (2015–2020). Συνεπώς, μπορεί να πραγματοποιηθεί, στα επόμενα χρόνια με τη χρήση δειγμάτων. Με τον τρόπο αυτό θα αναδειχθούν και θα μελετηθούν περαιτέρω ενδεχόμενες οικονομικές διαφορές που παρατηρούνται στην παρούσα έρευνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Παχάκη Κ. (2006), «Η Ελληνική Γεωργία Ενώπιον των Νέων Συνθηκών και Θεσμικού Πλαισίου», Εκθέσεις 46, ΚΕΠΕ, σελ. 30-31.
- Ευαγγελοδήμου Δ. 2009. Ποια γεωργία θέλουμε στην Ελλάδα;
- Βακάκης Φ. (2009). «Η Μελλοντική Εικόνα της Ελληνικής Γεωργίας».
- Alpha Bank (2009), Οικονομικό Δελτίο: «Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα: Επιδοτήσεις και παροχές αντί για αξιοποίηση των συγκριτικών μας πλεονεκτημάτων».
- Κοκκίδης Στυλιανός, Προϊστάμενος Τμήματος Αγροτικής Στατιστικής - Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και τροφίμων (Υπ.Α.Α.Τ.). Στατιστικά στοιχεία Φυτικής Παραγωγής – έτη: 2011 – 2012. Προσωπική επικοινωνία.
- Παπαγεωργίου Κ. & Σπάθης Π. (2000). «Αγροτική Πολιτική», Εκδόσεις Στοχαστής, Αθήνα (2000)
- Μάρδας Δ. (2005), «Από την ΕΟΚ στην ΕΕ», «Από την ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς έως την πολιτική Ενοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου», Εκδόσεις Ζυγός, Θεσσαλονίκη (2005).
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 του Συμβουλίου της 29^{ης} Σεπτεμβρίου 2003 για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 2019/93, (ΕΚ) αριθ. 1452/2001, (ΕΚ) αριθ. 1453/2001, (ΕΚ) αριθ. 1454/2001, (ΕΚ) αριθ. 1868/94, (ΕΚ)αριθ. 1251/1999, (ΕΚ) αριθ. 1254/1999, (ΕΚ) αριθ. 1673/2000, (ΕΟΚ) αριθ. 2358/71 και (ΕΚ) αριθ. 2529/2001.
- Πέζαρος Δ. Παύλος, 2008, «Ελληνική Γεωργία και Αγροτική Πολιτική», Κεφάλαιο με τίτλο «Η τελευταία μεταρρύθμιση της ΚΑΠ και η εφαρμογή της στην Ελλάδα: θεσμικές και πολιτικές διαστάσεις», σελ.: 27-50, Κρίμπας Κ, και Λουλούδης Λ. (Επιμ.) Έκδοση Ακαδημίας Αθηνών.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου της 19^{ης} Ιανουαρίου 2009 σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005, (ΕΚ) αριθ. 247/2006, (ΕΚ) αριθ. 378/2007, (ΕΚ) αριθ. και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003.

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, του Συμβουλίου της 21^{ης} Μαΐου 1992 «Διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας».

Οδηγία 2009/147/ΕΚ, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30^{ης} Νοεμβρίου 2009 «Περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών».

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), “Γεωργική Στατιστική της Ελλάδος”, “στοιχεία 1988 – 2010”.

ΞΕΝΗ

European Parliament. The CAP in the Multiannual Financial Framework 2014/2020.

European Commission, Agricultural Policy Perspectives Briefs. Brief n° 1 rev, January 2011,

European Commission, Agriculture in EU, Statistical and Economic Information, Report 2010, March 2011.

European Commission, 2010, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. «The CAP towards 2020: Meeting the food, natural resources and territorial challenges of the future», COM(2010) 672/5, Brussels.

European Commission, 2011, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing rules for direct payment to farmers under support schemes within the framework of the common agricultural policy, COM(2011) 625/3, Brussels.

Matthews A., 2011, “Post – 2013 EU Common Agricultural Policy, Trade and Development, A Review of Legislative Proposals”, International Centre for Trade and Sustainable Development.

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Statistical Yearbook, “Area Hectares, Productions”.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/Works/CAP_Evolution&Perspectives_March_2011_GR.pdf

http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/Works/Polyzou_CAP.pdf

http://ec.europa.eu/agriculture/publi/app-briefs/01_en.pdf

FAO (<http://faostat.fao.org/>)

ΕΛ.ΣΤΑΤ (<http://www.statistics.gr/>)

EUROSTAT (<http://ec.europa.eu/eurostat/>)

ABSTRACT

The purpose of this thesis is the economic analysis of energy crops and representative arable crops in Central Greece, so as at the end of the thesis to discuss and compare the thriftiness and the viability of these crops in the area of research. For that matter the profit or the damage of the each respective producer is being used for each one of the parcels that are under examination.

For the calculation of the profit of the damage the subsidies are included, in the way they are being laid down from the application of the Common Agricultural Policy of the period 2007 to 2013, as well as the expenses (fertilizers, herbicides, insecticides, plant regulator substances, fungicides, oil, rent, wages, other mechanic labour etc.). Thus, it appears the cost of production for every agricultural holding, that in comparison with the gross revenue of the producer, it shows if and whether the crop is viable.

This thesis consists of eight chapters. In the first chapter some general data are presented about the agricultural economy of Greece and especially about the agriculture products and agricultural holdings, with simultaneous presentation of the used agricultural land.

In the second chapter the adoption of common agricultural policy is being presented and the timeless reforms of this policy till today. In the third chapter a historical throwback is being made of the cultivated areas and production throughout the world for the last 50 years, the percentages of their allocation and also the timeless evolution of the main countries that produce crops like: maize, cotton and sunflower.

It is pointed out, that for the crops of processed tomato and alfalfa often referred as “Lucerne” there were no available data from the FAO, so that the historical throwback of the cultivated areas and production and the percentages of their position and their evolution, through the years of the most significant countries to be limited to the aforementioned crops under evaluation.

Subsequently, in the fourth chapter, is being presented the current situation of the crops under consideration in the Greek area and the Central Greece (involving the district of Thessaly and the district of Central Greece).

In the fifth chapter, the methodology of the research is being presented, which consists of the techniques for the collection of the facts. The questionnaire in which the facts were based is presented in annex I. In the sixth chapter the results of the

empirical research are reflected for every crop individually and the analytical segregation of the costs of cultivation, of the revenue, of the subsidies and of the gross profit, while in the seventh chapter a confrontation of the comparative results of the research is being made.

In the end, in the eight chapter the conclusions of the research are given as well as proposals concerning the political management of the agricultural land for the new common agricultural policy of 2015 -2020.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

**Για την καταγραφή στοιχείων κόστους παραγωγής γεωργικών
εκμεταλλεύσεων των καλλιεργειών: Αραβόσιτου, Βαμβακιού, Βιομηχανικής
τομάτας, Ηλιάνθου και Μηδικής.**

Το παρόν ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε με σκοπό την πραγματοποίηση έρευνας στο πλαίσιο μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (ΜΔΕ) που εκπονείται στη Σχολή Γεωπονικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας του τμήματος Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος. Η συμμετοχή σας θα βοηθήσει στη συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων για τη διεξαγωγή και ολοκλήρωση της έρευνας. Συνεπώς θα θέλαμε να απαντήσετε με σαφήνεια, ακρίβεια και ειλικρίνεια στα παρακάτω ερωτήματα. Οι απαντήσεις σας θα μείνουν εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για επιστημονικούς σκοπούς. Ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία.

Είδος καλλιέργειας

Έκταση (εκτ.)

Πίνακας 1. Καλλιεργητικές δαπάνες πολλαπλασιαστικού υλικού.

Είδος δαπάνης	Ποσότητα (χλγ.) /Αρ. φυτών	Αξία (€)
ΣΥΝΟΛΟ		

Πίνακας 2. Καλλιεργητικές δαπάνες λιπασμάτων.

Είδος δαπάνης	Ποσότητα (χλγ.)	Αξία (€)	Αρ. εφαρμογών
ΣΥΝΟΛΟ			

Πίνακας 3. Καλλιεργητικές δαπάνες ζιζανιοκτόνων.

Είδος δαπάνης	Ποσότητα (χλγ.) / (λτ.)	Αξία (€)	Αρ. εφαρμογών
ΣΥΝΟΛΟ			

Πίνακας 4. Καλλιεργητικές δαπάνες εντομοκτόνων.

Είδος δαπάνης	Ποσότητα (χλγ.) / (λτ.)	Αξία (€)	Αρ. εφαρμογών
ΣΥΝΟΛΟ			

Πίνακας 4. Καλλιεργητικές δαπάνες φυτορρυθμιστικών ουσιών.

Είδος δαπάνης	Ποσότητα (χλγ.) / (λτ.)	Αξία (€)	Αρ. εφαρμογών

ΣΥΝΟΛΟ			

Πίνακας 5. Καλλιεργητικές δαπάνες ηλεκτρικού ρεύματος.

Είδος δαπάνης	Ποσότητα (KWh)	Αξία (€)
ΣΥΝΟΛΟ		

Πίνακας 6. Καλλιεργητικές δαπάνες πετρελαίου.

Είδος δαπάνης	Ποσότητα (λίτρα)	Αξία (€)
ΣΥΝΟΛΟ		

Πίνακας 7. Καλλιεργητικές δαπάνες ξένης ανθρώπινης εργασίας (ΞΑΕ).

Είδος δαπάνης	Ποσότητα (μεροκάματα)	Αξία (€)
ΣΥΝΟΛΟ		

Πίνακας 8. Καλλιεργητικές δαπάνες ξένης μηχανικής εργασίας (ΞΜΕ).

Είδος δαπάνης	Ποσότητα	Αξία (€)
ΣΥΝΟΛΟ		

Πίνακας 9. Άρδευση.

Αριθμός αρδεύσεων (αρ.)	Ωρες άρδευσης ανά πότισμα (Ωρες)

Πίνακας 9. Ακαθάριστη πρόσοδος.

Ποσότητα (τον.)	Μέση τιμή πώλησης (€/τον.)	Σύνολο (€)

Πίνακας 10. Επιδοτήσεις.

Είδος	Σύνολο (€)

Πίνακας 11. Δανεισμός

Είδος δανείου	Ποσό (€)	Επιτόκιο (%)	Τοκοχρεωλυτική δόση (€)
Α.Δ.Α.			
Επιχειρηματικό			
Άλλο			

